

T.C.
ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**YAPILANDIRMACI EĞİTİME GÖRE SOSYAL
BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ
ÖZYETERLİK DÜZEYLERİNİN
BELİRLENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

İbrahim ÇINAR

Danışman

Yrd. Doç. Dr. M.Samet ALTINBİLEK

Erzincan 2010

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu çalışma, İlköğretim Anabilim Dalının Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

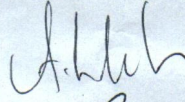
Danışman / Jüri

Yrd. Doç. Dr. M. Samet ALTINBİLEK

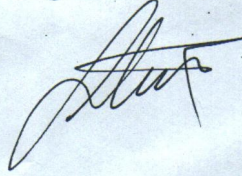
Jüri

Doç. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK

Jüri

Yrd. Doç. Dr. Fikret GÜLAÇTI

Yukarıdaki imzalar, adı geçen öğretim üyelerine aittir. 31 / 08 / 2010

Doç. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu tezin amacı; üniversitelerin Eğitim Fakültelerinin Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin, yapılandırmacı eğitime yönelik özyeterlik düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Bu betimsel araştırmada, kullanılan ölçeğin güvenilirliğini sağlamak için pilot çalışması Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 63 birinci sınıf öğrencisi ile yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu ise Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 254 Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri oluşturmaktadır.

Yapılan faktör analizine göre ölçek alan öğretim özyeterliği, giriş davranışları, materyal ve etkinlik planlamaları, yapılandırmacı öğrenme ortamı, benlik algısı, motivasyonel inançlar ve yapısal özyeterlik olmak üzere yedi faktöre ayrılmıştır.

Araştırmada elde edilen bazı bulgu ve sonuçlar şunlardır:

Kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sadece giriş davranışlarına yönelik özyeterlik düzeylerinin birbirinden farklı oldukları görülmüştür. Yaş, mezun olunan ortaöğretim kurumu ve son bir yılda okudukları kitap sayısı değişkenlerine göre ise sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tüm faktörlere yönelik özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Normal ve ikinci öğretimde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sadece yapısal özyeterlik ile ilgili özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sadece materyal ve etkinlik planlamalarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin akademik başarı ortalamalarına göre farklılaştığı görülmüştür. Yine sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sadece motivasyonel inançlarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ÖSS'de tercih etme sırasına göre farklılaştığı görülmüştür.

Bu sonuçların yanı sıra, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapısal özyeterlik ve benlik algılarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaştığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yapılandırmacı eğitim, sosyal bilgiler, özyeterlik.

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to examine self efficiency of the students in Department of Social Sciences Faculty of Education, Erzincan University in terms of constructivist educational levels, according to several variables. In this study, 63 first-year students in Department of Social Sciences Faculty of Education formed this descriptive study to ensure the reliability of the scale. 254 Social Science teaching students in Department of Social Sciences formed the study group.

According to the factor analysis, the scale was divided into seven factors as field-teaching self efficiency, back ground behaviors, materials and activity planning, constructivist learning environments, self-perceptions, motivational beliefs and structural self efficiency.

Some of the findings and the results obtained in this study are as follows:

It was observed that the levels of self efficiency of female and male teachers of social studies were different from each other as to back ground behaviours. In terms of the variations of age, secondary education institution and the number of the boks they have read in recent year, a significant difference was not found among self efficiency levels of candidates of social science teachers as to all factors.

A significant difference was found between the levels of structural self efficiency and related related efficiency of formal and second education candidates of social science teachers. It was seen that the candidates of social science teachers differentiated in self efficiency levels measured related to material and activity planning in terms of academic success. Besides the candidates of social science teachers were seen to differentiate self efficiency levels related to motivational beliefs in terms of the preference the range at OSS.

In addition to these results, the levels of self efficiency related to the structural self efficiency and self-perceptions of the candidates of social science teachers were observed to differ as to the levels of the classroom in which they were educated.

Key Words: Constructivist Educational, Social Sciences, Self Efficiency

ÖNSÖZ

Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmeni olacak adayların özyeterlik düzeylerinin saptanması, onların kendilerini daha iyi tanıyabilmelerine, o ana kadar ki birikimlerinin daha fazla farkına varabilmelerine olanak sağlayacaktır.

Ayrıca sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapılandırmacı eğitime göre özyeterlik düzeylerinin bilinmesi, sosyal bilgiler eğitimi programlarının yeniden gözden geçirilmesi ve yapılandırılmasında alınacak önlemler bakımından yararlar sağlayacağı düşünülmektedir. Öğretmen adaylarının özyeterlik düzeyleri hakkında bilgi sahibi olmak bize onları eğitim dünyasına hazırlarken yardımcı olacaktır.

Bu çalışmanın ortaya konulması ve niteliğinin yükselmesi için birçok kişiden destek gördüm. Öncelikle gerek lisans öğrenimim gerekse yüksek lisans öğrenimim boyunca benden sabrını ve yardımını hiç esirgemeyen çok kıymetli abim doktora öğrencisi Sayın Öğr. Gör. Ömer ÇINAR'a; tez çalışmalarım süresince desteğini ve yardımlarını esirgemeyen danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. M. Samet ALTINBİLEK'e; bugünlere gelmemde en önemli katkıyı yapan, zorluklar karşısında yılmayan ve kendisine her zaman hayranlıkla baktığım, canım, biricik Annem'e; ve adını yazamadığım çalışmamda katkısı olan tüm dostlarıma, hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırmanın alana yararlı olması dileğiyle.

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL TUTANAĞI.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	III
ÖNSÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
KISALTMALAR.....	XVII
ŞEKİLLER.....	XVIII
TABLolar.....	XIX
BÖLÜM I	
GİRİŞ (KURAMSAL ÇERÇEVE)	
I. YAPILANDIRMACI ÖĞRENME(CONSTRUCTİVİST LEARNİNG).....	1
A. Yapılandırıcı Öğrenmenin Doğuşu ve Gelişimi.....	2
B. Yapılandırıcı Öğrenme Yaklaşımının Temel İlkeleri ve Özellikleri.....	3
C. Yapılandırıcı Öğrenme Yaklaşımı ile Geleneksel Öğrenme Yaklaşımının Karşılaştırılması.....	4
D. Yapılandırıcılığın Türleri.....	7
1. Bilişsel Yapılandırıcılık (Cognitive Constructivism).....	7
2. Sosyal Yapılandırıcılık.....	7
3. Radikal Yapılandırıcılık.....	9
E. Yapılandırıcı Öğrenme Yaklaşımında Öğretmenin Rolü.....	9
F. Yapılandırıcı Öğrenme Yaklaşımında Öğrencinin Rolü.....	10
G. Geleneksel ve Yapılandırıcı Sınıf Ortamı.....	11
H. Yapılandırıcı Yaklaşımında Değerlendirme.....	12
II. SOSYAL BİLGİLERİN TANIMI ve KAPSAMI.....	12
A. Sosyal Bilgiler Dersinin Amaçları.....	14
B. Yapılandırıcı Yaklaşımın Sosyal Bilgiler Dersindeki Yeri ve Önemi.....	16

III. ÖZYETERLİK.....	17
A. Özyeterliliğin Başlıca Kaynakları.....	19
B. Özyeterlik Gelişimini Etkileyen Faktörler.....	19
C. Özyeterliliğin Önemi.....	21
D. Yüksek ve Düşük Özyeterliliğe Sahip Bireylerin Özellikleri.....	22
E. Öğretmenlik Özyeterlik İnancı.....	23
F. Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Özyeterlik.....	24
IV. ÖZYETERLİK İLE İLGİLİ YAPILAN YAYINLAR VE ARAŞTIRMALAR.....	25
A. Türkiye’de Yapılan Öz-Yeterlik İle İlgili Yayınlar ve Araştırmalar.....	25
B. Yurt Dışında Yapılan Öz-Yeterlik İle İlgili Yayın ve Araştırmalar.....	32
BÖLÜM II ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	35
I. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	35
II. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	35
III. PROBLEM CÜMLESİ.....	36
IV. ALT PROBLEMLER.....	36
V. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	39
VI. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	39
VII. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI.....	39
VIII. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	40
IX. VERİ TOPLAMA ARACININ GELİŞTİRİLMESİ VE VERİLERİN TOPLANMASI.....	40
A. Veri Toplama Aracının Hazırlanması.....	40
1. Madde Oluşturma Aşaması.....	41

2. İçerik Geçerliği (Uzman Görüşüne Başvurma) Aşaması	41
3. Ön Deneme Aşaması	42
B. Verilerin Toplanması	42
X. VERİLERİN ANALİZİ	43
BÖLÜM III BULGULAR VE YORUMLAR	44
I. ARAŞTIRMANIN TEMEL DEĞİŞKENLERİNE İLİŞKİN VERİLERİN ANALİZİ	44
A. Araştırmaya Katılanların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	44
II. VERİLERİN GÜVENİRLİK VE FAKTÖR ANALİZİ	50
A. Verilerin güvenilirliği ve Geçerliliği	50
B. Faktör Analizi	51
III. ARAŞTIRMANIN ALT PROBLEMLERİNE İLİŞKİN VERİLERİN ANALİZİ	55
A. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-1) İlişkin Bulgular	55
1. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-1)” Cinsiyetlerine Göre Farklılaşmakta Mıdır?	55
2. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-1)” Yaş Gruplarına Göre Farklılaşmakta Mıdır?	56

3. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-1)” Öğretim Türüne Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....	57
4. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-1)” Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....	58
5. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-1)” ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....	60
6. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-1)” Akademik Başarı Ortalamalarına Göre Farklılaşmakta mıdır?.....	61
7. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-1)” Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....	63
8. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-1)” Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....	64

B. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-2) İlişkin Bulgular.....	65
---	----

1. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-2)” Cinsiyetlerine Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....66
2. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-2)” Yaş Gruplarına Göre Farklılaşmakta mıdır?.....66
3. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-2)” Öğrenim Türüne Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....87
4. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-2)” Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....69
5. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-2)” ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....70
6. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-2)” Akademik Başarı Ortalamalarına Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....72
7. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-2)” Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....73
8. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri

(Faktör-2)” Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....74

C. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-3) İlişkin Bulgular.....76

1. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri(Faktör-3)” Cinsiyetlerine Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....76

2. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-3)” Yaş Gruplarına Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....77

3. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-3)” Öğretim Türüne Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....78

4. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-3)” Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....79

5. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-3)” ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....81

6. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik

Düzeyleri (Faktör-3)” Akademik Başarı Ortalamalarına Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....82

7. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-3)” Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....84

8. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-3)” Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....85

D. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-4) İlişkin Bulgular 87

1. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-4)” Cinsiyetlerine Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....87

2. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-4)” Yaş Gruplarına Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....88

3. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-4)” Öğretim Türüne Göre Farklılaşmakta mıdır?.....89

4. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik

Düzeyleri (Faktör-4)” Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Farklılaşmakta mıdır?.....	90
5. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-4)” ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....	92
6. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-4)” Akademik Başarı Ortalamalarına Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....	93
7. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-4)” Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....	95
8. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-4)” Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....	96
E. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-5) İlişkin Bulgular.....	97
1. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-5)” Cinsiyetlerine Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....	98
2. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-5)” Yaş Gruplarına Göre Farklılaşmakta mıdır?.....	98

3. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-5)” Öğrenim Türüne Göre Farklılaşmakta mıdır?.....100
4. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-5)” Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Farklılaşmakta mıdır?.....100
5. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-5)” ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....102
6. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-5)” Akademik Başarı Ortalamalarına Göre Farklılaşmakta mıdır?.....103
7. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-5)” Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre Farklılaşmakta mıdır?.....105
8. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-5)” Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmakta mıdır?.....106

F. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-6) İlişkin Bulgular.....108

1. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-6)” Cinsiyetlerine Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....108
2. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-6)” Yaş Gruplarına Göre Farklılaşmakta mıdır?.....109
3. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-6)” Öğretim Türüne Göre Farklılaşmakta mıdır?.....110
4. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-6)” Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Farklılaşmakta mıdır?.....111
5. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-6)” ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....112
6. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-6)” Akademik Başarı Ortalamalarına Göre Farklılaşmakta mıdır?.....114
7. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-6)” Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre Farklılaşmakta mıdır?.....116
8. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-6)” Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmakta mıdır?.....117

G. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-7) İlişkin Bulgular.....	118
1. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-7)” Cinsiyetlerine Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....	119
2. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-7)” Yaş Gruplarına Göre Farklılaşmakta mıdır?.....	119
3. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-7)” Öğretim Türüne Göre Farklılaşmakta mıdır?.....	121
4. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-7)” Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Farklılaşmakta mıdır?.....	121
5. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-7)” ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre Farklılaşmakta mıdır?.....	123
6. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-7)” Akademik Başarı Ortalamalarına Göre Farklılaşmakta mıdır?.....	124
7. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-7)” Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre Farklılaşmakta mıdır?.....	126

8. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-7)” Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmakta mıdır?.....	127
---	-----

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	130
I SONUÇLAR.....	130
II. ÖNERİLER.....	137

BÖLÜM V

KAYNAKLAR.....	139
EKLER.....	145

KISALTMALAR

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

SPSS (Statistical Package for Social Sciences): Sosyal Bilimler İstatistik Paketi

YÖK: Yüksek Öğretim Kurumu

ÖSS: Öğrenci Seçme Sınavı

ISSP: Uluslar arası Sosyal Bilgiler Projesi

KMO: Kaiser-Meyer-Olkin

One-Way ANOVA: Tek Yönlü Varyans Analizi

Çev.: Çeviren

Ed.: Editör

Ort. : Ortalama

n: Öğrenci sayısı.

X: Aritmetik ortalama.

SS: Standart sapma.

sd: Serbestlik derecesi.

t: Hesaplanan t değeri.

p: Anlamlılık düzeyi.

ŞEKİLLER

		Sayfa No
Şekil 1	Cinsiyete Göre Öğretmen Adaylarının Dağılımı	46
Şekil 2	Yaş Değişkenine Göre Öğretmen Adaylarının Dağılımı	46
Şekil 3	Öğretim Türüne Göre Öğretmen Adaylarının Dağılımı	47
Şekil 4	Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Dağılımı	47
Şekil 5	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programını ÖSS'de Tercih Etme Sırasına Göre Öğretmen Adaylarının Dağılımı	48
Şekil 6	Akademik Not Ortalamasına Göre Öğretmen Adaylarının Dağılımı	48
Şekil 7	Kitap Okuma Sayısına Göre Öğretmen Adaylarının Dağılımı	49
Şekil 8	Öğrenim gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre Öğretmen Adaylarının Dağılımı	49

TABLolar

		<u>Sayfa No</u>
Tablo 1	Geleneksel ve Oluşturmacı Görüşlerin Karşılaştırılması	4
Tablo 2	Geleneksel ve Yapılandırmacı Yaklaşımlarındaki Eğitim Durumları	6
Tablo 3	Piaget ve Vygotsky'nin Yapılandırmacı Görüşlerinin Karşılaştırılması	8
Tablo 4	Araştırmaya Katılanlara İlişkin Bilgiler	44
Tablo 5	Faktör Analizine Tabi Tutulan Anketlerin Yüzde ve Frekansları	50
Tablo 6	Güvenirlilik Testi (Cronbach Alpha)	50
Tablo 7	KMO ve Bartlett Testleri (KMO and Bartlett's Test)	51
Tablo 8	Açıklanan Toplam Varyans (Total Variance Explained)	53
Tablo 9	Dönüşümlü Faktör Yükleri (Rotated Component Matrix)	53
Tablo 10	Faktör Sayıları ve Faktörlerin İsimlendirilmiş Listesi	54
Tablo 11	Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri “ Arasındaki Farkın Testi	55
Tablo 12	Yaş Gruplarına Göre “Alan Öğretim Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	56
Tablo 13	Yaş Gruplarına Göre “Alan Öğretim Özyeterliği” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	57
Tablo 14	Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri” Arasındaki Farkın Testi	58
Tablo 15	Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili	59

	Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	
Tablo 16	Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	59
Tablo 17	ÖSS'deki Tercih Sırasına Göre “Alan Öğretim Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	60
Tablo 18	ÖSS'deki Tercih Sırasına Göre “Alan Öğretim Özyeterliği” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	61
Tablo 19	Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Alan Öğretim Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	62
Tablo 20	Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Alan Öğretim Özyeterliği” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	62
Tablo 21	Okudukları Kitap Sayısına Göre “Alan Öğretim Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	63
Tablo 22	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre “Alan Öğretim Özyeterliği” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	64
Tablo 23	Sınıf Düzeyine Göre “Alan Öğretim Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	64
Tablo 24	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre “Alan Öğretim Özyeterliği” İle İlgili Ölçülen	65

	Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	
Tablo 25	Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri “ Arasındaki Farkın Testi	66
Tablo 26	Yaş Gruplarına Göre “Giriş Davranışlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	67
Tablo 27	Yaş Gruplarına Göre “Giriş Davranışlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	67
Tablo 28	Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri” Arasındaki Farkın Testi	68
Tablo 29	Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	69
Tablo 30	Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	70
Tablo 31	ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Giriş Davranışlarına” ilişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	70
Tablo 32	ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Giriş Davranışları” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	71
Tablo 33	Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Giriş Davranışlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	72
Tablo 34	Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Giriş Davranışları” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	73

Tablo 35	Okudukları Kitap Sayısına Göre “Giriş Davranışlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	73
Tablo 36	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre “Giriş Davranışları” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	74
Tablo 37	Sınıf Düzeyine Göre “Giriş Davranışlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	75
Tablo 38	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre “Giriş Davranışları” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	75
Tablo 39	Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamaları ile İlgili Özyeterlik Düzeyleri” Arasındaki Farkın Testi	76
Tablo 40	Yaş Gruplarına Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamalarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	77
Tablo 41	Yaş Gruplarına Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamaları” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	78
Tablo 42	Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik	78

	Düzeyleri” Arasındaki Farkın Testi	
Tablo 43	Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Materyal ve Etkinlik Planlamaları ile İlgili Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	80
Tablo 44	Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	80
Tablo 45	ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamalarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	81
Tablo 46	ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamaları” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	82
Tablo 47	Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamalarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	83
Tablo 48	Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamaları” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	83
Tablo 49	Okudukları Kitap Sayısına Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamalarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	84
Tablo 50	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamaları” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	85
Tablo 51	Sınıf Düzeyine Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamalarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	86

Tablo 52	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamaları” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	86
Tablo 53	Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri” Arasındaki Farkın Testi	87
Tablo 54	Yaş Gruplarına Göre “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	88
Tablo 55	Yaş Gruplarına Göre “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	89
Tablo 56	Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri” Arasındaki Farkın Testi	90
Tablo 57	Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	91
Tablo 58	Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	91
Tablo 59	ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	92
Tablo 60	ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	93

Tablo 61	Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Yapılandırıcı Öğrenme Ortamına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	94
Tablo 62	Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Yapılandırıcı Öğrenme Ortamı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	94
Tablo 63	Okudukları Kitap Sayısına Göre “Yapılandırıcı Öğrenme Ortamına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	95
Tablo 64	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre “Yapılandırıcı Öğrenme Ortamı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	96
Tablo 65	Sınıf Düzeyine Göre “Yapılandırıcı Öğrenme Ortamına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	96
Tablo 66	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre “Yapılandırıcı Öğrenme Ortamı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	97
Tablo 67	Yapılandırıcı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri “ Arasındaki Farkın Testi	98
Tablo 68	Yaş Gruplarına Göre “Benlik Algılarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	99
Tablo 69	Yaş Gruplarına Göre “Benlik Algısı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	99
Tablo 70	Yapılandırıcı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre	100

	“Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri” Arasındaki Farkın Testi	
Tablo 71	Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	101
Tablo 72	Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	102
Tablo 73	ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Benlik Algısına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	102
Tablo 74	ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Benlik Algısı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	103
Tablo 75	Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Benlik Algısına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	104
Tablo 76	Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Benlik Algısı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	104
Tablo 77	Okudukları Kitap Sayısına Göre “Benlik Algısına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	105
Tablo 78	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre “Benlik Algısı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	106
Tablo 79	Sınıf Düzeyine Göre “Benlik Algısına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	106
Tablo 80	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre “Benlik Algısı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	107
Tablo 81	Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre “Motivasyonel İnançlar	108

	İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri “ Arasındaki Farkın Testi	
Tablo 82	Yaş Gruplarına Göre “Motivasyonel İnançlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	109
Tablo 83	Yaş Gruplarına Göre “Motivasyonel İnançlar” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	110
Tablo 84	Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri” Arasındaki Farkın Testi	110
Tablo 85	Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	111
Tablo 86	Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının “Motivasyonel İnançlar “İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	112
Tablo 87	ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Motivasyonel İnançlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	113
Tablo 88	ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Motivasyonel İnançlar” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	113
Tablo 89	Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Motivasyonel İnançlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	115
Tablo 90	Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Motivasyonel İnançlar” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	115
Tablo 91	Okudukları Kitap Sayısına Göre “Motivasyonel İnançlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	116

Tablo 92	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre “Motivasyonel İnançlar” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	117
Tablo 93	Sınıf Düzeyine Göre “Motivasyonel İnançlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	117
Tablo 94	Sınıf Düzeyine Göre “Motivasyonel İnançlar” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	118
Tablo 95	Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri “ Arasındaki Farkın Testi	119
Tablo 96	Yaş Gruplarına Göre “Yapısal Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	120
Tablo 97	Yaş Gruplarına Göre “Yapısal Özyeterlik” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	120
Tablo 98	Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri” Arasındaki Farkın Testi	121
Tablo 99	Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	122
Tablo 100	Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	123
Tablo 101	ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Yapısal Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	123
Tablo 102	ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Yapısal Özyeterlik” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans	124

	Analizi	
Tablo 103	Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Yapısal Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	125
Tablo 104	Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Yapısal Özyeterlik” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	125
Tablo 105	Okudukları Kitap Sayısına Göre “Yapısal Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	126
Tablo 106	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre “Yapısal Özyeterlik” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	127
Tablo 107	Sınıf Düzeyine Göre “Yapısal Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları	127
Tablo 108	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre “Yapısal Özyeterlik” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi	128

BÖLÜM I

GİRİŞ

(KURAMSAL ÇERÇEVE)

I. YAPILANDIRMACI ÖĞRENME(CONSTRUCTİVİST LEARNING)

Eğitim bilimciler yüzyıllardır “ Bireyler en iyi nasıl öğrenirler?” sorusuna yanıt aramakta ve bu soruya vermeyi denedikleri yanıtlar doğrultusunda da eğitim sistemlerini düzenlemeye çalışmaktadır. Bilim ve teknolojinin gelişmesi ve dünya üzerinde meydana gelen değişimler paralelinde ülkelerin gereksinim duydukları insan gücünün özellikleri de değişmektedir. Geleneksel öğretim yöntemlerinin; çocukların yaratıcılıklarının, bağımsız düşünme becerilerinin, özgüvenlerinin ve problem çözme yeteneklerinin gelişmesi, dolayısıyla da çağın gereklerine uyum sağlayabilmiş ve yaşadığı ülkeyi dünya ölçeğinde üst sıralara getirebilme arzusuna ve yeterliliğine sahip bireylerin yetiştirilmesi için uygun olmadıkları ortadadır.¹ Buradan yola çıkarak özellikle son yıllarda öğrenme yaklaşımlarının geliştirilmesi yönünde çaba harcanmaktadır. Bu öğrenme yaklaşımlarından biri de yapılandırmacı öğrenme yaklaşımıdır.

“Yapılandırmacılık”, İngilizce “constructivism” sözcüğünün karşılığıdır.² Ayrıca İngilizce “structuralism”, Fransızca “structuralisme”, Almanca “strukturalismus” terimlerinin Türkçe karşılığı olarak da “yapısalcılık” sözcüğü kullanılmaktadır.³ Ayrıca bazı kaynaklarda “yeniden kurmacılık”, “yapısalcı öğrenme”, “oluşturmacılık”, “yapılandırmacı öğrenme” gibi kelime ve kavramlarla ifade edilmektedir. Bu çalışmada, “constructivism” karşılığı olarak daha yaygın bir kabul gören “yapılandırmacılık” kullanılacaktır.

¹ Emine Özlem Yiğit, Alper Görsev, “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müzikten Yararlanılması”, *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, S. 20, 2008, s. 6.

² Özcan Demirel, *Eğitim Sözlüğü*, Ankara 2001, s. 133.

³ Ferhan Oğuzkan, *Eğitim Terimleri Sözlüğü*, 3. bs., Ankara 1993, s.158.

“Yapılandırmacılık”, bilginin öğrenci tarafından yapılandırılmasını anlatır. Yani bireyler bilgiyi aynen almaz, kendi bilgilerini yeniden oluştururlar. Bilgi, konu alanlarına bağlı olarak değil, bireylerin yarattığı ve ifade ettiği şekilde yapılandırılarak var olur.⁴

Yapılandırmacılıkta üst düzey düşünme becerilerine yönelik hedefler üzerinde yoğunlaşmakta ve öğrencilerin gereksinimleri dikkate alınmaktadır. Yapılandırmacılar “Ne öğretilmeli?” yerine, “Birey nasıl öğrenir?” sorusu ile ilgilenmektedir. Davranışçı eğitim programlarında hedefler ürüne dayalı, yapılandırmacı yaklaşımda ise sürece dayalı olarak belirlenmektedir. Ürüne dayalı yaklaşım davranışlardaki gözlenebilir değişikliklere, sürece dayalı yaklaşım üst düzey öğrenme, üst düzey düşünme ve bilginin kalıcılığına odaklanmaktadır.⁵

Davranışçı eğitim programlarında nesnel bilginin öğrencilere aktarılması önem kazanırken, yapılandırmacı eğitim programı öğreneni merkeze almakta, öğrenci ilgileri ve özellikleri doğrultusunda plânlanmakta, uygulanmakta ve değerlendirilmektedir. Yapılandırmacı eğitim programında öğrenme içeriği öğrencilerin ilgileri ve gereksinimlerine yanıt vermenin yanında, gerçek yaşamla bağlantılı ve özgündür. Yapılandırmacı eğitim programında tümünden gelim yaklaşımı kullanılmakta, içerik temel kavram ve ilkeler etrafında yapılandırılmaktadır. Öğrenenler önce bütünü görmekte, daha sonra ayrıntılı ve derinlemesine incelemeler yapmaktadır.⁶

A. Yapılandırmacı Öğrenmenin Doğuşu ve Gelişimi

Yapılandırmacı kuram Sokrates’in, Platon’un, Aristoteles’in oluşum ve bilgi hakkında çalışmaları sonucunda bulunmuştur. John Locke gibi çok popüler filozoflar, insanların bilgisinin, onların deneyimleriyle ilgili olmadığını vurgulamaktadırlar. Kant, bilgiye ulaşmada yol gösteren en büyük etkenlerin

⁴ Fitnat Kaptan, Hünkar Korkmaz, *İlköğretimde Fen Bilgisi Öğretimi*, Ankara 2001.

⁵ John H. Holloway, “Caution: Constructivism Ahead”, *Educational Leadership*, November 1999, s. 85.

⁶ Cem Babadoğan, “Sorumlu Davranış Geliştirme Stratejileri Bağlamında Öğrenen Sınıf”, *Milli Eğitim Dergisi*, S. 157, 2003.

analizini yapmış ve insanın bireysel deneyimlerinin yeni bilgiyi ürettiğini açıklamıştır. Yapılandırmacılığın ana filozofunun Piaget olduğuna inanılsa da Henrich Pestalozzi de bir yüzyıl kadar önce benzer sonuçları vurgulamıştır. Pestalozzi, eğitim yönteminin çocuğun doğal gelişimine ve onun duyuşsal etkisine dayalı olmasının gerektiğini açıklamıştır. Pestalozzi'nin temel eğitimsel buluşu, çocukların öğrenmelerinin kelimelerden çok duyuları doğrultusunda olması gerektiği yönündedir. O, alışılmış öğrenmeyi akılsız bulmuştur ve müfredat programı ile çocukların evlerindeki, aile yaşamındaki deneyimlerinin birbirine bağlanması üzerinde durmuştur. Bununla birlikte Piaget yapılandırmacılığın babası kabul edilir ve günümüz modern yapılandırmacılığa temel sağlar.⁷

Bunun yanında, yapılandırmacılık teorisi, bütünsel olarak, 20. yüzyılın ikinci yarısında yaygınlaşan biçimde ele alınmıştır. Piaget, Vygotsky, Ausebel, Bruner ve Von Glasersfeld'in bilimsel çalışmaları bu teorinin zeminini hazırlayan çalışmalar olmuştur.

B. Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımının Temel İlkeleri ve Özellikleri

Yapılandırmacılık, uygulamaya dair bazı ilke ve prensipler de getirmektedir. Öğrenci, öğretmen, sınıf ortamı ve bireyler arası ilişkiler boyutunda bu ilke ve prensipleri şöyle sıralayabiliriz:

1. Öğrenci üstünlüğünün ve özerkliğinin kabul edilmesi ve bu yönde öğrenciye cesaret verilmesi.
2. Elde işlenebilen, karşılıklı etkileşimin olduğu, fiziksel materyaller kullanarak, birincil kaynaklardan, işlenmemiş, ham verilerin elde edilmesi ve bunların kullanımı.
3. Planlama esnasında öğretmenlerin "sınıflama", "analiz", "yaratıcılık" gibi bilişsel terminolojiyi kullanması.
4. Öğrenci yanıtlarına göre ders akışının yönlendirilmesine izin verilmesi, öğretim stratejilerinin ve içeriğinin değiştirilebilirliği.

---

⁷ David T. Crowther, "The Constructivist Zone", *Electronic Journal of Science Education*, Vol:2, No:2, December 1997, s. 12.

5. Kavramlar hakkında bilgilerini paylaşmadan önce, öğrencilerin söz konusu kavramlar hakkındaki anlayışlarının keşfi.
6. Öğrencilere hem öğretmenle hem de arkadaşları ile diyalog kurabilmeleri için cesaret verilmesi.
7. Düşündürücü ve açık uçlu sorular yoluyla öğrencinin araştırmaya yönlendirilmesi ve öğrencilerin birbirlerine sorular sorabilmeleri için onlara cesaret verilmesi.
8. Öğrencilerin ilk yanıtlarının sağlıklı incelemesinin yapılması.
9. Öğrencilerin özel hipotezleri ile çelişkiler oluşturabilecek deneylere katılımlarını sağlayarak tartışma ortamının oluşturulması.
10. Öğrencilere yöneltilecek sorulardan sonra, yanıt için yeterli sürenin verilmesi.
11. Öğrencilere, ilişkiler kurabilmeleri ve metaforlar oluşturabilmeleri için yeterli sürenin verilmesi.
12. Döngüsel öğrenme yaklaşımının (The Learning Cycle Approach), düzenli kullanımı ile öğrencinin doğal merak duygusunun sürekli aktif tutulması.⁸

C. Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı ile Geleneksel Öğrenme Yaklaşımının Karşılaştırılması

Tablo 1: Geleneksel ve Yapılandırmacı Yaklaşımın Karşılaştırılması

Geleneksel Yaklaşım	Yapılandırmacı Yaklaşım
Öğrenme dıştan etkilerle, (pekiştirme ve tekrar) elde edilen bir sonuçtur.	Öğrenme, insan zihnindeki eski ve yeni bilgilerin yapılandırılması sonucu oluşur.
Öğrenci dış uyarıcıların pasif bir alıcısıdır.	Öğrenci, uyarıcıların özümleyicisi ve davranışların aktif oluşturucusudur.
Öğretim programı tümevarım ve temel becerilere ağırlık verilerek işlenir.	Eğitim programları tümdengelim yoluyla ve kavramlara ağırlık verilerek işlenir.
Geleneksel Yaklaşım	Yapılandırmacı Yaklaşım
Öğretmenler, öğrenci başarısını ve öğrenmesini değerlendirmek için sorulara kesin ve tek doğru cevap beklerler.	Öğretmenler öğrencilerin belli bir konudaki görüş ve fikirlerini anlamak için uğraşırlar.

⁸ Jacqueline Grennon Brooks, Martin G. Brooks, *In Search of Understanding: The Case for Constructivist Classrooms*, ASCD, New York 1999, s.23.

Öğretmenler, öğrencilere bilgiyi aktaran kaynak durumundadır.	Öğretmenler, öğrenme sürecinde aynı zamanda öğrenendir. Öğrencilerle karşılıklı etkileşime girerler ve öğrenme ortamını düzenleyip, hazırlar.
Öğrenciler, öğretmenler tarafından bilgiyle doldurulacak, boş tüpler konumundadır.	Öğrenciler kendi öğrenmelerinden sorumludur, çevreden edindikleri bilgilere kendi zihinlerinde anlam verirler ve böylelikle öğretimde aktiftirler.
Öğretim programıyla ilgili etkinlikler, ders kitaplarıyla sınırlıdır.	Öğretim programıyla ilgili etkinlikler, geniş ölçüde birincil derecedeki kaynaklara dayanır.
Öğrenci başarısının değerlendirilmesi, öğretimden ayrı bir süreçtir. Genellikle testler yoluyla, eğitim programının sonunda yapılır.	Değerlendirme öğretim sürecinin bir parçasıdır. Öğretim sırasında öğretmen gözlemleri ile ve öğrenci çalışmalarının toplanması ile gerçekleştirilir.
Önceden hazırlanmış, öğretim programına sıkı sıkıya bağlılık söz konusudur.	Öğretim sürecinde öğrencilerin istekleri, ilgileri, ihtiyaçları ve çeşitli konularla ilgili soruları geniş yer tutar.

Kaynak: Yüksel Özden, *Öğrenme ve Öğretme*, 6.bs., Ankara 2005, s. 67.

Tablo 2: Geleneksel ve Yapılandırmacı Yaklaşımlarındaki Eğitim Durumları

GELENEKSEL YAKLAŞIM	EĞİTİM DURUMLARI	YAPILANDIRMACI YAKLAŞIM
Öğretmen	Konunun belirlenmesi	Öğrenci
Yok	Konunun uygunluğunun belirlenmesi	Var
Öğretmen	Soruların sorulması	Öğrenci
Öğretmen	Kaynakların bulunması	Öğrenci

Öğretmen	Kaynakların belirlenmesi	Öğrenci
Öğretmen	Gerekli insan kaynakları ile bağlantı kurulması	Öğrenci
Öğretmen	Araştırmaların ve etkinliklerin planlanması	Öğrenci
Yok	Değişik değerlendirme tekniklerinin kullanılması	Var
Yok	Öğrencilerin kendilerini değerlendirmesi	Var
Yok	Kavram ve becerileri yeni durumlara uygulaması	Var
Yok	Öğrencilerin sorumluluk üstlenmesi	Var
Yok	Bilişsel kavram ve ilkelerin ihtiyaç duyuldukça ortaya çıkarılması	Var
Yok	Öğrenmenin, okul ortamının dışına taşınması	Var

Kaynak: Yüksel Özden, *Öğrenme ve Öğretme*, Ankara 2003, s. 64.

D. Yapılandırmacılığın Türleri

Yapılandırmacı yaklaşım Piaget'ye dayalı bilişsel yapılandırmacılık, Vygotsky'e dayalı sosyal yapılandırmacılık ve Glasersfeld'e dayalı radikal yapılandırmacılık olmak üzere üç temel grupta toplanabilir.

1. Bilişsel Yapılandırmacılık (Cognitive Constructivism)

Piaget, kuramını oluştururken Kant'ın içgörü kavramından etkilenmiştir. Piaget'ye göre bilişsel gelişim, çevre ile etkileşimimiz sayesinde sürekli gelişen, değişen ve etkinliklerimize yön veren şemalar ya da zihinsel yapılar yoluyla ilerler. Bilişsel gelişim denge sonucunda oluşur. Şemalar, dünya ile giderek daha karmaşık

etkileşimler kurma sonucunda gelişmektedir. Eski şemalar yeni şemaları etkileyerek eski bilginin yerini yeni bilgiler almaktadır. Piaget'ye göre bilginin örgütlenmesi, bilinçli bir zekâya sahip olan organizma ile çevre arasındaki etkileşim sonucunda gerçekleşir.⁹

Bilgiyi yapılandırmayı, bireyin bilişsel süreçleriyle, bilgisi arasında bir haberleşme olarak kabul eden Piaget, bilginin bireyler tarafından, eşyalar ve objeler üzerine yapılan etkileşimler sonucunda yapılandırıldığını, dışarıdan hazır bir şekilde verilemeyeceğini ifade etmiştir.¹⁰

2. Sosyal Yapılandırıcılık

Vygotsky'e göre üç önemli gelişim alanı vardır:

- 1- Anlamlandırma: Kişilerin içinde yaşadığı toplum ve kültür, kişilerin bilgiyi yapılandırmalarında etkilidir. Çevremizdeki insanlar ve kültür, olayları algılamamızı ve anlamlandırmamızı etkiler ve bilgilerimizi bunlar vasıtasıyla oluştururuz.
- 2- Bilişsel gelişim araçları: Çocuğun bilişsel gelişimini sağlayan araçlar vardır. Bunlar; kültür, dil ve çevresindeki çocuk için önemli olan kişilerdir. Bu araçların şekli ve kalitesi bilişsel gelişimi biçimlendirir ve hızını etkiler.
- 3- Yakınsal Gelişim Alanı (The Zone of Proximal Devolment): Vygotsky'e göre kişinin gelişimi sonu olmayan bir silindire benzer. Bu silindir kişinin problem çözme becerileri geliştikçe yukarılara doğru kayan yakınsal bir gelişim alanı vardır.¹¹

Sosyal etkileşim yoluyla gerçekleşen öğrenme, bireyin diğer insanlarla yaptığı bilgi alışverişleri, tartışmalar ve paylaşımlar oranında artar ya da azalır. Bu nedenle, öğrenme ortamının, öğrencinin birbiriyle etkileşime girebileceği, işbirliği ve dayanışma yapabileceği bir şekilde yapılandırılmalıdır.¹²

⁹ Ernst Von Glasersfeld, *Radical Constructivism: A Way of Knowing and Learning*, London 1995, s.7.

¹⁰ Gülten Ülgen, *Kavram Geliştirme Kuramları ve Uygulamaları*, 3.bs., Ankara 2001, s.91.

¹¹ Nuray Senemoğlu, *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*, 9.bs., Ankara 2004, s. 56-57.

¹² İrem Erdem Aydın, *Yapıcı Görüşe Göre Ders Kitaplarının Tasarımı: AÖF Uzaktan Öğretim Ders Kitapları Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir 2002, s.10.

Eggen (1999), Piaget'nin ve Vygotsky'nin yapılandırmacılığa ilişkin görüşlerini aşağıdaki tabloda karşılaştırarak bu iki psikologun ortak yapılandırmacı görüşünü belirlemeye çalışmıştır.¹³

Tablo 3. Piaget ve Vygotsky'nin Yapılandırmacı Görüşlerinin Karşılaştırılması

	Piaget	Vygotsky
Temel Soru	Yeni bilgi tüm kültürlerde nasıl oluşturulur?	Bilginin araçları (kültür ve dil) belli bir kültüre nasıl aktarılır?
Dilin Rolü	Sembolik düşünceyi geliştirmeye yardım eder; nitelik zihinsel işlev düzeyini artırmaz (işlevin düzeyini çalışma artırır).	Kültürel aktarma ve öz-düzenleme düşünmede önemlidir. Nitelik zihinsel işlevin düzeyini artırır.
Sosyal Etkileşim	Şemaları sınamak ve geçerli kılmak için bir yol sağlar	Fikirlerin kültürel değişimi ve dil becerilerini geliştirme için ortam sağlar.
	Piaget	Vygotsky
Öğrenenlerin Görüşü	Nesne ve fikirlerin kullanılmasında etkindir.	Sosyal bağlamlarda ve etkileşimlerde etkindir.
Öğretim	Dengesizliği yıkmada öğrenme yaşantılarını tasarımlar.	Çalışmanın çatısını oluşturur. Etkileşimi sağlar

3. Radikal Yapılandırmacılık

Radikal yapılandırmacılığa göre, gerçeklik vardır. Ancak bu gerçeklik bireyler tarafından bilinemez. Dolayısıyla zihinsel yapılar ve bilgi, deneyime dayalı olarak adapte edilebilir oluşturmalarıdır. Bu noktada deneyim, bilgi oluşturmanın temelidir. Birey, bilişsel fonksiyonu sayesinde çevreye adapte olur. Ancak burada bireyin çevre

¹³ Eda Erdem, *Program Geliştirmede Yapılandırmacılık Yaklaşımı*, Hacettepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2001, s.119.

ile tutarlı bir zihinsel yapı inşa etmesi önemlidir. Bilgi oluşturmada tümdengelim süreçleri i letilir ve yansıtmacı soyutlama yoluyla bilgi oluşturulur.¹⁴

Radikal yapılandırmacılık açısından dışsal bir gerçekliğin varlığı tartışılmalıdır. Dolayısı ile nesnel gerçekliğin varlığından söz edilemez. Oluşturulan bilgi de sübjektiftir. Anlam bireyler tarafından verilir. Birey, kendi gerçeklerinin ve sembolik formlarının yaratıcısıdır. Gerçekliğin tek bir bağımsız anlamı yoktur; sadece deneyimde bulunanlarca empoze edilen anlamlar vardır.  Ğrenme bireysel çabanın ürünüdür.¹⁵

E. Yapılandırmacı  Ğrenme Yaklaşımında  Ğretmenin Rolü

Yapılandırmacı yaklaşımını benimseyen bir  Ğretmen, öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir yardımcı, dost ya da kendisine gereksinim duyulduğunda yardım alınabilecek bir danışman konumundadır. ÖĞretmen, sınıfta işbirliği ve etkileşimi kolaylaştırıcı tutum ve davranışlar sergiler. ÖĞrenilecek  Ğeleri, öğrenciler için anlamlı ve ilginç kılacak olanaklar ve ortamlar yaratır.  Ğrenme sürecinin  Ğrenci merkezli olması yönünde çaba gösterir.  Ğrenme sürecinde özel bir iletişim biçimi geliştirir. ÖĞrencilerin bireysel farklılıklarına uygun seçenekler sunar ve her öğrencinin kendi kararını kendisinin oluşturmasına yardımcı olur.¹⁶

Yapılandırmacı yaklaşıma dayalı  Ğretim sürecini yönlendirecek öğretmenlerin bu özelliklerin tamamını kendisinde toplaması oldukça zor görünebilir. Bu zorluk yapılandırmacılığın doğasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin bu özellikleri özümseyerek rol davranışına d n  t rebilmeleri için mevcut sistemde Őu değişiklikleri sağlamak gerekebilir:

- ÖĞretmenlerin olu turmacı temeller çerçevesinde hizmet içi ve öncesi eğitimden geçirilmesi gereklidir,

¹⁴ Erdoğan Tezci, *Olu turmacı  Ğretim Tasarım Uygulamasının İlköğretim Beşinci Sınıf  Ğrencilerinin Yaratıcılıklarına Etkisi*, Fırat Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elazığ 2002, s. 34.

¹⁵ Mehmet Arslan, "EĞitimde Yapılandırmacı Yaklaşımlar", *Ankara Üniversitesi EĞitim Bilimleri Dergisi*, C. 40, S. 1, Ankara 2007, s. 54.

¹⁶ Şefik Yaşar, "Yapılandırmacı Kuram ve öğrenme- Ğretme Süreci", *Anadolu Üniversitesi EĞitim Fakültesi Dergisi*, C. 8, S. 1-2, Eskişehir 1998, s. 71-72.

- Öğrenciler için anlamlı değerlendirmeler yapılmalıdır,
- Test ve çalışma kitaplarından çok öğretmenin profesyonelliğinden yararlanılmalıdır,
- Harf ve sayısal notlarla yapılan değerlendirme sisteminden vazgeçilmelidir,
- İnsan gelişimi ilkelerinde odaklanan çalışma grupları oluşturulmalıdır,
- Yöneticilere seminerler düzenlemelidir.¹⁷

F. Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımında Öğrencinin Rolü

Yapılandırmacı öğrenme ortamında öğrenciler, geleneksel öğrenme ortamındaki gibi edilgen olmayıp, tersine daha fazla etkin olurlar ve öğrenme sürecinde daha fazla sorumluluk üstlenirler. İlerideki öğrenmelerini kolaylaştıracağı düşüncesinden hareketle, zihinsel yapılarının gelişmesine katkıda bulunabilecek çevredeki her türlü fırsat ve olanaktan yararlanmaya çalışırlar. Grup içinde, grup dinamiğinin sağlanabilmesi için kendi paylarına düşen sorumluluklarını etkili biçimde yerine getirmeye özen gösterirler. Birlikte çalıştıkları grubun üyelerini ve kendilerini nesnel olarak değerlendirirler. Grupta kendilerine yöneltilen her türlü eleştiriyi hoşgörülü bir biçimde karşılarlar. Sınıfta etkili bir öğrenci-öğretmen etkileşiminin yanı sıra, dostluk ve içtenliğin egemen olduğu bir öğrenci-öğrenci etkileşiminin kurulmasına yönelik çaba gösterirler. Öğrendiklerini yeni ortamlarda kullanmak ve uygulamak için her tür fırsatı değerlendirirler.¹⁸

G. Geleneksel ve Yapılandırmacı Sınıf Ortamı

Geleneksel sınıflar ile yapılandırmacı sınıflar karşılaştırıldığında, yapılandırmacılığın öğrenciyi merkeze aldığı, bilgiye ulaşmada öğrencinin etkin rol oynadığı, öğrenilen bilgilerin yaşamsal değer taşıdığı, içeriğin ve öğrenme

---

¹⁷ http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2004_cilt2/sayi_2/207-220.pdf (31.12.2009).

¹⁸ Özden, s. 73.

yaşantılarının oluşturulmasında öğrenci merkezli bir sınıf ortamının ortaya çıktığı görülmektedir.¹⁹

Yapılandırmacı bir sınıfta öğrenci ve öğretmen sorumlulukları önemlidir. Yapılandırmacılığın benimsendiği bir sınıfta öncelikle kabul edilen ilke eğitimin doğrusal değil aksine döngüsel olduğudur. Yapılandırmacılıkta tündengelim yönteminin benimsenmesi gerekir. Geleneksel öğrenme ortamlarında parçadan bütüne gidilirken yapılandırmacı öğrenme kuramında bütünden parçalara gidilir. Çünkü parçalardan bütündeki ilişkilerin anlaşılması beklenmez. Öğrencilerin dünya ile ilgili içsel olarak oluşturdukları kendilerine özgü anlayışları vardır ve yeni bilgi ile karşılaştıklarında onu sahip oldukları bilgiden doğan anlayışlarıyla değerlendirirler ve anlayışlarını değiştirip geliştirirler.²⁰

H. Yapılandırmacı Yaklaşımda Değerlendirme

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımını uygulayan öğretmen, öğrenenlerin ezberleme yeteneklerine dayalı olarak belirli bir konuya ilişkin ne bildikleri üzerinde değil, daha çok performans ve düşünme süreçleri üzerinde odaklanır. Bu nedenle, ölçüt-dayanımlı, yani neyin başarılı olarak kabul edileceğini önceden belirleyen ve tek doğrulu sınavlardan çok, gerçek durumlara dayalı sorun çözme becerilerini ölçen performans değerlendirme yaklaşımlarını kullanır. Bu tür bir değerlendirmenin amacı, öğrenenlerin sınav sorularına doğru yanıt verip vermediklerini belirlemekle sınırlı değildir. Bunun çok ötesinde, öğrenenlerin konuları nasıl anladıklarını ve önceki düşüncelerinden farklı ne tür yeni düşünceler oluşturduklarını belirlemektir. O nedenle, değerlendirme etkinlikleri, yalnızca öğretimin ortasında ve sonunda uygulanan sınavlarla değil, tüm öğretim boyunca sürer ve yalnızca sınavlarla değil,

---

¹⁹ Handan Deveci, *Sosyal Bilgiler Dersinde Probleme Dayalı Öğrenmenin Öğrencilerin Derse İlişkin Tutumlarına, Akademik Başarılarına ve Hatırlama Düzeylerine Etkisi*, Eskişehir 2003, s. 22.

²⁰ Tuncer Can, *Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretmenlerinin Yetiştirilmesinde Kuram ve Uygulama Boyutuyla Oluşturmacı Yaklaşım*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2004.

gözlem, görüşme, tartışma, öğrenme etkinlikleri sırasında öğrencilerce oluşturulan tüm yaratıları (raporlar, notlar, çizimler, ödevler, proje çalışmaları, resimler, bültenler, koleksiyonlar vb.) içeren dosyaların değerlendirilmesini de kapsar. Bu yapıldığında, daha geniş ve ayrıntılı bir değerlendirme ortaya çıkar. Daha da önemlisi, bireysel gelişim, yaratıcı etkinlik ve toplumsal sorumluluk bilinci özendirilmiş olacaktır. Bu da, her öğrenenin kendi çabaları hakkında geri bildirim alması demektir. Burada dikkat edilmesi gereken temel nokta, geri bildirim ne kadar ayrıntılı ve değişik bağlamlara dayalı olursa, yararlanma düzeyi de o kadar artmaktadır.²¹

II. SOSYAL BİLGİLERİN TANIMI ve KAPSAMI

“Sosyal Bilgiler” kavramı ilk kez 1916 yılında ABD’de Milli Eğitim Derneğinin Orta Dereceli Okulu Teşkilatlandırma Komisyonu Sosyal Bilgiler Komitesi tarafından kabul edilmiştir. Komite bu kavramı; “Mevzu doğrudan insan cemiyetinin teşkilatına ve tekamülüne ve içtimai birliklerin bir uzvu olması dolayısıyla insana dair bilgiler, sosyal bilgilerdir.” diye tanımlamışlardır. Daha sonraki yıllarda da bu kavram diğer bütün ülkelerde yaygınca kullanılmaya ve okul programlarında yer almaya başlamıştır.²²

Sosyal bilgiler, değişik şekillerde tanımlanmaktadır. Bu tanımlardan bazıları şunlardır:

Sözer²³ Sosyal Bilgileri “temel kültür öğelerini, birçok alandaki çalışmalardan sağlanan bulgulardan, disiplinler arası bir yaklaşımla seçilip yoğrularak oluşturulmuş bilgileri içinde bütünleştiren; ilköğretim düzeyine ve çocuğun küresel algılama özelliğine uygun duruma getirilmiş bir ders” olarak görmektedir.

---

²¹ Engin Karadağ, Tuğba Korkmaz, *Kuramdan Uygulamaya Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı: 1-5. Sınıf Etkinlik Örnekleriyle*, Ankara 2007, s. 79.

²² Nuri Köstüklü, *Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi*, Konya 2001, s. 9.

²³ Ersan Sözer, *Sosyal Bilgiler Programının Amaçları, İlkeleri ve Temel Özellikleri*, G. Can (edt.), AÖF Yayınları, Eskişehir 1998, s. 3.

Genel anlamda Sosyal Bilgiler; toplum ve insanla ilgili bilimlerin içerik ve yöntemlerinden yararlanarak, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu içinde disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan ve küreselleşen bir dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, düşünen, becerili, demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanı olarak tanımlanabilir.²⁴

Sosyal bilgiler bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir.²⁵

Türkiye’de Sosyal Bilgiler şöyle tanımlanabilir: Hayat bilgisi, sosyal bilgiler, vatandaşlık eğitim programı, Türk demokratik toplumundaki sorumluluk sahibi vatandaşların görevlerine uygun amaçlar üreten, içeriğini tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisi konularını ilişkilendirerek oluşturan ve yaşam boyu sürecek vatandaşlık becerilerini sunan bir eğitim programıdır.²⁶

Sosyal bilgiler, eğitim kurumlarına bir konu alanı olarak, 20. yy. başlarında girmiştir. 1960’lı yıllardan itibaren sosyal bilgilerde tarih ve coğrafya bilgileri azalmış, sosyoloji, antropoloji, ekonomi, siyaset bilimi ve sosyal psikolojiye ağırlık vermiştir. 1968 programında ülkemizde tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi dersleri, sosyal bilgiler adı altında birleştirilmiştir.²⁷

2004 yılında, Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim programlarında köklü bir değişiklik yapmış, Sosyal Bilgiler dersi programı da bu değişikliğin bir parçası olmuştur. Kısaca, bilginin öğrenenden bağımsız olmadığını ve yeni öğrenilenlerin

---

²⁴ Ahmet Doğanay, *Sosyal Bilgiler ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, C. Öztürk, D. Bilek (edt.), Pegem A Yayıncılık, Ankara 2002, s. 17.

²⁵ MEB, *4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Programı*, MEB Yayınları, Ankara 2005, s. 51.

²⁶ YÖK, *Öğretmen Eğitimi Dizisi, Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara 1996, s. 6.

²⁷ Münire Erden, *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara 1996, s. 9.

önceden öğrenilmiş bilgiler üzerine inşa edildiğini savunan yapılandırmacı yaklaşımın benimsenmesi yeni programlarda bu değişikliğin en önemli özelliğini oluşturmaktadır. Bu değişikliğin bir sonucu olarak yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının özyeterliliklerinin belirlenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

A. Sosyal Bilgiler Dersinin Amaçları

18.07.2005 tarihinde hazırlanan sosyal bilgiler yeni programının genel amaçları doğrultusunda, öğrenciler 7. sınıfın sonunda;

1. Özgür bir birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varır.
2. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.
3. Atatürk İlke ve İnkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.
4. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilir.
5. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak, milli bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul eder.
6. Yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi açıklar.
7. Bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler ve geliştirir.
8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak, kalkınmada ve uluslar arası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin yerini kavrar.
9. Meslekleri tanır, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğuna inanır

10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar.
11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanır.
12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetir.
13. Birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkileri açıklarken, sosyal bilimlerin temel kavramlarından yararlanır.
14. Katılımın önemine inanır, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine özgü görüşler ileri sürer.
15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçleri ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenler.
16. Farklı dönem ve mekânlardaki toplumlar arası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz eder.
17. İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir.²⁸

B. Yapılandırmacı Yaklaşımın Sosyal Bilgiler Dersindeki Yeri ve Önemi

Yapılandırmacı yaklaşım, öğrencilere, yaparak yaşayarak öğrenme, problem çözme ve karar verme gibi becerilerin kazandırılması konusunda sosyal bilgiler alanında çalışan eğitimcilerin dikkatini üzerine çekmektedir. Sosyal Bilgiler programının, öğrencilerin kazandıkları bilgileri, problem çözmeye ve karar vermeye transfer edebilecekleri zihinsel becerileri geliştirmelerine yardım edecek bir biçimde düzenlemesi, bu dersin daha etkili olmasına olanak tanıyacaktır.²⁹

---

²⁸ Fatih Berk, *Eski ve Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programları ve Ders Kitaplarında Tarih Konularının Karşılaştırılması*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana 2004, s. 13.

²⁹ Şefik Yaşar, *Yeni İlköğretim Programlarının Değerlendirme Sempozyumu, Eğitimde Yansımalar (VIII)*. Ankara 2005, s. 33.

Özellikle sosyal bilgilerin bazı amaçları yapılandırmacı öğrenme ilkelerinin vurguladığı etkin zihinsel ve fiziksel katılımı gerektirmektedir. Bu amaçlar şunlardır:³⁰

- Kavramları anlama (Örneğin değişim ve süreklilik).
- Genellemeleri anlama (Toplumdaki farklılıkları ve bunlar arasındaki ilişkileri anlama).
- Yüksek düzeydeki düşünme becerilerini geliştirme (Farklı politik durumları sınıflama, eleştirel düşünme, karar verme, problem çözme gibi sosyal bilgilere ilişkin süreç becerileri).
- Sosyal dünyaya ilişkin tutum ve görüş geliştirme (Örneğin, yeterli kanıtları görmeden yüzeysel bilgilerle yargıya varmama).

Bu nedenle, sosyal bilgiler öğretmenleri öğrencilerini, yüksek düzeyde düşünme becerilerini kullanmaları, işbirliği yapmaları, sosyal bilgiler kavramlarına ilişkin kendi bilgilerini yapılandırmaları ve sınıf dersleri ile kendi yaşamları arasında bağlantı kurmaları konusunda yüreklendirmelidir.

III. ÖZYETERLİK

Sosyal Öğrenme Teorisi'nin temel kavramlarından biri olan "self-efficacy belief" Türkçe'ye Özyürek (1995, 2001, 2002), Yiğit (2001), Kuzgun (2003), Çelikkaleli (2004), Çelikkaleli, Gündoğdu ve Kıran-Esen (2006), Karahan ve ark. (2006) ve Bacanlı (2006) tarafından "yetkinlik beklentisi" olarak çevrilmişken; Hazır-Bıkmaz (2002, 2004), Akkoyunlu ve Orhan (2003), Morgil ve ark. (2004), Altunçekiç ve ark. (2005), Kurbanoğlu (2004) ve Üredi ve Üredi (2006) tarafından ise "öz-yeterlik inancı" olarak çevrilmiştir.³¹

³⁰ Hıdır Karaduman, *Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılandırmacı Öğrenme İlkelerine Göre Hazırlanan Öğretim Materyallerinin Öğrencilerin Derse İlişkin Tutumlarına, Başarılarına ve Hatırlama Düzeylerine Etkisi*, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir 2005, s.44.

³¹ Ahmet Akbaş, Öner Çelikkaleli, "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Fen Öğretimi Özyeterlik İnançlarının Cinsiyet, Öğrenim Türü ve Üniversitelerine Göre İncelenmesi", *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), Mersin 2006, s.99.

Sosyal Öğrenme Kuramı'nın en önemli ilkelerinden biri insanların kendileri hakkında düşünme, yargıda bulunma ve kendilerini yansıtmaya kapasitesine sahip olmalarıdır.³²

Özyeterlik kavramının Bandura'nın 1977'de yayımladığı "Özyeterlilik: Davranışsal Değişimin Birleşik Teorisine Doğru" makalesiyle başlayan kısa bir tarihi vardır.³³ Özyeterlik, bireylerin muhtemel durumlarla başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar yapabildiklerine dair yargılarıdır. Başka bir deyişle bireyin, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı şekilde yapma yeteneğine dair yargısıdır.³⁴ Yani özyeterlik, bireyin belli bir görevi yapma kapasitesine duyduğu inanç olarak tanımlanabilir. Örneğin bir araştırma-inceleme, sunum, sınav gibi bir durumu gerçekleştirip gerçekleştiremeyeceğine yönelik bireyin kendisinde ön davranışları sonucunda değerlendirdiği kapasite özyeterlik olarak tanımlanabilir.

Bandura'ya göre özyeterlik algısı, insanların uygulamak için seçtiği davranışı, çaba sarf etmeleri gereken bir durumda ne kadar çaba gösterdiklerini, başarısızlık ve engellerle yüz yüze geldiklerinde ne kadar uzun süre direnç gösterdiklerini, elverişsiz durumlarda ne derece esneklik sergileyebildiklerini, düşünme sistemlerinin kendilerini engelleyici mi yoksa kendilerine yardım edici mi olduğunu, çevresel isteklerle mücadele etmeleri gereken durumlarda ne kadar stres ve depresyon yaşadıklarını ve fark edebildikleri başarı düzeylerini etkiler.³⁵

Şahin'e³⁶ göre ise yeterlilik, bir işi ya da görevi etkili bir şekilde yerine getirmek için sahip olunması gereken özellikler olarak ifade edilmektedir. Yeterlilik

³² Özler Çakır, Adnan Kan, Önder Sünbül, "Öğretmenlik Meslek Bilgisi ve Tezsiz Yüksek Lisans Programlarının Tutum ve Özyeterlik Açısından Değerlendirilmesi" *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), Mersin 2006, s. 36-47.

³³ <http://www.des.emory.edu/mfp/PajaresSE1996.html> (30.12.2009).

³⁴ Albert Bandura, "Self-efficacy Mechanism in Human Agency", *American Psychologist*, 37(2), 2002, 122-147.

³⁵ Jennifer M. Ritter, William J. Boone, Peter A. Rubba, "Development of An Instrument to Assess Prospective Elementary Teacher Self-Efficacy Beliefs About Equitable Science Teaching And Learning (SEBEST)" *Journal of Science Teacher Education*, 12(3), 2001, s.177.

bir görevi icra etmek ve görevin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirmek için ihtiyaç duyulan yetenek bilgi ve becerileri ifade eden bir kavramdır.

Bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere özyeterlik bireyin becerilerinin bir sonucu değildir. Aksine bireyin becerisini kullanarak yapabildiklerine ilişkin yargılarının bir ürünüdür diyebiliriz.

Zimmerman'a³⁷ göre ise özyeterlik; düzeyi, genelliği ve gücü bakımından ayrı ayrı değerlendirilebilir. Özyeterlik düzeyi, çalışmanın zorluk derecesi; özyeterlik genelliği, özyeterlik inançlarının farklı etkinliklere transfer edilebilmesi; özyeterlik gücü ise kişinin verilen bir çalışmadaki başarısına olan inancındaki kararlılığını gösterir.

A. Özyeterliliğin Başlıca Kaynakları

Bandura, özyeterlik inancının dört temel kaynağı olduğunu belirtmektedir. Bunlardan en etkilisi “tam ve doğru deneyimler”dir. Başka bir ifadeyle; bireyin kendi kendine üstesinden geldiği işlerden edindiği deneyimlerdir. Diğer yandan “sosyal modeller tarafından sağlanan deneyimler” de yeterlik inancını yaratma ve güçlendirmenin etkili yollarından biridir. Sosyal ikna ise yeterlik inancını desteklemenin başka bir yoludur. Verilen görevi tam olarak yapabilecek yeteneklere sahip olan ve sözel olarak ikna olmuş bireyler bir problemle karşı karşıya kaldıklarında şüphelerini ve kişisel yetersizliklerini yaşamak yerine problemi çözmek için daha fazla çaba harcarlar ve bu çabayı sürdürme eğilimi gösterirler. Bireylerin kendi “psikolojik ve duygusal durumları” da kendi yeteneklerini yargılamada kısmen işe koşulmaktadır.³⁸

---

³⁶ Ali Ekber Şahin, “Öğretmen Yeterliliklerinin Belirlenmesi”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, S.58.

³⁷ Bülent Alcı, *Yıldız Teknik Üniversitesi Öğrencilerinin, Matematik Başarıları ile Algıladıkları Problem Çözme Becerileri, Özyeterlik Alguları Bilişüstü Özdüzenleme Stratejileri ve ÖSS Sayısal Puanları Arasındaki Açıklayıcı ve Yordayıcı İlişkiler Örneği*, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2007.

³⁸ Fatma Hazır Bıkmaç, “Sınıf Öğretmenlerinin Fen Öğretiminde Öz-yeterlik İnancı Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *Milli Eğitim Dergisi*, S.161. 2004, s.199.

B. Özyeterlik Gelişimini Etkileyen Faktörler

Bandura (1994) 'ya göre hayat boyu özyeterlik gelişimini etkileyen bazı faktörler aşağıdaki gibidir:

Kişilik Algısı: Yeni doğanlar öz kavramıyla doğmazlar. Onlar çevresel tepkileri doğurmak için değişik etkiler geliştirirler. Örneğin, bebek süt istediğinde ağlar ve süt verilir. Ağladığında ve süt verilmediğinde başka yollara başvurur. Çevreyi kontrol etmede başarılı olan bebekler hayatın ileriki bölümlerinde “öz” kavramını oluşturmada daha başarılı olurlar.

Aile Etkisi: Bireyler yapabileceklerinin farkına ancak uygulayarak varabilirler. Fiziksel ve sosyal yeterliliklerini, mantık ve dil becerilerini geliştirmek zorundadırlar. Bunları yapabilmede oyun aktivitelerinin, uykunun, boş zaman değerlendirme şekillerinin önemi büyüktür. Özyeterliği geliştirmede ailenin bu olanakları sunması veya ne şekilde sunduğu çok önemlidir. Bu nedenle, ailelerin bireylerin özyeterlilik algısını geliştirme konusunda önemli bir etkisinin olduğu gözlenmektedir.

Arkadaş Çevresi Etkisi: Bireylerin yapabileceklerini uygulama çevrenin genişlemesi ile paraleldir. Sosyal öğrenmenin ve deneyim sahibi olmanın en önemli yollarından biri arkadaş çevresidir. Bundan dolayı, bireyler buldukları ortamda popüler olma ve prestij kazanma peşindedirler. Bireylerin bu arkadaş çevresi seçimi ilgi alanına göre şekillenmektedir. Bireylere arkadaş seçmek, bireylerin gerçek ilgilerinden uzak bir yaşam sürmesini ve özyeterlik algılarının kontrollü gelişimine neden olmaktadır. Bireylerin kendi arkadaş seçimi ise onların gerçek ilgileri doğrultusunda özyeterlik algısı geliştirmesini beraberinde getirmektedir.

Okul Etkisi: Bireyin yaşantısının en etkili çağında, okullar kültürlenme ve sosyalleşme sürecini aktif kılmaktadırlar. Okul bireylerin bilişsel becerilerini geliştirdikleri, bireylere bilgi akışının ve toplumda daha etkin yaşayabilmeleri için

gerekli kişilik donanımının sağlandığı yerdir. Bununla birlikte, bireyin bu özellikleri kazanıp kazanmadığının değerlendirildiği yerdir. Dolayısıyla, öğretmenlerin bireyleri değerlendirmeleri ve onların yetenekli olup olmadıkları kanaatini taşımaları, bireylerin sınavdaki durumları, diğer bireylerle ilişkileri, okul derslerindeki konuları bireyin özyeterlik algısını doğrudan ilgilendirmektedir. Bu da, bireylerin akademik başarıyı yakalamaya olan inancının okulda oluşabileceğini göstermektedir. Akademik başarı inancı ve inançsızlığı da bireyin diğer özyeterlik inançlarını etkilemektedir.

Deneyimler Süresince Özyeterliğin Gelişimi: Her deneyim kişinin yeterlilik algısını geliştirmesini zorunlu kılmayı beraberinde getirmektedir. Ergenlerin yetişkin pozisyonunda yaşayabilmeleri için gereklilikleri ve hayatlarının tüm sorumluluğunu alacaklarını öğrenmeleri gerekmektedir. Bu gereklilikler birçok yeni beceriyi ve yetişkin toplumunda yaşayabilme yollarını edinmelerini beraberinde getirmektedir. Bu gelişme evresinde karşılaştıkları problemlerle baş etme yollarını öğrenerek bireyler özyeterlik inançlarını arttırmaktadırlar.

Olgunluğun Beraberinde Getirdiği Özyeterlik ihtiyacı: Genç yetişkinlik dönemi, bireylerin, son yaşadıkları ilişkilerden aile ilişkilerinin değişiminden ve kariyerlerinden kaynaklanan yeni gereksinimlerle nasıl başa çıkacaklarını öğrenmelerini gerekli kılan bir süreçtir. Bu süreçte var olan bireyin özyeterlik inancı, gereksinimleri karşılamadaki başarısını doğrudan etkilemektedir. Yetişkinliğe düşük özyeterlik inancıyla giren bir birey stresli bir yaşantıya sahip olmaktadır. Becerilerine karşı bireyin geliştirdiği özyeterlik algısı onun yetişkinlik dönemini ne şekilde geçireceğini belirlemektedir.

Geçmiş Yaşantılar: Biyolojik olarak bireyin olgunlaşması becerilerinin de düşmesini beraberinde getirmektedir. Fiziksel becerilerin bu düşüşü beraberinde getirmesi bireyin, bu olumsuz etkiyi aza indirmek için, fiziksel aktivitelerin yerini doldurabilecek farklı becerilerde özyeterlik algıları oluşturmasını gerektirmektedir.

Dolayısıyla, bireyin bunu sağlayabilmesi geçmiş dönemlerinde edindiği becerilere ilişkin özyeterlik algılarıyla paraleldir.³⁹

C. Özyeterliliğin Önemi

Bandura'nın özyeterlik konusundaki çalışmaları göstermektedir ki; özyeterlik doğru ya da yanlış olsun, insanların etkinliklerini ve çevresel ortam seçimlerini etkilemektedir. Bireyler baş edemeyeceklerini düşündükleri durumlardan kaçınma eğilimi gösterirken, bir sorunun çözümünde ne kadar süreyle ne kadar çaba sarf edeceklerine dair kararlarını, çözüm için gerekli becerideki özyeterlik algıları belirlemektedir. Algılanan özyeterlik, etkinlik ve ortam seçimini etkilemekle kalmamakta, aynı zamanda hâlihazırda başlamış olan başa çıkma çabalarını da nihai başarı beklentileri sayesinde etkilemektedir. İnsanların ne kadar çaba sarf edeceğini ve engeller ile olumsuz deneyimler karşısında ne kadar süre dayanabileceğini yeterlik beklentileri belirlemektedir. Algılanan özyeterlik ne kadar güçlü olursa çabalar da o kadar etkin olmaktadır.⁴⁰

Özyeterlik inançları bireylerin kendileri için belirleyecekleri hedefleri, bu hedeflere ulaşmak için gösterecekleri çabayı, bu süreçte karşılaştıkları güçlüklerle ne kadar süre yüz yüze kalabileceklerini ve başarısızlık durumunda verecekleri tepkileri etkilemektedir. Bu anlamda yeterlik inancı, sonuç beklentilerinde ve hedefe ulaşmaya çalışma sürecinde güdülenmenin kendi kendine düzenlenmesi için merkezi bir rol oynamakta ve bireylerin bilişsel, güdusel, duygusal ve karar süreçlerini düzenlemektedir.⁴¹

---

³⁹ Aycan Uzel, *Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Yabancı Dile Yönelik Özyeterlik Algılarının ve Öğrenme İhtiyaçlarının Belirlenmesi*, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2009. s.14-15.

⁴⁰ Veysel Aksoy, İbrahim H. Diken, "Rehber Öğretmenlerinin Özel Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberliğe İlişkin Özyeterlik Algılarının İncelenmesi", *Elementary Education Online*, 8(3), 2009, s.711.

⁴¹ Kürşad Yılmaz, Ömay Çokluk-Bökeoğlu, "İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Yeterlik İnançları" *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C.41, S. 2, Ankara 2008, s.148.

D. Yüksek ve Düşük Özyeterliliğe Sahip Bireylerin Özellikleri

Yüksek düzeyde özyeterliliğe sahip bireyler, zorluk düzeyi yüksek olan çalışmalarla karşılaştıklarında bu tür çalışmalarda daha rahat ve daha verimli olurlar. Düşük özyeterlilik inancına sahip kişiler ise yapacakları çalışmaların gerçekte olduğundan daha da zor olduğuna inandıklarından özyeterliliği düşük bireylerin kaygılarında ve streslerinde artış gözlenmektedir; bir sorunu en iyi şekilde çözebilmesi için gereken bakış açısı daralmaktadır. Bu noktadan hareketle özyeterlilik inancının, bireylerin başarı düzeylerini ve kişinin güdülenmesini güçlü bir şekilde etkilediği söylenebilir.⁴²

Bunu öğrenciye uyarlıysak akademik özyeterliliği yüksek öğrenciler zorluklara karşı daha ısrarcı olduklarını, çalışmalarında daha istekli olduklarını, daha yüksek hedefler koyduklarını ve buna bağlı olarak akademik başarılarının daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

E. Öğretmenlik Özyeterlilik İnancı

Bugünün ve yarının gereksinimlerine yanıt vermesi gereken 21.yüzyılın öğretmeni, öğrencilere, yalnızca ders veren ve onları değerlendiren bir kişi olmamalıdır. Günümüzün öğretmeni, öğretme-öğrenme süreçlerini örgütleyebilen, iyi bir yönetici, iyi bir gözlemci ve nitelikli bir rehber olmalıdır. Bu bağlamda, öğretmenlik mesleği günümüzde daha fazla nitelik ve yeterlik gerektiren bir meslek durumuna gelmiştir.⁴³

Öğretmenin özyeterlilik inancı, öğretimin niteliğini, kullanılan yöntem ve teknikleri, öğrencinin öğrenmeye katılımını ve öğrencinin öğretilenleri anlamasını etkilemekte, bu da öğrencilerin başarı durumlarını belirlemektedir. Bu nedenle iyi

---

⁴² Pınar Denizozlu, *Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Fen Bilgisi Öğretimi Öz-yeterlilik İnanç Düzeyleri, Öğrenme Stilleri ve Fen Bilgisi Öğretimine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana 2008, s.31-32.

⁴³ E. Aysin Küçükıylmaz, Nil Duban, "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Fen Öğretimi Öz-yeterlilik İnançlarının Artırılabilmesi İçin Alınacak Önlemlere İlişkin Görüşleri" *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 3, S. 2, Van 2006.

yetişmiş öğretmen adaylarının her şeyden önce yüksek özyeterlik inancına sahip olmaları gerekmektedir.⁴⁴

Yeterlilik inancı yüksek olan öğretmenler, öğretim uygulamalarında farklı öğretim yöntemleri kullanmaya, kullandıkları öğretim yöntemlerini geliştirmek için araştırma yapmaya, öğrenci merkezli öğretim stratejileri kullanmaya ve yaptıkları uygulamalarda araç-gereç kullanmaya eğilimlidirler. Yeterlik inancı düşük olan öğretmenlerin, öğretmen merkezli dersler işledikleri ve derslerini ders kitaplarını okuyarak sürdürdükleri görülmektedir.⁴⁵

F. Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Özyeterlik

Sosyal bilgiler öğretiminde özyeterlik, hizmet içi ve hizmet öncesi sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgileri öğretme ve sınıf içi aktiviteler hakkındaki inanışlarıyla yakından ilgilidir. Sosyal bilgiler öğretimine yönelik özyeterlik, öğretmenlerin sosyal bilgiler öğretimini etkili ve verimli bir şekilde yapabileceklerine ve öğrencinin başarısını artırabileceklerine yönelik kendi yargı ve inançları olarak tanımlanabilir.

Kısaca özyeterlik kavramını sosyal bilgiler öğretmen adayları ve öğretmenleri açısından ele aldığımızda, sosyal bilgiler öğretmenliğinin gerektirdiği görev ve sorumlulukları gerçekleştirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, anlayış, beceri ve tutumlar olarak ifade edilebilir. Başka bir deyişle sosyal bilgiler mesleğini gerçekleştirmek için gerekli olan kapasiteyi vurgular.

Özyeterlik düzeyi düşük olan sosyal bilgiler öğretmen adayları ve öğretmenleri, bilgileri doğrudan kitaptan okuma ve düz anlatım gibi geleneksel yaklaşımları tercih ederler. Özyeterlik düzeyi yüksek olan sosyal bilgiler öğretmen

⁴⁴ Işıl Üredi, Lütfi Üredi, “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Cinsiyetlerine, Buldukları Sınıflara ve Başarı Düzeylerine Göre Fen Öğretimine İlişkin Öz-yeterlik İnançlarının Karşılaştırılması”, *Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2), İstanbul 2006.

⁴⁵ Hüseyin Ünlü, Ali Murat Sünbül, Latif Aydos, “Beden Eğitimi Öğretmenleri Yeterlilik Ölçeği Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması”, *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 9, S.2, 2008, s. 25.

adayları ve öğretmenleri, yapılandırmacı yaklaşımı benimseyerek bilgiyi doğrudan vermek yerine öğrencilerin yapılandırmalarını sağlarlar.

Hizmete başlamayan öğretmen adayları, öğrenme ve öğretme yaklaşımlarını özellikle de yapılandırmacı yaklaşımın farkında olmak ve bunları bilmek zorundadır. Bu da ancak öğretmen adaylarının öğretmenliğe yönelik inançlarının farkında olmaları ve bunu yükseltmeleri ile kolaylaşacaktır.

IV. ÖZYETERLİK İLE İLGİLİ YAPILAN YAYINLAR VE ARAŞTIRMALAR

Gerek yurt içinde gerekse yurt dışında özyeterlikle ilgili çok sayıda araştırma yapılmıştır.

A. Türkiye’de Yapılan Özyeterlik ile İlgili Yayınlar ve Araştırmalar

Kaya (2008), “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Düşünme Becerilerinin Öğretimine Yönelik özyeterliklerinin değerlendirilmesi” isimli doktora tezinde; Üniversitelerin, Eğitim fakültelerinin, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı dördüncü sınıf öğrencilerinin, düşünme becerilerinin öğretimine yönelik özyeterlik düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelenmesini amaçlamıştır. Yapmış olduğu araştırmanın sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının düşünmeye uygun sınıf ortamı yaratma (Faktör-1) üst düzeyli düşünme becerilerinin öğretimi (Faktör-2) transferin öğretimi (Faktör-3) ve öğrencilerin nasıl düşündüğünü fark etme (Faktör-4) ilişkin maddelere verdikleri cevaplara göre kendilerinin özyeterlik düzeylerini oldukça yeterli bulduklarını görmüştür. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının düşünme becerilerinin öğretimine yönelik özyeterlik düzeylerinin akademik başarı ortalamalarına göre farklılaştığını tesbit etmiştir.⁴⁶

---

⁴⁶ Barış Kaya, *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Düşünme Becerilerinin Öğretimine Yönelik Özyeterliklerinin Değerlendirilmesi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 2008, s. 1-240.

Öztürk (2008), “Coğrafya Öğretiminde Gezi-Gözlem Tekniğini Kullanabilme Öz-Yeterlilik İnanç Ölçeğinin Geliştirilmesi” isimli çalışmada; “*Coğrafya Öğretiminde Gezi-Gözlem Tekniğini Kullanabilme Özyeterlilik Ölçeği*”nin geliştirilmesini hedeflemiştir. Kapsam geçerliliği sonucunda 30 maddeye düşürülen taslak ölçeği Mayıs 2007’de Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda öğrenim gören toplam 107 öğrenciye uygulamıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel hesaplamalarını SPSS Paket programı ile analiz etmiştir. Gerekli geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları yaptıktan sonra 24 maddeye indirilen beşli likert tipi ölçeği kullanıma hazır hale getirmiştir. Bu çalışma ile güvenirlik ve geçerliliği kanıtlanmış 24 maddelik gezi-gözlem tekniğini kullanabilme özyeterlilik inanç ölçeğini elde etmiştir.⁴⁷

İsrael (2007), “Özdüzenleme Eğitimi, Fen Başarısı ve Özyeterlilik” isimli doktora tezinde; özdüzenleme eğitiminin öğrencilerin özdüzenleme becerilerini, fen bilgisi özyeterliliklerini ve fen başarısına etkisini incelemeyi ve ayrıca özdüzenleme, fen bilgisi özyeterliliği ve fen başarısı arasındaki ilişkileri ortaya koymayı amaçlamıştır. Deneysel araştırma verilerinin analizi sonucunda, özdüzenleme eğitiminin öğrencilerin başarı, hatırlama düzeyleri ve fen bilgisi özyeterliliği ile özdüzenlemenin bazı boyutlarında olumlu bir değişime yol açtığını saptamış, verilen eğitimin farklı yansıtma kapasitelerine sahip öğrenciler üzerindeki etkisini irdelemiştir. Betimsel araştırma verilerinin analizi sonucunda ise öğrencilerin özdüzenleme, fen bilgisi özyeterliliği düzeyleri ile fen bilgisi başarıları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğunu saptamıştır.⁴⁸

Asan (2002), fen ve sosyal alanlarda eğitim gören öğretmen adaylarının bilgisayara yönelik tutumlarını incelemiştir. Yapmış olduğu araştırmanın bulgularına göre öğretmen adaylarının bilgisayar olumlu değerlendirdikleri ve kendilerini bilgisayar karşısında rahat hissettiklerini ortaya koymuştur. Daha önce bilgisayar

---

⁴⁷ Çağrı Öztürk, “Coğrafya Öğretiminde Gezi-Gözlem Tekniğini Kullanabilme Öz-Yeterlilik İnanç Ölçeğinin Geliştirilmesi”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S.25, 2008, s. 13.

⁴⁸ Eli İsrail, *Özdüzenleme Eğitimi, Fen Başarısı ve Özyeterlilik*, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir 2007, s. xxv.

dersi almamış Fen Bilgisi Öğretmenliği öğrencilerinin Sosyal Bilgiler öğrencilerine oranla tutumları daha olumlu iken bilgisayar dersi alan öğrencilerde bölümün önemli bir etkisinin olmadığını tesbit etmiştir. Bilgisayara yönelik tutumlarda cinsiyet farklılığını gözlemlememiştir. Ayrıca bilgisayar deneyiminin tutum puanını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur.⁴⁹

Denizoğlu (2008), “Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Fen Bilgisi Öğretimi Öz-yeterlik İnanç Düzeyleri, Öğrenme Stilleri ve Fen Bilgisi Öğretimine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi” isimli yüksek lisans tezinde; fen bilgisi öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretimine yönelik özyeterlik inançları, tutumları ve öğrenme stilleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmeyi, ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, fen bilgisi öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretimi özyeterlik ölçeğinin kişisel özyeterlik ve sonuç beklentisi alt boyutlarında inançlarının iyi seviyede olduğunu gözlemlemiştir. Ayrıca analiz sonuçları fen bilgisi öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretimine yönelik pozitif tutum geliştirdiklerini ve farklı öğrenme stillerine sahip olduklarını göstermiş; fen bilgisi öğretmen adaylarının fen öğretimine yönelik tutumları ve öğrenme stilleri ile fen bilgisi öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretimi özyeterlik inançlarındaki değişimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiyi bulmuştur. Bunlara ek olarak fen bilgisi öğretmen adaylarının fen öğretimine yönelik tutumunda öğrenme stillerine göre öğretmen adaylarının özyeterlik inançlarına paralel olarak farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır.⁵⁰

Aktaş ve Walter (2005), “Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlik Duygusu” isimli çalışmalarında; Türkiye’deki bir grup öğretmen adayının kendilerini bu meslekte ne kadar yeterli bulduklarının tesbitini amaçlamışlardır. Ayrıca bu çalışmalarında cinsiyet, öğretmenlik kademesi ve sınıflara göre yeterliliğin farklılaşp farklılaşmadığını araştırmışlardır. Yeterlilik duygusunun cinsiyete göre farklı olduğu, bayanların erkeklerden daha fazla kendilerini yeterli gördüklerini; öğretmen

⁴⁹ Aşkın Asan, “Fen ve Sosyal Alanlarda Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Bilgisayara Yönelik Tutumları”, *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, S. 7, 2002.

⁵⁰ Denizoğlu, s. ii.

adaylarının sınıf ve öğretmenlik kademe tercihinine göre ise bir farklılık göstermediğini tespit etmişlerdir.⁵¹

Özçalı (2007), “Özyeterlik inancı (Teacher Efficacy) ve Yansıtıcı Düşünce Yetkinliği (Reflective Thinking) Açısından Hizmetiçi Eğitim Programının Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi Üzerindeki Olası Etkileri” isimli yüksek lisans tezinde; bir hizmetiçi eğitim programının öğretmenlerin özyeterlik inancı ve yansıtıcı düşünce yetkinlikleri üzerindeki etkisini incelemiştir. Yapmış olduğu araştırma sonucunda, özyeterlik inancı ve yansıtıcı düşünce yetkinliği arasında bir ilişki olmadığını tesbit etmiştir. Hizmet içi eğitim programının özyeterlik inancı üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu görmüştür. Öğretmenlerle yaptığı görüşmelerinde, öğretmenlerin, günce yazmalarının, hem yansıtıcı düşünce yetkinliğini geliştirmelerine hem de teori ve pratik arasında bir bağ kurmalarına yardım ettiği sonucuna ulaşmıştır.⁵²

Akbaş ve Çelikkaleli (2006) tarafından yapılan “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Fen Öğretimi Özyeterlik İnançlarının Cinsiyet, Öğrenim Türü ve Üniversitelerine Göre İncelenmesi” adlı çalışmalarındaki amaç, sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimine ilişkin özyeterlik inançlarının cinsiyet, öğrenim türü ve üniversitelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Araştırma sonuçlarında sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimine yönelik özyeterlik inançlarının ve sonuç beklentilerinin farklılaştığını tesbit etmişlerdir. Ayrıca sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimine ilişkin özyeterlik inançlarının ve sonuç beklentilerinin üniversitelerine göre farklılaştığını saptamışlardır.⁵³

Çetin (2008), “Marmara Üniversitesi Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bilgisayarla İlgili Özyeterlik Algılarının İncelenmesi” isimli çalışmada; Marmara Üniversitesi

---

⁵¹ Işıl Aktağ, James Walter, “Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlilik Duygusu”, *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, III (4), 2005, s.127.

⁵² Sema Özçalı, *Öz-Yeterlik İnançı (Teacher Efficacy) ve Yansıtıcı Düşünce Yetkinliği Açısından Hizmet-İçi Eğitim Programının Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi Üzerindeki Olası Etkileri*, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2007.

⁵³ Akbaş, Çelikkaleli, s. 98-110.

sınıf öğretmeni adaylarının bilgisayarla ilgili özyeterlilik algılarının incelenmesini amaçlamıştır. Yapmış olduğu araştırmanın sonuçlarına göre: Bilgisayara ilişkin özyeterlilik algısı puanları erkek öğrencilerin , üçüncü ve dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerin, anne eğitim durumu lise ve üniversite mezunu olanların, baba eğitim durumu lise ve yüksek lisans mezunu olanların, sosyo-ekonomik düzeyi 1501-2500 yeni Türk lirası arası ve 2501- 3500 yeni Türk lirası arası olanların, bilgisayara sahip olanların, 7-8 yıl ve 11-12 yıl arası bilgisayarı kullanmaya başlayanların, bilgisayarı günde 2-5 saat arası kullananların lehine anlamlı fark belirlenmiştir.⁵⁴

Yılmaz ve Bökeoğlu (2008), “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Yeterlik İnançları” isimli çalışmalarında; ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin yeterlik inançlarını belirlenmesini amaçlamışlardır. Araştırmalarından elde ettikleri bulgulara göre, öğretmenlerin “Öğretim Yeterliği” faktörü ile ilgili görüşleri “çok katılıyorum”, “Kişisel Yeterlik” faktöründeki görüşleri ise “orta derecede katılıyorum”a karşılık gelmektedir. Öğretmenlerin, “Öğretim Yeterliği” faktöründeki görüşleri arasında cinsiyet, branş, eğitim durumu, kıdem, yaş ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısına göre anlamlı fark bulunmamıştır “Kişisel Yeterlik” faktöründe ise cinsiyet, branş, kıdem ve yaşa göre anlamlı fark bulunmazken, eğitim durumu ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısına göre fark anlamlı bulunmuştur.⁵⁵

Terzi ve Mirasyedioğlu (2009), “İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Matematiğe Yönelik Özyeterlilik Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” isimli çalışmalarında; İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin matematiğe yönelik özyeterlilik algıları ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı ve öğrencilerin matematiğe yönelik özyeterlilik algılarını bazı değişkenler açısından incelemesini amaçlamışlardır. Araştırmalarında öğrencilerin matematiğe yönelik özyeterlilik algıları ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tesbit edip; öğrencilerin matematiğe

---

⁵⁴ Barış Çetin, “Marmara Üniversitesi Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bilgisayarla İlgili Öz-Yeterlilik Algılarının İncelenmesi”, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 11, 2008, s. 101.

⁵⁵ Yılmaz, Bökeoğlu, s. 147-167.

yönelik özyeterlik algılarının cinsiyet, babanın eğitim düzeyi, öğretim şekli ve mezun olunan lise türüne göre anlamlı farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuşlardır.⁵⁶

Arslan (2008), “Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya Yönelik Tutumları ile Öz-Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki” isimli çalışmasında; bilgisayar destekli eğitim yapmaya yönelik tutum ve özyeterlik algısı arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmasının sonunda öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim gerçekleştirmeye yönelik tutumlarının ve özyeterlik algılarının yüksek olduğunu, tutumla özyeterlik algısı arasında orta düzeyde ve pozitif yönde ilişki olduğunu gözlemiştir.⁵⁷

Oğuz (2009), “Öğretmen Adaylarının Sözlü ve Yazılı Anlatım Becerilerine İlişkin Özyeterlik Algıları” isimli çalışmasında; öğretmen adaylarının sözlü ve yazılı anlatım becerilerine ilişkin özyeterlik algılarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Yaptığı araştırmanın bulgularına göre, öğretmen adaylarının yarıdan biraz fazlası sözlü anlatım becerisinin yetersiz olduğunu belirttiğini görmüştür. Öğretmen adaylarının yarıya yakını yazılı anlatım becerisini yetersiz bulmuş, yarıya yakını ise yazılı anlatım becerisinin sözlü anlatım becerisine göre daha iyi olduğunu belirtmiştir. Öğretmen adayları bu becerilerindeki yetersizlik nedenlerinin; kitap okumamalarından, uygulamalarda bulunmamalarından, deneyimsizliklerinden ve bazı kişisel özelliklerinden kaynaklandığını belirtmiştir.⁵⁸

Kahyaoğlu (2009), “Öğretmen Adaylarının Fen ve Teknoloji Dersinde Çevresel Problemlerin Öğretimine Yönelik Bakış Açıları, Hazır Bulunuşlukları ve Özyeterliliklerinin Belirlenmesi” isimli çalışmasında; ilköğretim öğretmen adaylarının Fen ve Teknoloji dersinde çevresel problemlerin öğretimine yönelik

⁵⁶ Mustafa Terzi, Şeref Mirasyedioğlu, “İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Matematığe Yönelik Öz-Yeterlik Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *Türk Bilim Araştırma Vakfı (TUBAV) Dergisi*, C. 2, S. 2, 2009, s.257.

⁵⁷ Ali Arslan, “Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya Yönelik Tutumları ile Öz-Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki”, *Elektronik Sosyal Bilimleri Dergisi*, C. 7, S. 24, İlkbahar 2008, s.101.

⁵⁸ Aytunga Oğuz, “Öğretmen Adaylarının Sözlü ve Yazılı Anlatım Becerilerine İlişkin Öz-Yeterlik Algıları”, *Elektronik Sosyal Bilimleri Dergisi*, C. 8, S. 30, Sonbahar 2009, s.18.

bakış açılarını, hazırbulunuşluk düzeylerini ve özyeterliliklerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının fen ve teknoloji dersinde çevresel problemlerin öğretime yönelik bakış açılarının, hazır bulunuşluklarının ve özyeterliliklerinin birbirinden farklılıklar gösterdiğini bulmuştur.⁵⁹

Ekici (2008), “Sınıf Yönetimi Dersinin Öğretmen Adaylarının Öğretmen Özyeterlilik Algı Düzeyine Etkisi” isimli çalışmada; sınıf yönetimi dersini alan öğretmen adaylarının öğretmen özyeterlilik algı düzeyindeki değişmeyi incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma sonucuna göre, öğretmen adaylarının öğretmen özyeterlilik algı düzeylerinin cinsiyet, genel akademik başarı durumuna ve mezun oldukları lise türü açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği sonucunu vermiştir.⁶⁰

Kan (2007), “ Öğretmen Adaylarının Eğitime-Öğretme Öz-yetkinliğine Yönelik Ölçek Geliştirme ve Eğitime-Öğretme Özyeterlilikleri Açısından Değerlendirilmesi (Mersin Üniversitesi Örneği)” isimli çalışmada; Öğretmen adaylarının eğitime-öğretme özyeterliliklerine yönelik bir ölçek geliştirmek, öğretmen adaylarının özyeterliliklerinin ne düzeyde olduğunu belirlemek ve değerlendirmek, öğretmen adaylarının eğitime-öğretme özyeterlilik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlamıştır. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının özyeterlilik düzeylerinin genel olarak yüksek olduğu ve öğretmen adaylarının özyeterlilik düzeyleri arasında cinsiyete ve mezun olunan öğretim türüne göre anlamlı farklılık olmamasına rağmen bölümlere göre anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna varmıştır.⁶¹

Aksoy ve Diken (2009), “Rehber Öğretmenlerin Özel Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberliğe İlişkin Özyeterlilik Algılarının İncelenmesi” isimli çalışmalarında; rehber öğretmenlerin özel eğitimde psikolojik danışma ve rehberliğe

---

⁵⁹ Mustafa Kahyaoglu, “Öğretmen Adaylarının Fen ve Teknoloji Dersinde Çevresel Problemlerin Öğretime Yönelik Bakış Açılı, Hazır Bulunuşlukları ve Öz-Yeterliliklerinin Belirlenmesi”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl 9, S. 17, Haziran 2009, s.28.

⁶⁰ Gülay Ekici, “Sınıf Yönetimi Dersinin Öğretmen Adaylarının Öğretmen Özyeterlilik Algı Düzeyine Etkisi”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2008), s. 98.

⁶¹ Adnan Kan, “Öğretmen Adaylarının Eğitime-Öğretme Öz-yetkinliğine Yönelik Ölçek Geliştirme ve Eğitime-Öğretme Özyeterlilikleri Açısından Değerlendirilmesi (Mersin Üniversitesi Örneği)”, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 3, S. 1, Mersin 2007, s. 35.

ilişkin özyeterlik algılarını incelemeyi amaçlamışlardır. Bulgulara göre rehber öğretmenlerin özel eğitimde psikolojik danışma ve rehberliğe ilişkin özyeterlik algıları ile cinsiyet ve yaş değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymuştur. Ayrıca, rehber öğretmenlerin mesleki deneyim süreleri, mezun oldukları lisans programı, özel eğitim deneyimleri ve aldıkları uzman desteği ile özyeterlik algılama düzeyleri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.⁶²

B. Yurt Dışında Yapılan Özyeterlik İle İlgili Yayınlar ve Araştırmalar

Gresham (2001), “Öğretmenlerin Özyeterlik inançları ile Öğretmenlik Mesleklerine Yönelik Hoşnutluk, Sosyo-Ekonomik Yapı ve Öğrencilerin Akademik Başarıları Arasındaki ilişki” isimli doktora çalışmasında, bir okuldaki öğretmenlerin özyeterlik inançları ile öğretmenlik mesleklerine yönelik hoşnutluğunu, aynı okuldaki öğrencilerin sosyo-ekonomik yapısını ve öğrencilerin akademik başarıları arasındaki ilişkiyi değerlendirmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, öğretmen yeterlikleri ile diğer tüm değişkenler arasında; öğretmen yeterlikleri ile risk altında olan ve olmayan okul olma değişkenlerinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Öğrenci başarısı ile sosyo-ekonomik yapı arasında ise anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin meslek memnuniyetleri ile sosyo-ekonomik statüleri “gözetim-denetim” ve “ceza” değişkenleri arasındaki ilişki ele alındığında doğrusal bir eğri olarak gözlenmiştir. Ayrıca, meslek memnuniyeti alanı ile ilgili olarak risk altında olan ve olmayan okullar arasında anlamlı fark bulunmuştur.⁶³

“Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy (2002) öğretmenlerle yaptıkları çalışmada öğretmenlerin yeterliklerini onların deneyimlerine, cinsiyetlerine, ırklarına ve okul türüne göre araştırmışlar, sonuç olarak sınıf ve branş öğretmenlerinin yeterliklerinde fark olduğunu tespit etmişlerdir. Buna göre, İlkokul öğretmenleri kendilerini bu meslekte branş öğretmenlerine kıyasla daha yeterli görmektedirler. Öğretmenlerin yeterlik oranlarında cinsiyete göre fark

⁶² Aksoy, Diken, s. 709.

⁶³ D.E. Gresham, *The Relationships Between Teacher Self Efficacy Beliefs, Teacher Job Satisfaction, Socioeconomic Status and Student Academic Success*. USA: The College of William and Mary in Virginia, (Unpublished Doctoral Dissertation). 2001.

bulunmazken, 5 yıldan fazla öğretmenlik deneyimine sahip öğretmenler kendilerini daha yeterli bulmaktadırlar. Benzer bir çalışma Evans ve Tribble (1986) tarafından yapılmıştır. Evans ve Tribble, sınıf ve branş öğretmen adayları üzerinde yaptıkları bu çalışmada ilkökul öğretmenlerinin kendilerini bu meslekte daha yeterli gördüklerini belirlemişlerdir. Elliott (2000) 235 ilkökul öğretmeni üzerinde yaptığı çalışmada, öğretmen yeterliğinde cinsiyetin ve genel öğretim yeterliği arasında anlamlı farka ulaşmamıştır. Benz ve diğ. (1992) yaptıkları çalışmada, öğretmenlik eğitimine yeni başlayanların, eğitim formasyon derslerini almış son sınıfta öğrencilerinin, öğretmenlerin, üniversite öğretim elemanlarının ve öğretmenlik uygulamasındaki danışmanların mesleki yeterliklerini ölçmüş ve öğretmen adaylarının kendilerini öğretmenlerden daha fazla bu meslekte yeterli bulduklarını tespit etmişlerdir. Tüm gruplar içinde üniversitede görev yapan öğretim elemanları en yüksek oranda kendilerini yeterli gördüklerini tespit etmişlerdir. Campbell (1996)'in İskoçya ve Amerika Birleşik Devletlerindeki ön lisans, lisans ve yüksek lisans-doktora dereceli öğretmenler üzerinde yürüttüğü çalışma sonucunda, kendilerini mesleki olarak en yeterli bulan grup olarak yüksek lisans ve doktora yapan öğretmenler olarak tespit etmiştir".⁶⁴

Zimmerman, Bandura ve Martinez (1992) özyeterlilik inançlarının ve kişisel hedef belirlemenin rolünü araştırmışlardır. Araştırmada, öğrenci özyeterlilik inançlarının ve akademik hedeflerin nedensel rolleri incelenmiştir. Araştırmada aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

- Öğrencilerin özdüzenlemeli öğrenmelerine ilişkin inançları akademik başarı için algıladıkları özyeterliliklerini etkilemekte, bu algılanan özyeterlilikte öğrencilerin kendileri için koydukları akademik hedefleri ve sene sonu akademik başarılarını etkilemektedir.

---

⁶⁴ Dilşad Mirzeoğlu, Işıl Aktağ, Muhterem Boşnak, "Beden Eğitimi Öğretmeni, Öğretmen Adayı ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Mesleki Yeterlilik Duygusunun Karşılaştırılması", *Spor Bilimleri Dergisi*, 18 (3), s. 109-125.

- Öğrencilerin önceki notları; ailelerin kendileri için belirledikleri not hedeflerinin ve bununla bağlantılı olarak, öğrencilerin kendileri için belirledikleri not hedeflerinin yordayıcısıdır.⁶⁵

---

⁶⁵ Barry J. Zimmerman, Albert Bandura, Manuel Martinez-Pons, “Self-Motivation for Academic Attainment; The Role of Self-Efficacy Beliefs and Personal Goal-Setting”, *American Educational Research Journal*, 29, 3, s. 663-676.

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde, araştırmanın amacı, önemi, problem cümlesi, alt problemleri, modeli, sayıtları, sınırlılıkları, araştırmanın evreni, araştırmanın örnekleminin oluşturulması, araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve verilerin analizinin nasıl yapıldığı açıklanmaya çalışılmıştır.

I. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, Üniversitelerin, Eğitim Fakültelerinin, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin (öğretmen adaylarının), yapılandırmacı eğitime yönelik özyeterlik düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir.

II. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmeni olacak adayların özyeterlik düzeylerinin saptanması, onların kendilerini daha iyi tanıyabilmelerine, o ana kadar ki birikimlerinin daha fazla farkına varabilmelerine olanak sağlayacaktır.

Ayrıca sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapılandırmacı eğitime göre özyeterlik düzeylerinin bilinmesi, sosyal bilgiler eğitimi programlarının yeniden gözden geçirilmesi ve yapılandırılmasında alınacak önlemler bakımından yararlar sağlayacağı düşünülmektedir. Öğretmen adaylarının özyeterlik düzeyleri hakkında bilgi sahibi olmak bize onları eğitim dünyasına hazırlarken yardımcı olacaktır.

III. PROBLEM CÜMLESİ

Üniversitelerin, Eğitim Fakültelerinin, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin (öğretmen adaylarının), yapılandırmacı eğitime yönelik özyeterlik düzeyleri, öğrencinin cinsiyeti, yaşı, öğretim türü, mezun olduğu ortaöğretim kurumu, bölümünü ÖSS’de kaçınıcı sırada

tercih ettiği, fakülte akademik başarı ortalaması, bir senede ders kitabı dışında okuduğu kitap sayısı ve öğrenim gördüğü sınıf düzeyi değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

IV. ALT PROBLEMLER

Bu çalışmanın amacına yönelik olarak aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-1)”

- 1.1. Cinsiyetlerine,
- 1.2. Yaş gruplarına,
- 1.3. Öğretim türüne,
- 1.4. Mezun olunan ortaöğretim kurumuna,
- 1.5. ÖSS’deki tercih sırasına,
- 1.6. Akademik başarı ortalamalarına,
- 1.7. Son bir yılda okudukları kitap sayısına,
- 1.8. Öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

2. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-2)”

- 2.1. Cinsiyetlerine,
- 2.2. Yaş gruplarına,
- 2.3. Öğretim türüne,
- 2.4. Mezun olunan ortaöğretim kurumuna,
- 2.5. ÖSS’deki tercih sırasına,
- 2.6. Akademik başarı ortalamalarına,
- 2.7. Son bir yılda okudukları kitap sayısına,
- 2.8. Öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

3. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının
“Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-3)”

- 3.1. Cinsiyetlerine,
- 3.2. Yaş gruplarına,
- 3.3. Öğretim türüne,
- 3.4. Mezun olunan ortaöğretim kurumuna,
- 3.5. ÖSS’deki tercih sırasına,
- 3.6. Akademik başarı ortalamalarına,
- 3.7. Son bir yılda okudukları kitap sayısına,
- 3.8. Öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

4. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının
“Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-4)”

- 4.1. Cinsiyetlerine,
- 4.2. Yaş gruplarına,
- 4.3. Öğretim türüne,
- 4.4. Mezun olunan ortaöğretim kurumuna,
- 4.5. ÖSS’deki tercih sırasına,
- 4.6. Akademik başarı ortalamalarına,
- 4.7. Son bir yılda okudukları kitap sayısına,
- 4.8. Öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

5. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının
“Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-5)”

- 5.1. Cinsiyetlerine,
- 5.2. Yaş gruplarına,
- 5.3. Öğretim türüne,

- 5.4. Mezun olunan ortaöğretim kurumuna,
- 5.5. ÖSS'deki tercih sırasına,
- 5.6. Akademik başarı ortalamalarına,
- 5.7. Son bir yılda okudukları kitap sayısına,
- 5.8. Öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

6. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının
“Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-6)”

- 6.1. Cinsiyetlerine,
- 6.2. Yaş gruplarına,
- 6.3. Öğretim türüne,
- 6.4. Mezun olunan ortaöğretim kurumuna,
- 6.5. ÖSS'deki tercih sırasına,
- 6.6. Akademik başarı ortalamalarına,
- 6.7. Son bir yılda okudukları kitap sayısına,
- 6.8. Öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

7. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının
“Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-7)”

- 7.1. Cinsiyetlerine,
- 7.2. Yaş gruplarına,
- 7.3. Öğretim türüne,
- 7.4. Mezun olunan ortaöğretim kurumuna,
- 7.5. ÖSS'deki tercih sırasına,
- 7.6. Akademik başarı ortalamalarına,
- 7.7. Son bir yılda okudukları kitap sayısına,
- 7.8. Öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

V. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma, tarama modelindedir. Yani çalışmada var olan bir durum betimlenmeye çalışılmıştır. Bu nedenle bu araştırma betimsel araştırma niteliğindedir. Karasar⁶⁶'a göre betimsel araştırma çalışmalarında olayların daha önceki durumları dikkate alınarak, değişkenler arasındaki ilişkiler açıklanır ve anket, sınav ve gözlem formu gibi bir ölçme aracıyla veriler toplanır.

VI. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu araştırmanın evrenini 2009-2010 eğitim- öğretim yılı bahar döneminde Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemine ise araştırmaya gönüllük ilkesi ile katılan Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 254 Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri (öğretmen adayları) oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının % 44,9'unu kadınlar % 55,1'ini erkekler oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunun oluşturulmasında olasılıksız yöntemlerden amaçlı örnekleme tekniği kullanılmıştır.

VII. ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI

1. Örnekleme alınan öğrencilerin ankete verdikleri cevapların, Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Özyeterlik düzeylerinin saptanmasıyla ilgili görüşlerini yansıttığı,

2. Görüşlerine başvuru lan öğrencilerin samimi oldukları varsayılmaktadır.

---

⁶⁶ Niyazi Karasar, *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 1998.

VIII. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırma:

1. Konu ile ilgili literatür taraması ile,
2. Örnekleme oluşturan öğrencilere uygulanan ölçme aracından elde edilen verilerin yorumlanması ile
3. 2009–2010 Eğitim-Öğretim yılında Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 254 Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri (öğretmen adayları) ile
4. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Özyeterlik düzeylerinin saptanmasına yönelik olan ankette yer alan 52 ifade (soru) ile sınırlı tutulmuştur.

IX. VERİ TOPLAMA ARACININ GELİŞTİRİLMESİ VE VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırma kapsamında geliştirilen “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapılandırmacı Eğitim Açısından Özyeterlik İnançlarının Belirlenmesi Ölçeği ” kullanılmıştır. Aşağıda araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeğin hazırlanması ve uygulanması açıklanmıştır.

A. Veri Toplama Aracının Hazırlanması

Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının özyeterlik düzeylerini tespit etmeye yönelik hazırlanan ölçme aracının geliştirilmesinde, ölçme araçlarının geliştirilmesinde izlenmesi gereken aşağıdaki basamaklar takip edilmiştir.

1. Madde Oluşturma Aşaması
2. İçerik Geçerliği (Uzman Görüşüne Başvurma) Aşaması
3. Ön Deneme Aşaması

1. Madde Oluşturma Aşaması

Bu aşamada öncelikle ölçek için literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması ve daha önceki farklı çalışmalarda kullanılan ölçme araçları incelenmiştir. Bu sonuçlar yardımıyla sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapılandırmacı eğitim açısından özyeterlik inançlarını ölçmeye yönelik maddeler yazılmıştır. Bu aşamada 58 aday madde toplanmıştır.

2. İçerik Geçerliği (Uzman Görüşüne Başvurma) Aşaması

Bilindiği gibi bir ölçme aracının bireylerin davranışlarını tahmin etmedeki başarısı büyük ölçüde ölçme aracının geçerli ve güvenilir olmasına bağlıdır. Bir maddenin ölçmek, bir başka ifade ile tanımlamak istediği özelliği ne derece doğru ölçtüğü ölçeğin geçerliği ile ilgilidir. Bir ölçeğe ilişkin geçerlik kanıtlarının elde edilmesinin birçok yolu söz konusudur. Bu çalışmada ise öncelikle uzman görüşüne başvurularak hazırlanan ölçme aracının kapsam geçerliliğine sahip olması sağlanmıştır.⁶⁷

Uzman görüşüne sunulan ölçek iki bölümden oluşmaktadır. Ölçeğin ilk bölümü, öğrencinin cinsiyeti, yaşı, öğretim türü, mezun olduğu ortaöğretim kurumu, bölümünü ÖSS’de kaçınıcı sırada tercih ettiği, fakülte akademik başarı ortalaması, bir senede ders kitabı dışında okuduğu kitap sayısı ve öğrenim gördüğü sınıf düzeyi bilgilerine yönelik maddelerin bulunduğu kişisel (demografik) bilgiler bölümüdür. Ölçeğin ikinci bölümünü ise madde havuzu aşaması sonucu elde edilen 50 maddenin (ilk bölümle birlikte 58 madde) likert tipi ifadeleri oluşturmaktadır. Beşli likert tipi ölçek için maddelerin her birinde , (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Fikrim Yok, (4) Katılıyorum ve (5) Tamamen Katılıyorum seçeneklerinden oluşmuştur.

Hazırlanan ölçek formu alan uzmanına sunulmuştur. Uzman görüşüne sunulurken uzmanlara, araştırma amaçlarının bulunduğu yönerge ile birlikte

---

⁶⁷ Ahmet Naci Çoktan, *Öğretmen Adaylarının Eğitim Teknolojisi Standartları ile İlgili Özyeterliklerinin Belirlenmesi*, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Eskişehir 2008, s. 71.

yapılandırmacı eğitim ve özyeterlikle ilgili gerekli açıklama sunulmuştur. Maddeler anlatım eksiklikleri, yanlış anlamalara sebep olabilecek ifadelerin varlığı ve yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının özyeterliliğini ölçüp ölçmediği açısından incelenmiştir.

Uzman görüşleri ile içerik ve biçim açısından düzeltmeleri yapılan maddelerden 4'ü çıkarılarak toplam 54 maddelik aday ölçek ön deneme aşamasına hazırlanmıştır. Hazırlanan ölçme aracının kapsam (içerik) geçerliliği bu sayede sağlanmaya çalışılmıştır.

3. Ön Deneme Aşaması

Geliştirilen taslak ölçeğin pilot çalışması 2009-2010 Eğitim-Öğretim yılında Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 63 birinci sınıf öğrencisi (öğretmen adayı) ile yapılmıştır. Pilot uygulamada ölçeğin cronbach alfa güvenilirlik katsayısı: $\alpha = .936$ olarak bulunmuştur. 27. ve 54. soruların toplam korelasyonlarının düşük olduğu görülmüş, bunun için bu sorular ankettten çıkarılmıştır. Ve testin 52 madde olarak uygulanacağı son biçimi verilmiştir.

B. Verilerin Toplanması

Pilot uygulama ile güvenilirliği ve faktörlere ayrılabilceği test edildikten sonra 52 maddelik kesin uygulama, 2009-2010 Eğitim-Öğretim yılında Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 254 Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri (öğretmen adayları) ile yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanan anket, araştırmanın analizi için elverişli bulunmuştur.

Veri toplama aracının uygulamasını araştırmacı gerçekleştirmiştir. Araştırmacı bütün uygulamalarda öğrencilerin dolduracağı veri toplama aracı ile ilgili açıklamalar yapmış ve öğrencilerin veri toplama aracını uygulamaları esnasında sınıfta bulunmuştur.

XI. VERİLERİN ANALİZİ

Öncelikle anketteki maddelerin güvenilirlik analizi yapılmış. İkinci olarak Faktör analizi ile faktörler tespit edilmiş. Son olarak da; “Ortalama”, “Standart Sapma”, “Yüzde”, “Frekans” istatistiklerinin yanı sıra bağımsız örneklem için “t testi”, “Tek Yönlü Varyans Analizi” (One-Way ANOVA), ve One-Way ANOVA da, varyansların homojenliği durumunda Scheffé, varyansların homojen olmaması durumunda ise Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma testleri kullanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Verilerin analizlerinde, SPSS 18 paket programından yararlanılmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemleri için toplanan verilerden elde edilen bulgular, tablo ve açıklamalarıyla birlikte verilerek bunlara dayalı yorumlar yapılmıştır.

I. ARAŞTIRMANIN TEMEL DEĞİŞKENLERİNE İLİŞKİN VERİLERİN ANALİZİ

Bu bölümde araştırmanın temel değişkenleri için toplanan verilerden elde edilen bulgular, tablo ve açıklamalarıyla birlikte verilerek bunlara dayalı yorumlar yapılmıştır.

A. Araştırmaya Katılanların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın amacına ilişkin bulgulara yer vermeden önce ölçme aracının 1. Bölümünden toplanan verilere (ilk sekiz sorudan elde edilen demografik bilgilere) ilişkin bulgular Tablo-4’de özetlenmiştir.

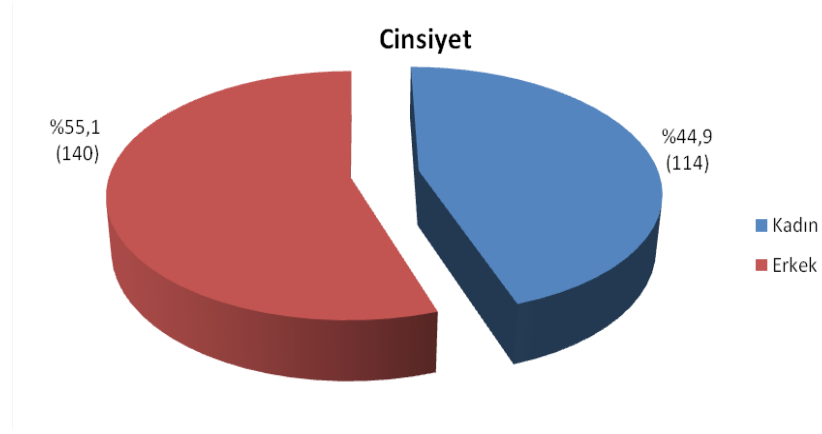
Tablo-4. Araştırmaya Katılanlara İlişkin Bilgiler

Değişkenler		Frekan s	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	114	44,9
	Erkek	140	55,1
	Toplam	254	100,0
Yaş	18 den küçük	9	3,5
	19-21 yaş	178	70,1
	22-24 yaş	56	22,0
	25 ve üzeri	11	4,3
	Toplam	254	100,0
Öğretim Türü	Normal öğretim	191	75,2
	İkinci öğretim	63	24,8
	Toplam	254	100,0
Mezun olunan ortaöğretim kurumu	Genel Lise	217	85,4

	Anadolu Öğretmen Lisesi	7	2,8
	Anadolu/Fen Lisesi	12	4,7
	Anadolu/İmam Hatip Lisesi	2	,8
	Diğer	16	6,3
	Toplam	254	100,0
ÖSS tercih sırası	1-5	125	49,2
	6-11	74	29,1
	12-17	46	18,1
	18-23	7	2,8
	24	2	,8
	Toplam	254	100,0
Akademik başarı ortalaması	0-2.00	15	5,9
	2.01-2.50	64	25,2
	2.51-3.00	105	41,3
	3.01-3.50	56	22,0
	3.51-4.00	14	5,5
	Toplam	254	100,0
Bir yılda okunan kitap sayısı	1-5	105	41,3
	6-11	86	33,9
	12-17	34	13,4
	18-23	12	4,7
	24 ve üzeri	17	6,7
	Toplam	254	100,0
Sınıf düzeyi	1.Sınıf	129	50,8
	2.Sınıf	70	27,6
	3.Sınıf	36	14,2
	4.Sınıf	19	7,5
	Toplam	254	100,0

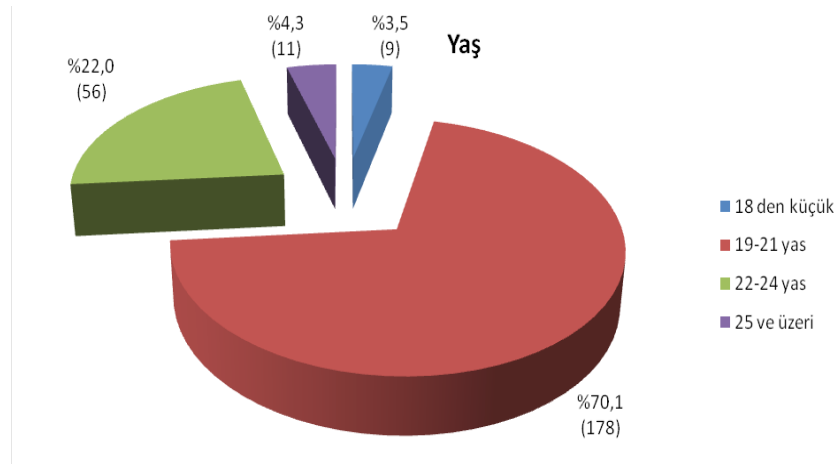
Şekil-1’de de görüldüğü gibi araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının % 55,1’i erkek, % 44,9’ü kadındır (Şekil-1).

Şekil-1. Cinsiyete Göre Öğretmen Adaylarının Dağılımı

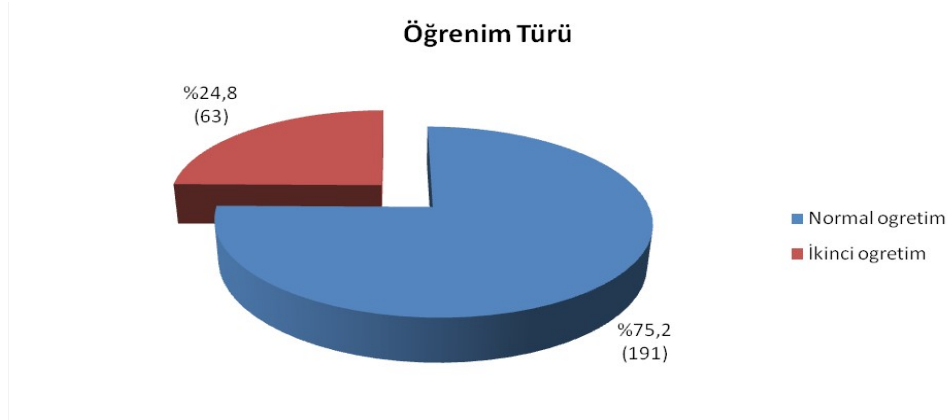
Bulgulara göre, öğretmen adaylarının % 3,5’i 18 yaşından küçük, %70,1’i 19-21 yaş aralığında, % 22’si 22-24 yaş aralığında ve % 4,3’ü 25 yaş ve üzerindedir (Şekil-2).

Şekil-2. Yaş Değişkenine Göre Öğretmen Adaylarının Dağılımı

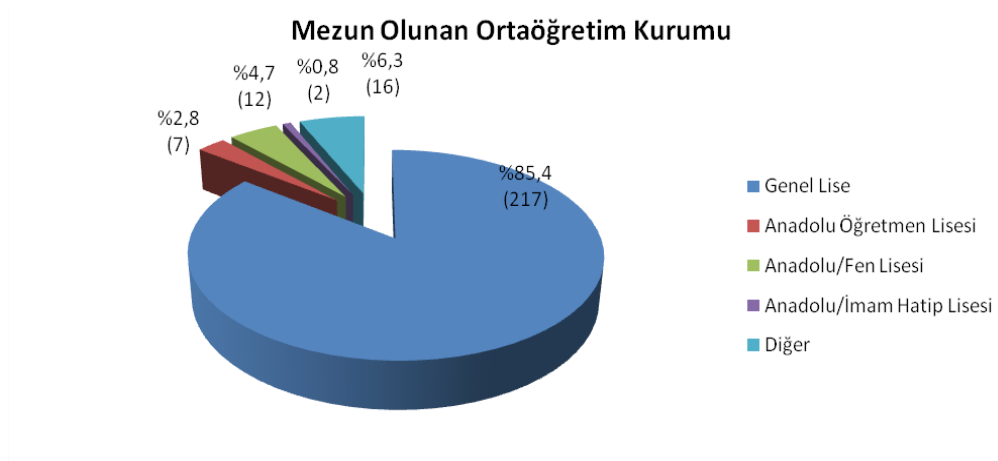
Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının %75,2’si normal öğretimde, %24,8’i ikinci öğretimde öğrenim görmektedir (Şekil-3).

Şekil-3. Öğretim Türüne Göre Öğretmen Adaylarının Dağılımı

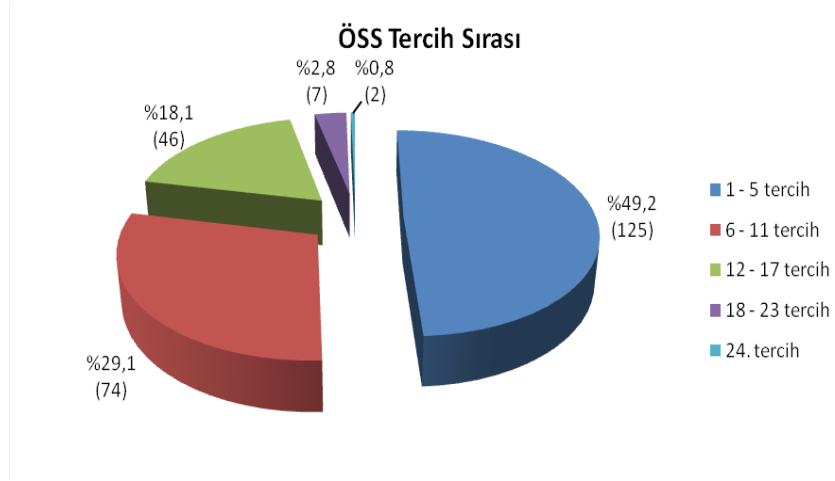
Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının % 85,4'ünün mezun olduğu ortaöğretim kurumu genel liselerden biri iken, % 2,8'inin mezun olduğu ortaöğretim kurumu Anadolu Öğretmen lisesi, % 4,7'sinin mezun olduğu ortaöğretim kurumu Anadolu /Fen lisesi, % 0,8'inin mezun olduğu ortaöğretim kurumu Anadolu /İmam Hatip lisesi, % 6,3'ünün mezun olduğu ortaöğretim kurumu Diğer liselerinden biridir (Şekil-4).

Şekil-4. Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Dağılımı

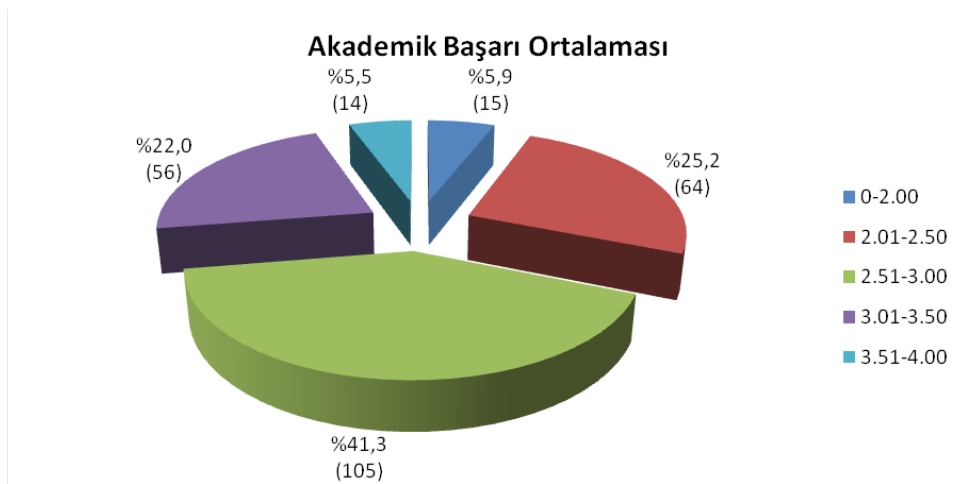
Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının en çok % 49,2'sinin ÖSS'de sosyal bilgiler öğretmenliği programını, ilk 5 tercihinde bulundurmuştur. % 0,8'inin sosyal bilgiler öğretmenliğini ÖSS'de tercih sırası 24. sıradadır (Şekil-5).

Şekil-5. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programını ÖSS’de Tercih Etme Sırasına Göre Öğretmen Adaylarının Dağılımı

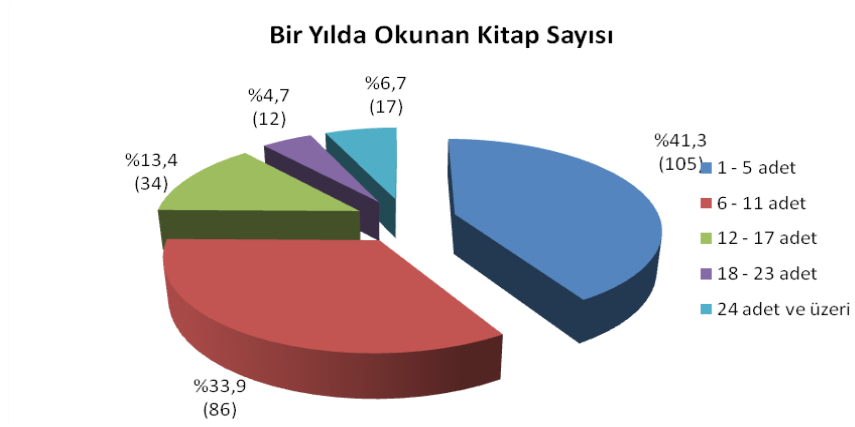
Akademik başarı ortalaması bakımından sosyal bilgiler öğretmen adaylarının en çok % 41,3’ünün not ortalaması 2.51 ile 3.00 arasındadır (Şekil-6).

Şekil-6. Akademik Not Ortalamasına Göre Öğretmen Adaylarının Dağılımı

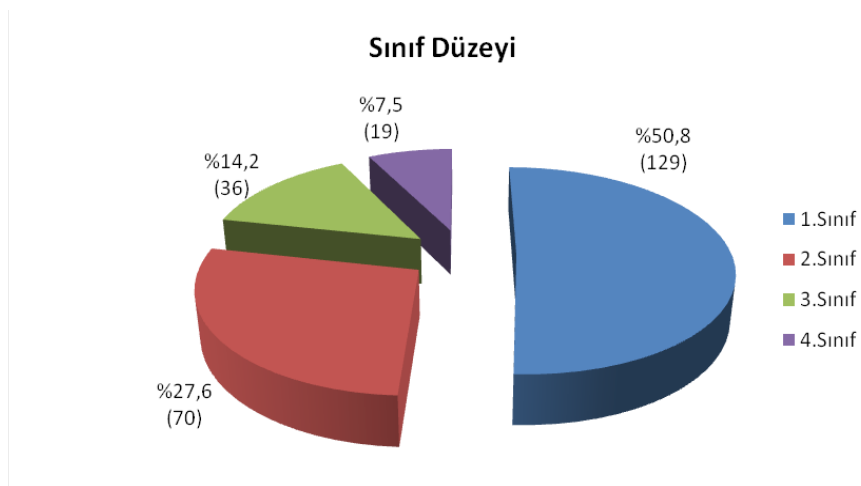
Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının en çok % 41,3'ü bir yılda ortalama 1 ile 5 arasında kitap okurken, bir yılda 24 kitap ve üzeri kitap okuyan öğrencilerin oranı % 6,7'dir (Şekil-7).

Şekil-7. Kitap Okuma Sayısına Göre Öğretmen Adaylarının Dağılımı

Araştırmaya katılanların % 50,8'i 1.sınıfta, % 27,6'sı 2.sınıfta, % 14,2'si 3.sınıfta ve % 7,5'i 4.sınıfta öğrenim görmektedir (Şekil-8).

Şekil-8. Öğrenim gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre Öğretmen Adaylarının Dağılımı

II. VERİLERİN GÜVENİRLİK VE FAKTÖR ANALİZİ

A. Verilerin Güvenilirliği ve Geçerliliği

Güvenilirliği belirlemek için Cronbach Alpha formülü kullanılmıştır.

Demografik veriler (8 madde) ve faktör analizinden çıkardığımız (6 madde) hariç, diğer 38 madde için güvenilirlik analiz sonucu aşağıdaki gibidir:

Tablo-5. Faktör Analizine Tabi Tutulan Anketlerin Yüzde ve Frekansları

		N	Frekans (%)
Cases	Valid	254	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	254	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Tablo-6 . Güvenirlilik Testi (Cronbach Alpha)

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	Madde sayısı
0,957	38

Tablo 6'ya göre Cronbach Alpha değeri 0,957 olarak bulunmuştur. Bu değer anketimizin oldukça güvenilir olduğunu desteklemektedir.

Verilerin güvenilirliği için Cronbach Alpha değeri 0,957 bulunmuştur. Cronbach Alpha değeri 0,957 olduğundan, verilerin güvenilirliği çok yüksektir. Bir ölçmenin geçerli sayılabılmesinin ilk koşulu, onun güvenilir olmasıdır. Nitekim geçerlilik için erişilebilecek en üst sınır, güvenilirlik katsayısının karekökü kadardır. Dolayısıyla, geçerlilik değeri $\sqrt{0,957} = 0,978$ olur. Güvenirlilik, geçerlilik için üst

sınır koyabilmekte ise de, hiçbir zaman geçerliliği garantileyemez. Bu sebeple, hazırlanan anket, bu konu ile ilgili uzman kişilere incelettirilerek içerik geçerliliği ve faktör analiz uygulayarak yapı geçerliliği de yapılmıştır.

Güvenilirliği kanıtlanan ölçeğin kapsam ve yapı geçerliliği için faktör analizi tekniği olan “temel bileşenler analizi” uygulanmıştır.

B. Faktör Analizi

Faktör analizi, aralarında ilişki olduğu düşünülen çok sayıda değişken arasındaki ilişkilerin anlaşılmasını ve yorumlanmasını kolaylaştırmak için daha az sayıdaki temel boyuta indirgemek veya özetlemek olan bir grup çok değişkenli analiz tekniğine verilen genel isimdir. Verilerin, faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett testi ile incelenebilir. KMO katsayısı, veri matrisinin faktör analizi için uygun olup olmadığını, veri yapısının uygunluğu hakkında bilgi verir. Faktörleştirilebilirlik (Factorability) için KMO'nun 0,600'dan yüksek çıkması beklenir. Bartlett testi, değişkenler arasında ilişki olup olmadığını kısmi korelasyonlar temelinde inceler. Hesaplanan ki-kare istatistiğinin anlamlı çıkması, veri matrisinin uygun olduğunun göstergesidir. Test sonucunun anlamlı çıkması puanların normalliğinin de bir kanıtı olarak görülebilir. Ancak, denek/madde oranının 5'ten yüksek olduğu durumda hesaplanan değer anlamlı çıkma olasılığı yüksek olacağından, bu oranın altındaki örnekler için önerilir.⁶⁸(Büyüköztürk, 2009).

Tablo-7. KMO ve Bartlett Testleri (KMO and Bartlett's Test)

KMO and Bartlett's Test		
Örneklem Yeterliliğine Yönelik Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Değeri	0,943	
Bartlett's Sphericity Test Sonuçları	Ki-Kare Değeri	5236,676
	Serbestlik Derecesi (df)	703
	Anlamlılık Değeri (sig.)	0,000

⁶⁸ Şener Büyüköztürk, *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum*, Ankara 2009.

Tablo-7'ye göre; $p(\text{sign.}) = 0,000 < 0,05$ olduğundan Bartlett testinin sonucu anlamlıdır. Yani, değişkenler arasında yüksek korelasyonlar mevcuttur ve veriler çoklu normal dağılımdan gelmiş demektir. KMO katsayısı 0,943 olduğundan, araştırmada örnek büyüklüğü yeterlidir.

1. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Özyeterlik Düzeylerine (Faktör: 1-7) İlişkin Bulgular

Tablo -8. Açıklanan Toplam Varyans (Total Variance Explained)

Açıklanan Toplam Varyans Değerleri										
Bileşen		Başlangıç Özdeğerler			Faktör Değerleri			Döndürülmüş Faktör Değerleri		
			Varyans	Kümülatif		Varyans	Kümülatif		Varyans	Kümülatif
		Toplam	(%)	(%)	Toplam	(%)	(%)	Toplam	(%)	(%)
Boyut	1	15,171	39,924	39,924	15,171	39,924	39,924	5,118	13,470	13,470
	2	1,929	5,078	45,002	1,929	5,078	45,002	3,506	9,225	22,695
	3	1,456	3,832	48,834	1,456	3,832	48,834	3,439	9,050	31,745
	4	1,386	3,649	52,483	1,386	3,649	52,483	3,046	8,015	39,760
	5	1,150	3,025	55,508	1,150	3,025	55,508	2,926	7,701	47,461
	6	1,136	2,989	58,496	1,136	2,989	58,496	2,712	7,136	54,597
	7	1,013	2,666	61,163	1,013	2,666	61,163	2,495	6,566	61,163

Extraction Method: Principal Component Analysis(Temel Bileşenler Analizi)

Açıklanan toplam varyans, 61,163'tür. İlk faktör (alan öğretim özyeterliği), toplam varyansın %13,470'ini, ikinci faktör (giriş davranışları), toplam varyansın %9,225'ini, üçüncü faktör (materyal ve etkinlik planlamaları), toplam varyansın %9,050'sini, dördüncü faktör (yapılandırmacı öğrenme ortamı), toplam varyansın %8,015'ini, beşinci faktör (benlik algısı), toplam varyansın %7,701'ini, altıncı faktör (motivasyonel inançlar), toplam varyansın %7,136'sını, yedinci faktör (yapısal özyeterlik), toplam varyansın %6,566'sını açıklamaktadır. Özdeğerlerin açıkladıkları birikimli varyans miktarı, toplam varyansın %, 61,136'dır.

Rotasyona tabi tutulmayan faktörlerin doğru yorumlanması nadiren anlamlı olur. Bu sebeple rotasyonlu faktör yükleri incelenecektir. (Lewis-Beck, M.S. v.d. 1994),

Tablo-9. Dönüştürülmüş Faktör Yükleri (Rotated Component Matrix)

	Rotated Component Matrix ^a						
	Component						
	1	2	3	4	5	6	7
Soru42	.722	.185	.186	.146	.120	.050	.109
Soru37	.625	.246	.187	.100	.141	.149	.137
Soru39	.595	.356	.105	.236	.183	-.017	.190
Soru35	.587	.088	.237	.203	-.034	.290	.122
Soru40	.586	.056	.057	.416	.094	.087	.192
Soru43	.561	.087	.292	.395	.210	.172	.084
Soru36	.558	.330	.071	.009	.023	.300	.333
Soru44	.522	.193	.248	.295	.144	.265	.162
Soru51	.462	.216	.415	-.025	.249	.244	.045
Soru22	.221	.667	.071	.407	.188	.005	.137
Soru50	.231	.587	.442	-.036	.080	.200	.181
Soru38	.462	.573	.172	.157	.079	.106	.057
Soru15	.123	.549	.057	.203	.330	.235	.128
soru41	.392	.524	.265	.191	.106	.134	.166
Soru32	.182	.053	.717	.188	.168	.025	.069
Soru34	.162	.164	.589	.264	.051	.257	.133
Soru49	.203	.277	.572	.131	.054	.146	.340
Soru31	.232	.057	.569	.086	.494	-.110	.182
Soru24	.303	.190	.451	.348	-.131	.302	.024
Soru33	.411	.305	.444	.081	.300	.038	.231
Soru25	.324	.151	.194	.591	.170	-.022	.054
Soru23	.176	.318	.114	.542	.125	.218	.154
Soru21	.202	.404	.212	.522	.108	.155	.119
Soru18	.151	.098	.152	.508	.161	.460	.297
Soru30	.286	.013	.342	.425	.214	.219	.236

Rotated Component Matrix ^a							
Soru9	.012	.086	.027	.241	.679	.066	.074
Soru10	.059	.093	.338	.199	.652	.284	.017
Soru11	.245	.416	.064	.021	.610	.278	.046
Soru12	.335	.220	.128	-.015	.581	.307	.205
Soru16	.055	.364	.216	.195	.153	.662	.089
Soru13	.219	-.050	.056	.050	.370	.632	.143
Soru19	.303	.296	.082	.252	.218	.534	.174
Soru14	.237	.331	.184	.384	.310	.435	.086
Soru47	.235	.253	.133	.081	-.039	.179	.649
Soru45	.255	.249	.186	.183	.233	.088	.637
Soru27	.053	-.098	.104	.444	.263	.180	.605
Soru46	.487	.051	.302	.161	.118	-.051	.497
Soru48	.370	.367	.379	-.082	.018	.234	.407

Dönüşümlü faktör yükleri ile yukarıda yükleri belirlenen faktörler, Tablo-10'daki gibi adlandırılmıştır.

Tablo-10. Faktör Sayıları ve Faktörlerin İsimlendirilmiş Listesi

Faktörler	Faktör Adları
Birinci faktör (boyut)	Alan öğretim özyeterliği
İkinci faktör (boyut)	Giriş davranışları (ön organize ediciler)
Üçüncü faktör (boyut)	Materyal ve etkinlik planlamaları
Dördüncü faktör (boyut)	Yapılandırmacı öğrenme ortamı
Beşinci faktör (boyut)	Benlik algısı
Altıncı faktör (boyut)	Motivasyonel inançlar

Yedinci faktör (boyut)	Yapısal özyeterlik
------------------------	--------------------

III. ARAŞTIRMANIN ALT PROBLEMLERİNE İLİŞKİN VERİLERİN ANALİZİ

Bu bölümde araştırmanın alt problemleri için toplanan verilerden elde edilen bulgular, tablo ve açıklamalarıyla birlikte verilerek bunlara dayalı yorumlar yapılmıştır.

A. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-1) İlişkin Bulgular

Aşağıda, yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliği ile ilgili özyeterlik düzeyleri (Faktör-1) ile temel değişkenler arasındaki ilişkiler ile ilgili bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

1. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-1)” Cinsiyetlerine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre “alan öğretim özyeterliği ile ilgili özyeterlik düzeyleri” arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi ile analiz edilmiş ve sonuçları Tablo-11’de gösterilmiştir.

Tablo-11. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri “ Arasındaki Farkın Testi

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Sx	t	Sd	p
Kadın	114	0,489	0,975	0,703	252	0,483
Erkek	140	-0,399	1,022			

Kadın sosyal bilgiler öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliğine ilişkin özyeterlik düzeyleri ($\bar{X} = 0,489$), erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliğine ilişkin özyeterlik düzeylerinden ($\bar{X} = -0,399$) daha yüksektir. Ancak istatistiksel olarak, kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Bir başka deyişle, kadın öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri ile erkek öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri birbirine benzerdir. Dolayısıyla, yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliğine ilişkin özyeterlik düzeyleri, onların cinsiyetlerine göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.

2. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-1)” Yaş Gruplarına Göre Farklaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo-12’de gösterilmiştir.

Tablo-12. Yaş Gruplarına Göre “Alan Öğretim Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Yaş Grupları	N	$\bar{X}$	Sx
18 den küçük	9	-0,076	0,972
19-21 yaş	178	-0,004	1,072
22-24 yaş	56	0,010	0,774
25 ve üzeri	11	0,082	0,929
Toplam	254		

25 yaşında ve üzerinde olan öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 0,082$), diğer yaş gruplarındaki

öğretmenlerin (18'den küçük $\bar{X} = -0,076$, 19-21 yaş $\bar{X} = -0,004$ ve 22-24 yaş $\bar{X} = 0,010$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında ilgili bulgular Tablo-13'te gösterilmiştir.

Tablo-13. Yaş Gruplarına Göre “Alan Öğretim Özyeterliği” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	0,136	3	0,45	0,45	0,987
Gruplar içi	252,864	250	1,011		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin yaş gruplarına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, yaş değişkenine göre öğretmen adaylarının “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının yaşlarından etkilenmediği söylenebilir.

3. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-1)” Öğretim Türüne Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri öğretim türüne göre “alan öğretim özyeterliği ile ilgili özyeterlik düzeyleri ” arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi ile analiz edilmiş ve sonuçları Tablo-14'te gösterilmiştir.

Tablo-14. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri” Arasındaki Farkın Testi

Öğretim Türü	N	$\bar{X}$	Sx	t	Sd	p
Normal Öğretim	191	0,017	1,013	0,478	252	0,633
İkinci Öğretim	63	-0,052	0,966			

Normal öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliği ile ilgili özyeterlik düzeyleri ($\bar{X} = 0,017$), ikinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliği ile ilgili özyeterlik düzeylerinden ($\bar{X} = -0,052$) daha yüksektir. Ancak istatistiksel olarak, normal ve ikinci öğretimde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliği ile ilgili özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($P > 0,05$). Bir başka deyişle, normal öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliği ile ilgili özyeterlik düzeyleri ile ikinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliği ile ilgili özyeterlik düzeyleri birbirine benzerdir. Dolayısıyla, yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliği ile ilgili özyeterlik düzeylerinin, onların öğrenim gördükleri öğretim türüne göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.

4. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-1)” Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının mezun oldukları ortaöğretim kurumuna göre “alan öğretim özyeterliği ile ilgili özyeterlik düzeyleri” ortalama ve standart sapma istatistikleri ile Tablo-15’de gösterilmiştir.

Tablo-15. Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumu	N	$\bar{X}$	Sx
Genel Lise	217	0,047	0,984
Anadolu Öğretmen Lisesi	7	0,065	0,569
Anadolu/Fen Lisesi	12	-0,476	1,334
Anadolu/İmam Hatip Lisesi	2	-1,364	0,647
Diğer	16	-0,147	0,981
Toplam	254		

Anadolu Öğretmen Lisesinden mezun olan öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 0,065$), diğer gruplarda belirtilen ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğretmen adaylarının (Genel Lise $\bar{X} = 0,047$, Anadolu/Fen Lisesi $\bar{X} = -0,476$, Anadolu/İmam Hatip Lisesi $\bar{X} = -1,364$ ve Diğer $\bar{X} = -0,147$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre alan öğretim özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-16'da gösterilmiştir.

Tablo-16. Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	7,319	4	1,830	1,855	0,119
Gruplar içi	245,681	249	0,987		

Toplam	253,000	253
---------------	---------	-----

Varyans analizi testine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, mezun olunan ortaöğretim kurumu değişkenine göre öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen alan öğretim özyeterliliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri, öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumlarından etkilenmediği söylenebilir.

5. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Alan Öğretim Özyeterliliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-1)” ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre “alan öğretim özyeterliliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo-17’de gösterilmiştir.

Tablo-17. ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Alan Öğretim Özyeterliliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

ÖSS’deki Tercih Sırası	N	$\bar{X}$	S_x
1-5	125	0,075	0,902
6-11	74	-0,073	1,220
12-17	46	-0,019	0,846
18-23	7	-0,491	1,160
24	2	0,176	0,416
Toplam	254		

Öğrenim gördükleri programı ÖSS’de 24. sırada tercih eden öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X} = 0,176$), ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre diğer gruplardaki öğretmen adaylarının (1

– 5 için $\bar{X} = 0,075$, 6–11 için $\bar{X} = -0,073$, 12–17 için $\bar{X} = -0,019$ ve 18–23 için $\bar{X} = -0,491$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre alan öğretim özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-18’de gösterilmiştir.

Tablo-18. ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Alan Öğretim Özyeterliği” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	2,886	4	0,722	0,718	0,580
Gruplar içi	250,114	249	1,004		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre öğretmen adaylarının “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih etme sırasına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre öğretmen adaylarının “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin özyeterliklerin, okudukları programın ÖSS’deki tercih sırasından etkilenmediği söylenebilir.

6. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-1)” Akademik Başarı Ortalamalarına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamasına göre “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 19’da gösterilmiştir.

Tablo-19. Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Alan Öğretim Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Akademik Başarı Ortalaması	N	$\bar{X}$	Sx
0-2.00	15	0,072	0,979
2.01-2.50	64	0,035	0,957
2.51-3.00	105	0,0007	0,953
3.01-3.50	56	0,035	1,109
3.51-4.00	14	-0,385	1,151
Toplam	254		

Akademik başarı ortalaması 0 - 2.00 arasında olan öğretmen adaylarının alan öğretim özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X} = 0,72$), diğer akademik başarı ortalamalarına sahip öğretmen adaylarının (2.01–2.50 için $\bar{X} = 0,035$, 2.51–3.00 için $\bar{X} = 0,0007$, 3.01–3.50 için $\bar{X} = 0,035$ ve 3.51–4.00 için $\bar{X} = -0,385$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamalarına göre “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-20’de gösterilmiştir.

Tablo-20. Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Alan Öğretim Özyeterliği” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	2,314	4	0,579	0,575	0,681
Gruplar içi	250,686	249	1,007		
Toplam	253,000	253			

Öğretmen adaylarının “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin akademik başarı ortalamalarına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, akademik başarı ortalamalarına göre öğretmen adaylarının “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

7. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-1)” Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre Farklaşmakta mıdır?

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısına göre “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo-21’de gösterilmiştir.

Tablo-21. Okudukları Kitap Sayısına Göre “Alan Öğretim Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Bir Yılda Okunan Kitap Sayısı	N	$\bar{X}$	Sx
1-5	105	0,099	0,909
6-11	86	-0,034	1,004
12-17	34	0,154	0,906
18-23	12	-0,652	0,764
24 ve üzeri	17	-0,286	1,565
Toplam	254		

Son bir yılda okudukları kitap sayısı 12–17 arasında olan öğretmen adaylarının “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X} = 0,154$), okunan kitap sayısına göre diğer gruptaki öğretmen adaylarının (1 – 5 için $\bar{X} = 0,099$, 6–11 için $\bar{X} = -0,034$, 18–23 için $\bar{X} = -0,652$ ve 24 ve üzeri için $\bar{X} = -0,286$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısına göre “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları

arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-22’de gösterilmiştir.

Tablo-22. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre “Alan Öğretim Özyeterliği” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	8,450	4	2,113	2,151	0,075
Gruplar içi	244,550	249	0,982		
Toplam	253,000	253			

Öğretmen adaylarının “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin son bir yılda okudukları kitap sayısına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, son bir yılda okudukları kitap sayısına göre öğretmen adaylarının “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

8. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-1)” Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo -23’te gösterilmiştir.

Tablo-23. Sınıf Düzeyine Göre “Alan Öğretim Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	Sx
1.Sınıf	129	0,048	0,990
2.Sınıf	70	-0,058	1,092

3.Sınıf	36	-0,072	0,996
4.Sınıf	19	0,027	0,722
Toplam	254		

1. Sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 0,048$), diğer sınıf düzeyindeki öğretmen adaylarının (2. Sınıf $\bar{X} = -0,058$, 3. Sınıf $\bar{X} = -0,072$ ve 4. Sınıf $\bar{X} = 0,027$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-24’te gösterilmiştir.

Tablo-24. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre “Alan Öğretim Özyeterliği” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	0,749	3	0,250	0,248	0,863
Gruplar içi	252,251	250	1,009		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Bir başka deyişle, sınıf düzeyine göre öğretmen adaylarının “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen “alan öğretim özyeterliğine” ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerinden etkilenmediği söylenebilir.

B. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-2) İlişkin Bulgular

Aşağıda, yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının giriş davranışları ile ilgili özyeterlik düzeyleri (Faktör-2) ile temel değişkenler arasındaki ilişkiler ile ilgili bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

1. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-2)” Cinsiyetlerine Göre Farklaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre “giriş davranışları ile ilgili özyeterlik düzeyleri” arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi ile analiz edilmiş ve sonuçları Tablo-25’te gösterilmiştir.

Tablo-25. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri “ Arasındaki Farkın Testi

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Sx	t	Sd	p
Kadın	114	0,188	0,826	2,820	250,427	0,005*
Erkek	140	-0,153	1,101			

Kadın sosyal bilgiler öğretmen adaylarının giriş davranışlarına ilişkin özyeterlik düzeyleri ($\bar{X} = 0,188$), erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının giriş davranışlarına ilişkin özyeterlik düzeylerinden ($\bar{X} = -0,153$) daha yüksektir. İstatistiksel olarak da, kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının giriş davranışlarına ilişkin özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P < 0,05$). Bir başka deyişle, kadın öğretmen adaylarının giriş davranışlarına ilişkin özyeterlik düzeyleri ile erkek öğretmen adaylarının giriş davranışlarına ilişkin özyeterlik düzeyleri birbirinden farklıdır. Dolayısıyla, yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının giriş davranışlarına ilişkin özyeterlik düzeyleri, onların cinsiyetlerine göre farklılık gösterdiği söylenebilir.

2. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-2)” Yaş Gruplarına Göre Farklaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo -26’da gösterilmiştir.

Tablo-26. Yaş Gruplarına Göre “Giriş Davranışlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Yaş Grupları	N	$\bar{X}$	Sx
18 den küçük	9	0,155	0,569
19-21 yaş	178	0,013	1,094
22-24 yaş	56	-0,034	0,764
25 ve üzeri	11	-0,163	0,760
Toplam	254		

18 yaşından küçük olan öğretmen adaylarının giriş davranışlarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 0,155$), diğer yaş gruplarındaki öğretmen adaylarının (19–21 yaş $\bar{X} = 0,013$, 22–24 yaş $\bar{X} = -0,034$ ve 25 ve üzeri $\bar{X} = -0,163$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-27’de gösterilmiştir.

Tablo-27. Yaş Gruplarına Göre “Giriş Davranışlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	0,610	3	0,203	0,202	0,895
Gruplar içi	252,390	250	1,010		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin yaş gruplarına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, yaş değişkenine göre öğretmen adaylarının “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen “giriş davranışlarına” ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının yaşlarından etkilenmediği söylenebilir.

3. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-2)” Öğretim Türüne Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri öğretim türüne göre “giriş davranışlarıyla ilgili özyeterlik düzeyleri” arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi ile analiz edilmiş ve sonuçları Tablo-28’de gösterilmiştir.

Tablo-28. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri” Arasındaki Farkın Testi

Öğretim Türü	N	$\bar{X}$	Sx	t	Sd	p
Normal Öğretim	191	0,038	0,913	1,070	252	0,286
İkinci Öğretim	63	-0,117	1,223			

Normal öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının giriş davranışları ile ilgili özyeterlik düzeyleri ($\bar{X} = 0,038$), ikinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının giriş davranışları ile ilgili özyeterlik düzeylerinden ($\bar{X} = -0,117$) daha yüksektir. Ancak istatistiksel olarak, normal ve ikinci öğretimde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarının giriş davranışları ile ilgili özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Bir başka deyişle, normal öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının giriş davranışları ile ilgili özyeterlik

düzeyleri ile ikinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının giriş davranışları ile ilgili özyeterlik düzeyleri birbirine benzerdir. Dolayısıyla, yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının giriş davranışları ile ilgili özyeterlik düzeylerinin, onların öğrenim gördükleri öğretim türüne göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.

4. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-2)” Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre “giriş davranışları ile ilgili özyeterlik düzeyleri” ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo – 29’da gösterilmiştir.

Tablo-29. Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumu	N	$\bar{X}$	Sx
Genel Lise	217	0,027	0,910
Anadolu Öğretmen Lisesi	7	-0,315	1,479
Anadolu/Fen Lisesi	12	-0,533	2,100
Anadolu/İmam Hatip Lisesi	2	0,003	0,391
Diğer	16	0,161	0,695
Toplam	254		

Diğer Liselerden mezun olan öğretmen adaylarının giriş davranışlarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 0,161$), diğer gruplarda belirtilen ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğretmen adaylarının (Genel Lise $\bar{X} = 0,027$, Anadolu Öğretmen Lisesi $\bar{X} = -0,315$, Anadolu/Fen Lisesi $\bar{X} = -0,533$ ve Anadolu/İmam Hatip Lisesi $\bar{X} = 0,003$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre giriş davranışlarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-30’da gösterilmiştir.

Tablo-30. Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	4,689	4	1,172	1,175	0,322
Gruplar içi	248,311	249	0,997		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının giriş davranışlarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, mezun olunan ortaöğretim kurumu değişkenine göre öğretmen adaylarının giriş davranışlarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen giriş davranışlarına ilişkin özyeterlik düzeyleri, öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumlarından etkilenmediği söylenebilir.

5. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-2)” ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo – 31’de gösterilmiştir.

Tablo-31. ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Giriş Davranışlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

ÖSS'deki Tercih Sırası	N	$\bar{X}$	S _x
1-5	125	0,085	0,833
6-11	74	-0,047	1,234
12-17	46	-0,115	1,052
18-23	7	-0,150	0,623
24	2	-0,836	0,541
Toplam	254		

Öğrenim gördükleri programı ÖSS'de tercih ettikleri sıra 1-5 arasında olan öğretmen adaylarının giriş davranışlarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X}$ = 0,085), ÖSS'de tercih ettikleri sıraya göre diğer gruptaki öğretmen adaylarının (6-11 için $\bar{X}$ = -0,047, 12-17 için $\bar{X}$ = -0,115, 18-23 için $\bar{X}$ = -0,150 ve 24. sıra için $\bar{X}$ = -0,836) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programı ÖSS'de tercih ettikleri sıraya göre giriş davranışlarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-32'de gösterilmiştir.

Tablo-32. ÖSS'deki Tercih Sırasına Göre “Giriş Davranışları” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	3,089	4	0,772	0,769	0,546
Gruplar içi	249,911	249	1,004		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre öğretmen adaylarının “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin öğrenim gördükleri programı ÖSS'de tercih etme sırasına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, öğrenim gördükleri programı ÖSS'de tercih ettikleri sıraya göre öğretmen adaylarının “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık

bulunmamıştır. Ölçülen “giriş davranışlarına” ilişkin özyeterliklerin, okudukları programın ÖSS’deki tercih sırasından etkilenmediği söylenebilir.

6. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-2)” Akademik Başarı Ortalamalarına Göre Farklaşmakta mıdır?

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamasına göre “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo -33’te gösterilmiştir.

Tablo-33. Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Giriş Davranışlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Akademik Başarı Ortalaması	N	$\bar{X}$	Sx
0-2.00	15	-0,428	1,245
2.01-2.50	64	-0,078	0,850
2.51-3.00	105	0,064	0,857
3.01-3.50	56	0,195	0,959
3.51-4.00	14	-0,450	1,962
Toplam	254		

Akademik başarı ortalaması 3.01–3.50 arasında olan öğretmen adaylarının “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X} = 0,195$), diğer akademik başarı ortalamalarına sahip öğretmen adaylarının (0 - 2.00 için $\bar{X} = -0,428$, 2.01-2.50 için $\bar{X} = -0,078$, 2.51-3.00 için $\bar{X} = 0,064$ ve 3.51-4.00 için $\bar{X} = -0,450$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamalarına göre “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-34’te gösterilmiştir.

Tablo-34. Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Giriş Davranışları” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	8,567	4	2,142	2,182	0,072
Gruplar içi	244,433	249	0,982		
Toplam	253,000	253			

Öğretmen adaylarının “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin akademik başarı ortalamalarına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, akademik başarı ortalamalarına göre öğretmen adaylarının “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

7. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-2)” Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısına göre “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo – 35’te gösterilmiştir.

Tablo-35. Okudukları Kitap Sayısına Göre “Giriş Davranışlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Bir Yılda Okunan Kitap Sayısı	N	$\bar{X}$	Sx
1-5	105	-0,081	0,845
6-11	86	0,082	0,926
12-17	34	0,148	0,874

18-23	12	0,102	1,075
24 ve üzeri	17	-0,279	2,002
Toplam	254		

Son bir yılda okudukları kitap sayısı 12–17 arasında olan öğretmen adaylarının “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X} = 0,148$), okunan kitap sayısına göre diğer gruptaki öğretmen adaylarının (1 – 5 için $\bar{X} = -0,081$, 6–11 için $\bar{X} = 0,082$, 18–23 için $\bar{X} = 0,102$ ve 24 ve üzeri için $\bar{X} = -0,279$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısına göre “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-36’da gösterilmiştir.

Tablo-36. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre “Giriş Davranışları” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	3,493	4	0,873	0,872	0,482
Gruplar içi	249,507	249	1,002		
Toplam	253,000	253			

Öğretmen adaylarının “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin son bir yılda okudukları kitap sayısına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, son bir yılda okudukları kitap sayısına göre öğretmen adaylarının “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

8. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-2)” Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Farklaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo -37’te gösterilmiştir.

Tablo-37. Sınıf Düzeyine Göre “Giriş Davranışlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	Sx
1.Sınıf	129	-0,002	1,069
2.Sınıf	70	0,031	1,029
3.Sınıf	36	0,030	0,860
4.Sınıf	19	-0,154	0,618
Toplam	254		

2. Sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 0,031$), diğer sınıf düzeyindeki öğretmen adaylarının (1. Sınıf $\bar{X} = -0,002$, 3. Sınıf $\bar{X} = 0,030$ ve 4. Sınıf $\bar{X} = -0,154$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-38’de gösterilmiştir.

Tablo-38. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre “Giriş Davranışları” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	0,555	3	0,185	0,183	0,908
Gruplar içi	252,445	250	1,010		

Toplam	253,000	253
---------------	---------	-----

Varyans analizi testine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, sınıf düzeyine göre öğretmen adaylarının “giriş davranışlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen “giriş davranışlarına” ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerinden etkilenmediği söylenebilir.

C. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-3) İlişkin Bulgular

Aşağıda, yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamaları ile ilgili özyeterlik düzeyleri ile temel değişkenler arasındaki ilişkiler ile ilgili bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

1. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-3)” Cinsiyetlerine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre “materyal ve etkinlik planlamaları ilgili özyeterlik düzeyleri” arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi ile analiz edilmiş ve sonuçları Tablo-39’da gösterilmiştir.

Tablo-39. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri” Arasındaki Farkın Testi

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Sx	t	Sd	p
Kadın	114	0,066	0,997	0,958	252	0,339
Erkek	140	-0,054	1,003			

Kadın sosyal bilgiler öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamalarına ilişkin özyeterlik düzeyleri ($\bar{X} = 0,066$), erkek öğretmen adaylarının materyal ve

etkinlik planlamalarına ilişkin özyeterlik düzeylerinden ($\bar{X} = -0,054$) daha yüksektir. Ancak istatistiksel olarak, kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamalarına ilişkin özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Bir başka deyişle, kadın öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamalarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri ile erkek öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamalarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri birbirine benzerdir. Dolayısıyla, yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamalarına ilişkin özyeterlik düzeylerinin, onların cinsiyetlerine göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.

2. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-3)” Yaş Gruplarına Göre Farklaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre ”materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo – 40’da gösterilmiştir.

Tablo-40. Yaş Gruplarına Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamalarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Yaş Grupları	N	$\bar{X}$	Sx
18 den küçük	9	0,291	0,623
19-21 yaş	178	0,031	0,952
22-24 yaş	56	-0,169	1,236
25 ve üzeri	11	0,114	0,507
Toplam	254		

18 yaşından küçük olan öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamalarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 0,291$), diğer yaş gruplarındaki öğretmen adaylarının (19–21 yaş $\bar{X} = 0,031$, 22–24 yaş $\bar{X} = -0,169$ ve

25 ve üzeri $\bar{X} = 0,114$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-41’de gösterilmiştir.

Tablo-41. Yaş Gruplarına Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamaları” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	2,701	3	0,900	0,899	0,442
Gruplar içi	250,299	250	1,001		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin yaş gruplarına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, yaş değişkenine göre öğretmen adaylarının “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının yaşlarından etkilenmediği söylenebilir.

3. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-3)” Öğretim Türüne Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri öğretim türüne göre “materyal ve etkinlik planlamaları ile ilgili özyeterlik düzeyleri” arasında anlamlı bir farkın olup

olmadığı bağımsız örneklemeler için t testi ile analiz edilmiş ve sonuçları Tablo-42’de gösterilmiştir.

Tablo-42. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri” Arasındaki Farkın Testi

Öğretim Türü	N	$\bar{X}$	Sx	t	Sd	p
Normal Öğretim	191	0,066	1,048	1,845	252	0,066
İkinci Öğretim	63	-0,200	0,810			

Normal öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamaları ile ilgili özyeterlik düzeyleri ($\bar{X} = 0,066$), ikinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamaları ile ilgili özyeterlik düzeylerinden ($\bar{X} = -0,200$) daha yüksektir. Ancak istatistiksel olarak, normal ve ikinci öğretimde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamaları ile ilgili özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0,05$). Bir başka deyişle, normal öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamaları ile ilgili özyeterlik düzeyleri ile ikinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamaları ile ilgili özyeterlik düzeyleri birbirine benzerdir. Dolayısıyla, yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamaları ile ilgili özyeterlik düzeylerinin, onların öğrenim gördükleri öğretim türüne göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.

4. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-3)” Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre “materyal ve etkinlik planlamaları ile ilgili özyeterlik düzeyleri” ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo – 43’te gösterilmiştir.

Tablo-43. Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Materyal ve Etkinlik Planlamaları ile İlgili Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumu	N	$\bar{X}$	S_x
Genel Lise	217	-0,066	0,999
Anadolu Öğretmen Lisesi	7	0,072	1,123
Anadolu/Fen Lisesi	12	0,506	0,916
Anadolu/İmam Hatip Lisesi	2	1,108	2,003
Diğer	16	0,345	0,720
Toplam	254		

Anadolu/İmam Hatip Liselerinden mezun olan öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamalarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 1,108$), diğer gruplarda belirtilen ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğretmen adaylarının (Genel Lise $\bar{X} = -0,066$, Anadolu Öğretmen Lisesi $\bar{X} = 0,072$, Anadolu/Fen Lisesi $\bar{X} = 0,506$ ve Diğer $\bar{X} = 0,345$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre materyal ve etkinlik planlamalarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin

ortalamları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-44’te gösterilmiştir.

Tablo-44. Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	8,432	4	2,108	2,146	0,076
Gruplar içi	244,568	249	0,982		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamalarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, mezun olunan ortaöğretim kurumu değişkenine göre öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamalarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen materyal ve etkinlik planlamalarına ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumlarından etkilenmediği söylenebilir.

5. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-3)” ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo -45’te gösterilmiştir.

Tablo-45. ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamalarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

ÖSS’deki Tercih Sırası	N	$\bar{X}$	S_x
1-5	125	0,019	0,863
6-11	74	-0,035	1,239

12-17	46	-0,068	0,971
18-23	7	0,397	0,773
24	2	0,256	0,805
Toplam	254		

Öğrenim gördükleri programı ÖSS’de 18–23 arasında olan öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamalarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X} = 0,397$), ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre diğer gruplardaki öğretmen adaylarının (1 – 5 için $\bar{X} = 0,019$, 6–11 için $\bar{X} = -0,035$, 12–17 için $\bar{X} = -0,068$ ve 24. tercih için $\bar{X} = 0,256$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre materyal ve etkinlik planlamalarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-46’da gösterilmiştir.

Tablo-46. ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamaları” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	1,597	4	0,399	0,395	0,812
Gruplar içi	251,403	249	1,010		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre öğretmen adaylarının “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih etme sırasına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre öğretmen adaylarının “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen “materyal ve etkinlik

planlamalarına ilişkin özyeterliklerin, okudukları programın ÖSS'deki tercih sırasından etkilenmediği söylenebilir.

6. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-3)” Akademik Başarı Ortalamalarına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamasına göre “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 47’de gösterilmiştir.

Tablo-47. Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamalarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Akademik Başarı Ortalaması	N	$\bar{X}$	Sx
0-2.00	15	0,193	0,602
2.01-2.50	64	-0,330	1,125
2.51-3.00	105	0,129	1,031
3.01-3.50	56	0,096	0,890
3.51-4.00	14	-0,051	0,557
Toplam	254		

Akademik başarı ortalaması 0 - 2.00 arasında olan öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamalarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X} = 0,193$), diğer akademik başarı ortalamalarına sahip öğretmen adaylarının (2.01–2.50 için $\bar{X} = -0,330$, 2.51–3.00 için $\bar{X} = 0,129$, 3.01–3.50 için $\bar{X} = 0,096$ ve 3.51–4.00 için $\bar{X} = -0,051$) ölçülen öz-yeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamalarına göre “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen öz-yeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-48’de gösterilmiştir.

Tablo-48. Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamaları” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Kareleri nin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	9,867	4	2,467	2,526	0,041*	2.01-2.50 İle 2.51-3.00 arasındadır.(Tukey)
Gruplar içi	243,133	249	1,976			
Toplam	253,000	253				

Öğretmen adaylarının “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin akademik başarı ortalamalarına göre farklılaştığı görülmüştür ($p<0.05$). Bir başka deyişle, akademik başarı ortalamalarına göre öğretmen adaylarının “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Bulunan bu farklılık, akademik başarı ortalaması 2.01-2.50 olan öğretmen adaylarının “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri ile akademik başarı ortalaması 2.51-3.00 olan öğretmen adaylarının “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasındadır.

7. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-3)” Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre Farklaşmakta mıdır?

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısına göre “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo – 49’da gösterilmiştir.

Tablo-49. Okudukları Kitap Sayısına Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamalarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Bir Yılda Okunan Kitap Sayısı	N	$\bar{X}$	Sx
1-5	105	-0,062	0,870
6-11	86	0,015	0,975
12-17	34	0,114	0,963

18-23	12	0,152	0,994
24 ve üzeri	17	-0,026	1,778
Toplam	254		

Son bir yılda okudukları kitap sayısı 18–23 arasında olan öğretmen adaylarının “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X} = 0,152$), okunan kitap sayısına göre diğer gruptaki öğretmen adaylarının (1 - 5 için $\bar{X} = -0,062$, 6–11 için $\bar{X} = 0,015$, 12–17 için $\bar{X} = 0,114$ ve 24 ve üzeri için $\bar{X} = -0,026$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısına göre “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-50’de gösterilmiştir.

Tablo–50. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamaları” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	1,169	4	0,292	0,289	0,885
Gruplar içi	251,831	249	1,011		
Toplam	253,000	253			

Öğretmen adaylarının “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin son bir yılda okudukları kitap sayısına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p > 0.05$). Bir başka deyişle, son bir yılda okudukları kitap sayısına göre öğretmen adaylarının “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

8. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-3)” Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Farklaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo – 51’de gösterilmiştir.

Tablo-51. Sınıf Düzeyine Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamalarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	Sx
1.Sınıf	129	-0,006	0,883
2.Sınıf	70	0,061	0,980
3.Sınıf	36	0,011	1,010
4.Sınıf	19	-0,207	1,663
Toplam	254		

2. Sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 0,061$), diğer sınıf düzeyindeki öğretmen adaylarının (1. Sınıf $\bar{X} = -0,006$, 3. Sınıf $\bar{X} = 0,011$ ve 4. Sınıf $\bar{X} = -0,207$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-52’de gösterilmiştir.

Tablo-52. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre “Materyal ve Etkinlik Planlamaları” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	1,089	3	0,363	0,360	0,782
Gruplar içi	251,911	250	1,008		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, sınıf düzeyine göre öğretmen adaylarının “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerinden etkilenmediği söylenebilir.

D. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-4) İlişkin Bulgular

Aşağıda, yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamı ile ilgili özyeterlik düzeyleri (faktör-4) ile temel değişkenler arasındaki ilişkiler ile ilgili bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

1. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-4)” Cinsiyetlerine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre “yapılandırmacı öğrenme ortamı ile ilgili özyeterlik düzeyleri” arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi ile analiz edilmiş ve sonuçları Tablo-53’te gösterilmiştir.

Tablo-53. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri” Arasındaki Farkın Testi

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Sx	t	Sd	p
Kadın	114	-0,027	0,908	-0,395	252	0,693
Erkek	140	0,022	1,072			

Erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamına ilişkin özyeterlik düzeyleri ($\bar{X} = 0,022$), kadın sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamına ilişkin özyeterlik düzeylerinden ($\bar{X} = -0,027$) daha yüksektir. Ancak istatistiksel olarak, kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$). Bir başka deyişle, kadın öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri ile erkek öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri birbirine benzerdir. Dolayısıyla, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamına ilişkin özyeterlik düzeylerinin, onların cinsiyetlerine göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.

2. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-4)” Yaş Gruplarına Göre Farklaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre ” yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo –54’te gösterilmiştir.

Tablo-54. Yaş Gruplarına Göre “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Yaş Grupları	N	$\bar{X}$	Sx
--------------	---	-----------	----

18 den küçük	9	-0,010	0,839
19-21 yaş	178	0,001	1,055
22-24 yaş	56	-0,066	0,889
25 ve üzeri	11	0,322	0,737
Toplam	254		

25 yaşında ve üzerinde olan öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 0,322$), diğer yaş gruplarındaki öğretmen adaylarının (18 yaş $\bar{X} = -0,010$, 19–21 yaş $\bar{X} = 0,001$ ve 22–24 yaş $\bar{X} = -0,066$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-55’te gösterilmiştir.

Tablo–55. Yaş Gruplarına Göre “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	1,390	3	0,463	0,460	0,710
Gruplar içi	251,610	250	1,006		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin yaş gruplarına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Bir başka deyişle, yaş değişkenine göre öğretmen adaylarının “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının yaşlarından etkilenmediği söylenebilir.

3. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-4)” Öğretim Türüne Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri öğretim türüne göre “yapılandırmacı öğrenme ortamı ile ilgili özyeterlik düzeyleri” arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi ile analiz edilmiş ve sonuçları Tablo-56’da gösterilmiştir.

Tablo-56. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri” Arasındaki Farkın Testi

Öğretim Türü	N	$\bar{X}$	Sx	t	Sd	p
Normal Öğretim	191	- 0,070	0,936	-1,949	252	0,052
İkinci Öğretim	63	0,212	1,155			

İkinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamı ile ilgili özyeterlik düzeyleri ($\bar{X} = 0,212$), normal öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamı ile ilgili özyeterlik düzeylerinden ($\bar{X} = - 0,070$) daha yüksektir. Ancak istatistiksel olarak, normal ve ikinci öğretimde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamı ile ilgili özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Bir başka deyişle, normal öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamı ile ilgili özyeterlik düzeyleri ile ikinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamı ile ilgili özyeterlik düzeyleri birbirine benzerdir. Dolayısıyla, Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamı ile ilgili özyeterlik düzeylerinin, onların öğrenim gördükleri öğretim türüne göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.

4. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-4)” Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Farklaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre “yapılandırmacı öğrenme ortamı ile ilgili özyeterlik düzeyleri” ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo – 57’de gösterilmiştir.

Tablo-57. Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumu	N	$\bar{X}$	Sx
Genel Lise	217	-0,040	0,925
Anadolu Öğretmen Lisesi	7	-0,059	0,856
Anadolu/Fen Lisesi	12	0,446	1,912
Anadolu/İmam Hatip Lisesi	2	1,222	2,319
Diğer	16	0,838	0,900
Toplam	254		

Anadolu/İmam Hatip Liselerinden mezun olan öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 1,222$), diğer gruplarda belirtilen ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğretmenlerin (Genel Lise $\bar{X} = -0,040$, Anadolu Öğretmen Lisesi $\bar{X} = -0,059$, Anadolu/ Fen Lisesi $\bar{X} = 0,446$ ve Diğer $\bar{X} = 0,838$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre yapılandırmacı öğrenme ortamına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları

arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-58’de gösterilmiştir.

Tablo-58. Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	5,867	4	1,467	1,478	0,209
Gruplar içi	247,133	249	0,993		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, mezun olunan ortaöğretim kurumu değişkenine göre öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen yapılandırmacı öğrenme ortamına ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumlarından etkilenmediği söylenebilir.

5. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-4)” ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo – 59’da gösterilmiştir.

Tablo-59. ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

ÖSS’deki Tercih Sırası	N	$\bar{X}$	S_x
1-5	125	-0,037	0,824
6-11	74	0,040	1,143

12-17	46	-0,020	0,933
18-23	7	0,149	0,879
24	2	0,820	1,614
Toplam	254		

Öğrenim gördükleri programı ÖSS’de 24. sırada tercih eden öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X} = 0,820$), ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre diğer gruplardaki öğretmen adaylarının (1 – 5 için $\bar{X} = -0,037$, 6–11 için $\bar{X} = 0,040$, 12–17 için $\bar{X} = -0,020$ ve 18–23 için $\bar{X} = 0,149$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre yapılandırmacı öğrenme ortamına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-60’da gösterilmiştir.

Tablo-60. ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	1,818	4	0,455	0,451	0,772
Gruplar içi	251,182	249	1,009		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre öğretmen adaylarının “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih etme sırasına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre öğretmen adaylarının “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen “yapılandırmacı öğrenme

ortamına” ilişkin özyeterliklerin, okudukları programın ÖSS’deki tercih sırasından etkilenmediği söylenebilir.

6. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-4)” Akademik Başarı Ortalamalarına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamasına göre “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo – 61’de gösterilmiştir.

Tablo-61. Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Akademik Başarı Ortalaması	N	$\bar{X}$	S_x
0-2.00	15	-0,165	1,035
2.01-2.50	64	0,065	0,825
2.51-3.00	105	-0,007	1,026
3.01-3.50	56	-0,094	0,960
3.51-4.00	14	0,314	1,570
Toplam	254		

Akademik başarı ortalaması 3.51–4.00 arasında olan öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ortamına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X}$ = 0,314), diğer akademik başarı ortalamalarına sahip öğretmen adaylarının (0- 2.00 için $\bar{X}$ = -0,165, 2.01–2.50 için $\bar{X}$ = 0,065, 2.51–3.00 için $\bar{X}$ = -0,007 ve 3.01–3.50 için $\bar{X}$ = -0,094) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamalarına göre “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-62’de gösterilmiştir.

Tablo-62. Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	2,587	4	0,647	0,643	0,632
Gruplar içi	250,413	249	1,006		
Toplam	253,000	253			

Öğretmen adaylarının “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin akademik başarı ortalamalarına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, akademik başarı ortalamalarına göre öğretmen adaylarının “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

7. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-4)” Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısına göre ” yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 63 ‘te gösterilmiştir.

Tablo-63. Okudukları Kitap Sayısına Göre “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Bir Yılda Okunan Kitap Sayısı	N	$\bar{X}$	Sx
1-5	105	0,083	0,849
6-11	86	-0,051	1,088
12-17	34	-0,100	0,905
18-23	12	-0,183	1,026
24 ve üzeri	17	0,073	1,516
Toplam	254		

Son bir yılda okudukları kitap sayısı 1 – 5 arasında olan öğretmen adaylarının “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X} = 0,083$), okunan kitap sayısına göre diğer gruptaki öğretmen adaylarının (6–11 için $\bar{X} = -0,051$, 12–17 için $\bar{X} = -0,100$, 18–23 için $\bar{X} = -0,183$ ve 24 ve üzeri için $\bar{X} = 0,073$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısına göre “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-64’te gösterilmiştir.

Tablo-64. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	1,795	4	0,449	0,445	0,776
Gruplar içi	251,205	249	1,009		
Toplam	253,000	253			

Öğretmen adaylarının “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin son bir yılda okudukları kitap sayısına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, son bir yılda okudukları kitap sayısına göre öğretmen adaylarının “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

8. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-4)” Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre ” yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 65 ‘te gösterilmiştir.

Tablo-65. Sınıf Düzeyine Göre “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	Sx
1.Sınıf	129	0,072	1,029
2.Sınıf	70	-0,061	1,055
3.Sınıf	36	-0,289	0,901
4.Sınıf	19	0,285	0,605
Toplam	254		

4. Sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 0,285$), diğer sınıf düzeyindeki öğretmen adaylarının (1. Sınıf $\bar{X} = 0,072$, 2. Sınıf $\bar{X} = -0,061$ ve 3. Sınıf $\bar{X} = -0,289$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-66’da gösterilmiştir.

Tablo-66. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	5,503	3	1,834	1,853	0,138
Gruplar içi	247,497	250	0,990		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka

deyişle, sınıf düzeyine göre öğretmen adaylarının “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen “yapılandırmacı öğrenme ortamına” ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerinden etkilenmediği söylenebilir.

E. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-5) İlişkin Bulgular

Aşağıda, yapılandırmacı eğitime sosyal bilgiler öğretmen adaylarının benlik algısı ile ilgili özyeterlik düzeyleri ile temel değişkenler arasındaki ilişkiler ile ilgili bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

1. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-5)” Cinsiyetlerine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri” arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi ile analiz edilmiş ve sonuçları Tablo-67’de gösterilmiştir.

Tablo-67. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri “ Arasındaki Farkın Testi

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S_x	t	Sd	p
Kadın	114	-0,092	0,950	-1,328	252	0,185
Erkek	140	0,075	1,036			

Erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının benlik algılarına ilişkin özyeterlik düzeyleri ($\bar{X} = 0,075$), kadın sosyal bilgiler öğretmen adaylarının benlik algılarına ilişkin özyeterlik düzeylerinden ($\bar{X} = -0,092$) daha yüksektir. Ancak istatistiksel olarak, kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının benlik algılarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$). Bir

başka deyişle, kadın öğretmen adaylarının benlik algılarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri ile erkek öğretmen adaylarının benlik algılarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri birbirine benzerdir. Dolayısıyla, Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının benlik algılarına ilişkin özyeterlik düzeylerinin, onların cinsiyetlerine göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.

2. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-5)” Yaş Gruplarına Göre Farklaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre “benlik algılarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 68’de gösterilmiştir.

Tablo-68. Yaş Gruplarına Göre “Benlik Algılarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Yaş Grupları	N	$\bar{X}$	Sx
18 den küçük	9	0,023	0,458
19-21 yaş	178	-0,059	1,041
22-24 yaş	56	0,125	0,969
25 ve üzeri	11	0,298	0,706
Toplam	254		

25 yaşında ve üzerinde olan öğretmen adaylarının benlik algılarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 0,298$), diğer yaş gruplarındaki öğretmen adaylarının (18 yaş $\bar{X} = 0,023$, 19–21 yaş $\bar{X} = -0,059$ ve 22–24 yaş $\bar{X} = 0,125$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre “benlik algılarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-69’da gösterilmiştir.

Tablo-69. Yaş Gruplarına Göre “Benlik Algısı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	2,499	3	0,833	0,831	0,478
Gruplar içi	250,501	250	1,002		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “benlik algılarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin yaş gruplarına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, yaş değişkenine göre öğretmen adaylarının “benlik algılarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen “benlik algılarına” ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının yaşlarından etkilenmediği söylenebilir.

3. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-5)” Öğrenim Türüne Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri öğretim türüne göre “benlik algısı ile ilgili özyeterlik düzeyleri” arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi ile analiz edilmiş ve sonuçları Tablo-70’te gösterilmiştir.

Tablo-70. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri” Arasındaki Farkın Testi

Öğretim Türü	N	$\bar{X}$	Sx	t	Sd	p
Normal Öğretim	191	0,043	1,018	1,205	252	0,229
İkinci Öğretim	63	-1,131	0,939			

Normal öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının benlik algısı ile ilgili özyeterlik düzeyleri ($\bar{X} = 0,043$), ikinci öğretimde öğrenim gören öğretmen

adaylarının benlik algısı ile ilgili özyeterlik düzeylerinden ($\bar{X} = -1,131$) daha yüksektir. Ancak istatistiksel olarak, normal ve ikinci öğretimde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarının benlik algısı ile ilgili özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Bir başka deyişle, normal öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının benlik algısı ile ilgili özyeterlik düzeyleri ile ikinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının benlik algısı ile ilgili özyeterlik düzeyleri birbirine benzerdir. Dolayısıyla, Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının benlik algısı ile ilgili özyeterlik düzeylerinin, onların öğrenim gördükleri öğretim türüne göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.

4. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-5)” Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre “benlik algısı ile ilgili özyeterlik düzeyleri” ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 71 ‘de gösterilmiştir.

Tablo-71. Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumu	N	$\bar{X}$	Sx
Genel Lise	217	-0,026	0,991
Anadolu Öğretmen Lisesi	7	-0,001	1,075
Anadolu/Fen Lisesi	12	-0,082	1,156
Anadolu/İmam Hatip Lisesi	2	1,115	0,542
Diğer	16	0,289	0,981
Toplam	254		

Anadolu/İmam Hatip Liselerinden mezun olan öğretmen adaylarının benlik algılarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 1,115$), diğer gruplarda belirtilen ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğretmen adaylarının (Genel Lise $\bar{X} = -0,026$, Anadolu Öğretmen Lisesi $\bar{X} = -0,001$, Anadolu/ Fen Lisesi $\bar{X} = -0,082$ ve

Diğer $\bar{X} = 0,289$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre benlik algılarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-72’de gösterilmiştir.

Tablo–72. Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	4,064	4	1,016	1,016	0,400
Gruplar içi	248,936	249	1,000		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının benlik algılarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, mezun olunan ortaöğretim kurumu değişkenine göre öğretmen adaylarının benlik algılarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen benlik algılarına ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumlarından etkilenmediği söylenebilir.

5. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör–5)” ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre “benlik algılarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 73 ‘te gösterilmiştir.

Tablo-73. ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Benlik Algısına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

ÖSS’deki Tercih Sırası	N	$\bar{X}$	S _x
1-5	125	-0,034	0,943
6-11	74	0,080	0,985
12-17	46	-0,024	1,136
18-23	7	0,110	1,070
24	2	-0,636	2,299
Toplam	254		

Öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıra 18-23 arasında olan öğretmen adaylarının benlik algılarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X}$ = 0,110), ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre diğer gruptaki öğretmen adaylarının (1 - 5 için $\bar{X}$ = -0,034, 6-11 için $\bar{X}$ = 0,080, 12-17 için $\bar{X}$ = -0,024 ve 24. sıra için $\bar{X}$ = -0,636) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre benlik algılarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-74’te gösterilmiştir.

Tablo-74. ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Benlik Algısı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	1,547	4	0,387	0,383	0,821
Gruplar içi	251,453	249	1,010		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre öğretmen adaylarının “benlik algılarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih etme sırasına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre öğretmen adaylarının “benlik algılarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen “benlik algılarına” ilişkin özyeterliklerin, okudukları programın ÖSS’deki tercih sırasından etkilenmediği söylenebilir.

6. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-5)” Akademik Başarı Ortalamalarına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamasına göre “benlik algısına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo -75 ‘te gösterilmiştir.

Tablo-75. Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Benlik Algısına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Akademik Başarı Ortalaması	N	$\bar{X}$	Sx
0-2.00	15	-0,437	1,213
2.01-2.50	64	0,042	1,122
2.51-3.00	105	0,032	0,889
3.01-3.50	56	0,042	0,877
3.51-4.00	14	-0,135	1,385
Toplam	254		

Akademik başarı ortalaması 2.01–2.50 arasında ve 3.01–3.50 arasında olan öğretmen adaylarının benlik algılarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X} = 0,042$), diğer akademik başarı ortalamalarına sahip öğretmen adaylarının (0 – 2.00 için $\bar{X} = -0,437$, 2.01–2.50 için $\bar{X} = 0,041$, 2.51–3.00 için $\bar{X} = 0,032$ ve 3.51–4.00 için $\bar{X} = -0,135$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamalarına göre benlik algılarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-76’da gösterilmiştir.

Tablo-76. Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Benlik Algısı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	3,451	4	0,863	0,861	0,488
Gruplar içi	249,549	249	1,002		
Toplam	253,000	253			

Öğretmen adaylarının “benlik algılarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin akademik başarı ortalamalarına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, akademik başarı ortalamalarına göre öğretmen adaylarının “benlik algılarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

7. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-5)” Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısına göre “benlik algısına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 77 ‘de gösterilmiştir.

Tablo-77. Okudukları Kitap Sayısına Göre “Benlik Algısına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Bir Yılda Okunan Kitap Sayısı	N	$\bar{X}$	Sx
1-5	105	-0,043	1,014
6-11	86	-0,020	1,052
12-17	34	0,080	0,743

18-23	12	0,358	0,884
24 ve üzeri	17	-0,039	1,196
Toplam	254		

Son bir yılda okudukları kitap sayısı 18–23 arasında olan öğretmen adaylarının “benlik algısına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X} = 0,358$), okunan kitap sayısına göre diğer gruplardaki öğretmen adaylarının (1 – 5 için $\bar{X} = -0,043$, 6–11 için $\bar{X} = -0,020$, 12–17 için $\bar{X} = 0,080$ ve 24 ve üzeri için $\bar{X} = -0,039$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısına göre “benlik algısına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-78’de gösterilmiştir.

Tablo-78. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre “Benlik Algısı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	2,027	4	0,507	0,503	0,734
Gruplar içi	250,973	249	1,1008		
Toplam	253,000	253			

Öğretmen adaylarının “benlik algısına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin son bir yılda okudukları kitap sayısına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Bir başka deyişle, son bir yılda okudukları kitap sayısına göre öğretmen adaylarının “benlik algısına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

8. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-5)” Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Farklaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre “benlik algısına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo-79 ‘da gösterilmiştir.

Tablo-79. Sınıf Düzeyine Göre “Benlik Algısına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	Sx
1.Sınıf	129	-0,099	0,968
2.Sınıf	70	-0,130	1,081
3.Sınıf	36	0,301	0,924
4.Sınıf	19	0,583	0,749
Toplam	254		

4. Sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının “benlik algısına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 0,583$), diğer sınıf düzeyindeki öğretmenlerin (1. Sınıf $\bar{X} = -0,099$, 2. Sınıf $\bar{X} = -0,030$ ve 3. Sınıf $\bar{X} = 0,301$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre “benlik algısına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-80’de gösterilmiştir.

Tablo-80. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre “Benlik Algısı” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	12,189	3	4,063	4,218	0,006*	1.Sınıf ile 4.Sınıf
Gruplar içi	240,811	250	0,963			2.Sınıf ile 4.Sınıf (Tukey)
Toplam	253,000	253				

Varyans analizi testine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “benlik algısına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaştığı görülmüştür ($p<0.05$). Bir başka deyişle, sınıf düzeyine göre öğretmen adaylarının “benlik algısına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ölçülen “benlik algısına” ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerinden etkilendiği söylenebilir.

Bulunan bu farklılık, 1. sınıf düzeyinde olan öğretmen adaylarının “benlik algısına” yönelik özyeterlik düzeyleri ile 4. sınıf düzeyinde olan öğretmen adaylarının “benlik algısına” yönelik özyeterlik düzeyleri arasındadır. Bunun yanı sıra, 2. sınıf düzeyinde olan öğretmen adaylarının “benlik algısına” yönelik özyeterlik düzeyleri ile 4. sınıf düzeyinde olan öğretmen adaylarının “benlik algısına” yönelik özyeterlik düzeyleri arasındadır.

F. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-6) İlişkin Bulgular

Aşağıda, yapılandırmacı eğitime sosyal bilgiler öğretmen adaylarının motivasyonel inançlar ile ilgili özyeterlik düzeyleri ile temel değişkenler arasındaki ilişkiler ile ilgili bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

1. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-6)” Cinsiyetlerine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre “motivasyonel inançlar ile ilgili özyeterlik düzeyleri” arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi ile analiz edilmiş ve sonuçları Tablo-81’de gösterilmiştir.

Tablo-81. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri “ Arasındaki Farkın Testi

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Sx	t	Sd	p
Kadın	114	0,733	0,933	1,056	252	0,292
Erkek	140	-0,060	1,051			

Kadın sosyal bilgiler öğretmen adaylarının motivasyonel inançlara ilişkin özyeterlik düzeyleri ($\bar{X} = 0,733$), erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının motivasyonel inançlara ilişkin özyeterlik düzeylerinden ($\bar{X} = -0,060$) daha yüksektir. Ancak istatistiksel olarak, kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının motivasyonel inançlara ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Bir başka deyişle, kadın öğretmen adaylarının motivasyonel inançlara ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri ile erkek öğretmen adaylarının motivasyonel inançlara ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri birbirine benzerdir. Dolayısıyla, Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının motivasyonel inançlara ilişkin özyeterlik düzeylerinin, onların cinsiyetlerine göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.

2. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-6)” Yaş Gruplarına Göre Farklaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 82 ‘de gösterilmiştir.

Tablo-82. Yaş Gruplarına Göre “Motivasyonel İnançlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Yaş Grupları	N	$\bar{X}$	Sx
18 den küçük	9	0,189	0,530
19-21 yaş	178	0,061	1,038
22-24 yaş	56	-0,208	0,902
25 ve üzeri	11	-0,092	1,075
Toplam	254		

18 yaşından küçük olan öğretmen adaylarının motivasyonel inançlarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 0,189$), diğer yaş gruplarındaki öğretmen adaylarının (19–21 yaş $\bar{X} = 0,061$, 22 – 24 yaş $\bar{X} = 0,061$ ve 25 ve üzeri yaş $\bar{X} = -0,092$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-83’te gösterilmiştir.

Tablo–83. Yaş Gruplarına Göre “Motivasyonel İnançlar” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	3,524	3	1,175	1,177	0,319
Gruplar içi	249,476	250	0,998		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin yaş gruplarına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, yaş değişkenine göre öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen “motivasyonel inançlarına” ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının yaşlarından etkilenmediği söylenebilir.

3. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör–6)” Öğretim Türüne Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri öğretim türüne göre “motivasyonel inançlar ile ilgili özyeterlik düzeyleri” arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı

bağımsız örneklem için t testi ile analiz edilmiş ve sonuçları Tablo-84'te gösterilmiştir.

Tablo-84. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri” Arasındaki Farkın Testi

Öğretim Türü	N	$\bar{X}$	Sx	t	Sd	p
Normal Öğretim	191	- 0,045	0,981	-1,247	252	0,214
İkinci Öğretim	63	0,136	1,051			

İkinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının motivasyonel inançları ile ilgili özyeterlik düzeyleri ($\bar{X} = 0,136$), normal öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının motivasyonel inançları ile ilgili özyeterlik düzeylerinden ($\bar{X} = - 0,045$) daha yüksektir. Ancak istatistiksel olarak, normal ve ikinci öğretimde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarının motivasyonel inançları ile ilgili özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Bir başka deyişle, normal öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının motivasyonel inançları ile ilgili özyeterlik düzeyleri ile ikinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının motivasyonel inançları ile ilgili özyeterlik düzeyleri birbirine benzerdir. Dolayısıyla, Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının motivasyonel inançları ile ilgili özyeterlik düzeylerinin, onların öğrenim gördükleri öğretim türüne göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.

4. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-6)” Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre “motivasyonel inançlar ile ilgili özyeterlik düzeyleri” ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo -85 ‘de gösterilmiştir.

Tablo-85. Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumu	N	$\bar{X}$	Sx
Genel Lise	217	0,134	0,958
Anadolu Öğretmen Lisesi	7	-0,250	1,122
Anadolu/Fen Lisesi	12	0,337	1,319
Anadolu/İmam Hatip Lisesi	2	-1,332	1,873
Diğer	16	-0,159	1,110
Toplam	254		

Anadolu/ Fen Liselerinden mezun olan öğretmen adaylarının motivasyonel inançlarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 0,337$), diğer gruplarda belirtilen ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğretmen adaylarının (Genel Lise $\bar{X} = 0,134$, Anadolu Öğretmen Lisesi $\bar{X} = -0,250$, Anadolu/İmam Hatip Lisesi $\bar{X} = -1,332$ ve Diğer $\bar{X} = -0,159$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre motivasyonel inançlarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-86’da gösterilmiştir.

Tablo-86. Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının “Motivasyonel İnançlar” İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	5,796	4	1,449	1,459	0,215
Gruplar içi	247,204	249	0,933		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının motivasyonel inançlarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, mezun olunan ortaöğretim kurumu değişkenine göre öğretmen adaylarının motivasyonel inançlarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen motivasyonel inançlarına ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumlarından etkilenmediği söylenebilir.

5. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-6)” ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre “motivasyonel inançlarına ” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 87 ‘de gösterilmiştir.

Tablo-87. ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Motivasyonel İnançlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

ÖSS’deki Tercih Sırası	N	$\bar{X}$	S _x
1-5	125	0,101	0,816
6-11	74	-0,064	1,032
12-17	46	0,011	1,198
18-23	7	-0,494	0,790
24	2	-2,480	2,915
Toplam	254		

Öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıra 1 – 5 arasında olan öğretmen adaylarının motivasyonel inançlarına ilişkin ölçülen öz-yeterlik düzeylerinin, ($\bar{X} = 0,101$), ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre diğer gruplardaki öğretmen adaylarının (6–11 için $\bar{X} = -0,064$, 12–17 için $\bar{X} = 0,011$, 18–23 için $\bar{X} = -0,494$ ve 24. sıra için $\bar{X} = -2,480$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre motivasyonel inançlarına ilişkin ölçülen öz-yeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-88’de gösterilmiştir.

Tablo–88. ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Motivasyonel İnançlar” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	15,616	4	3,904	4,095	0,003*	1- 5 ile 24 6-11 ile 24 12-17 ile 24 (Tukey)
Gruplar içi	237,384	249	0,953			
Toplam	253,000	253				

Varyans analizi testine göre öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen öz-yeterlik düzeylerinin öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih etme sırasına göre farklılaştığı görülmüştür ($p < 0.05$). Bir başka deyişle, öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ölçülen “motivasyonel inançlarına” ilişkin özyeterliklerin, okudukları programın ÖSS’deki tercih sırasından etkilendiği söylenebilir.

Bulunan bu farklılık; 1-5 grubunda olan öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” yönelik özyeterlik düzeyleri ile 24. Tercih grubunda olan öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” yönelik özyeterlik düzeyleri arasındadır. 6-11 grubunda olan öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” yönelik özyeterlik düzeyleri ile 24. Tercih grubunda olan öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” yönelik özyeterlik düzeyleri arasındadır. 12-17 grubunda olan öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” yönelik özyeterlik düzeyleri ile 24. Tercih grubunda olan öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” yönelik özyeterlik düzeyleri arasındadır.

6. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-6)” Akademik Başarı Ortalamalarına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamasına göre “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 89 ‘da gösterilmiştir.

Tablo-89. Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Motivasyonel İnançlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Akademik Başarı Ortalaması	N	$\bar{X}$	Sx
0-2.00	15	-0,053	0,908
2.01-2.50	64	-0,128	1,124
2.51-3.00	105	-0,027	0,935
3.01-3.50	56	0,076	0,932
3.51-4.00	14	0,547	1,148
Toplam	254		

Akademik başarı ortalaması 3.51–4.00 arasında olan öğretmen adaylarının motivasyonel inançlarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X} = 0,547$), diğer akademik başarı ortalamalarına sahip öğretmen adaylarının (0 – 2.00 için $\bar{X} = -0,053$, 2.01–2.50 için $\bar{X} = -0,128$, 2.51–3.00 için $\bar{X} = -0,027$ ve 3.01–3.50 için $\bar{X} = 0,076$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamalarına göre motivasyonel inançlarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-90’da gösterilmiştir.

Tablo-90. Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Motivasyonel İnançlar” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	5,716	4	1,429	1,439	0,222
Gruplar içi	247,284	249	0,993		
Toplam	253,000	253			

Öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin akademik başarı ortalamalarına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, akademik başarı ortalamalarına göre öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

7. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-6)” Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısına göre “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 91 ‘de gösterilmiştir.

Tablo-91. Okudukları Kitap Sayısına Göre “Motivasyonel İnançlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Bir Yılda Okunan Kitap Sayısı	N	$\bar{X}$	Sx
1-5	105	-0,083	1,028
6-11	86	-0,050	1,023
12-17	34	0,217	0,723
18-23	12	-0,112	0,923
24 ve üzeri	17	0,420	1,162
Toplam	254		

Son bir yılda okudukları kitap sayısı 24 ve üzeri arasında olan öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X} = 0,420$), okunan kitap sayısına göre diğer gruptaki öğretmen adaylarının (1 – 5 için $\bar{X} = -0,083$, 6–11 için $\bar{X} = -0,050$, 12–17 için $\bar{X} = 0,217$ ve 18–23 için $\bar{X} = -0,112$) ölçülen öz-yeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısına göre “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-92’de gösterilmiştir.

Tablo–92. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre “Motivasyonel İnançlar” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	5,723	4	1,431	1,441	0,221
Gruplar içi	247,277	249	0,993		
Toplam	253,000	253			

Öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin son bir yılda okudukları kitap sayısına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, son bir yılda okudukları kitap sayısına göre öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

8. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör–6)” Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 93 ‘te gösterilmiştir.

Tablo-93. Sınıf Düzeyine Göre “Motivasyonel İnançlarına” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	Sx
1.Sınıf	129	0,112	0,961
2.Sınıf	70	-0,069	1,103
3.Sınıf	36	-0,108	1,061
4.Sınıf	19	-0,300	0,633
Toplam	254		

1. Sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 0,112$), diğer sınıf düzeyindeki öğretmen adaylarının (2. Sınıf $\bar{X} = -0,069$, 3. Sınıf $\bar{X} = -0,108$ ve 4. Sınıf $\bar{X} = -0,300$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-94’te gösterilmiştir.

Tablo-94. Sınıf Düzeyine Göre “Motivasyonel İnançlar” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	4,120	3	1,373	1,373	0,250
Gruplar içi	248,880	250	0,996		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, sınıf düzeyine göre öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen “motivasyonel inançlarına”

ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerinden etkilenmediği söylenebilir.

G. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-7) İlişkin Bulgular

Aşağıda, yapılandırmacı eğitime sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapısal özyeterlik ile ilgili özyeterlik düzeyleri ile temel değişkenler arasındaki ilişkiler ile ilgili bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

1. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-7)” Cinsiyetlerine Göre Farklaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri” arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi ile analiz edilmiş ve sonuçları Tablo-95’de gösterilmiştir.

Tablo-95. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri “ Arasındaki Farkın Testi

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Sx	t	Sd	p
Kadın	114	-0,183	1,061	-0,264	252	0,792
Erkek	140	0,015	0,951			

Erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapısal özyeterliğine ilişkin özyeterlik düzeyleri ($\bar{X} = 0,015$), kadın sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapısal özyeterliğine ilişkin özyeterlik düzeylerinden ($\bar{X} = -0,183$) daha yüksektir. Ancak istatistiksel olarak, kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapısal özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0,05$). Bir başka deyişle, kadın öğretmen adaylarının yapısal özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri ile erkek öğretmen adaylarının yapısal özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri birbirine benzerdir.

Dolayısıyla, Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapısal özyeterliğine ilişkin özyeterlik düzeylerinin, onların cinsiyetlerine göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.

2. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-7)” Yaş Gruplarına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre “yapısal özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 96 ‘da gösterilmiştir.

Tablo-96. Yaş Gruplarına Göre “Yapısal Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Yaş Grupları	N	$\bar{X}$	Sx
18 den küçük	9	0,293	0,667
19-21 yaş	178	-0,0009	1,022
22-24 yaş	56	0,007	0,934
25 ve üzeri	11	-0,260	1,212
Toplam	254		

18 yaşından küçük olan öğretmen adaylarının yapısal özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 0,293$), diğer yaş gruplarındaki öğretmen adaylarının (19–21 yaş $\bar{X} = -0,0009$, 22–24 yaş $\bar{X} = 0,007$ ve 25 yaş ve üzeri $\bar{X} = -0,260$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre “yapısal özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-97’de gösterilmiştir.

Tablo–97. Yaş Gruplarına Göre “Yapısal Özyeterlik” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
---------------------	----	------------------------	---	---

Gruplar arası	1,527	3	0,509	0,506	0,678
Gruplar içi	251,443	250	1,006		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “yapısal özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin yaş gruplarına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, yaş değişkenine göre öğretmen adaylarının “yapısal özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen “yapısal özyeterliğine” ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının yaşlarından etkilenmediği söylenebilir.

3. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-7)” Öğretim Türüne Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri öğretim türüne göre “yapısal özyeterlik ile ilgili özyeterlik düzeyleri” arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi ile analiz edilmiş ve sonuçları Tablo-98’de gösterilmiştir.

Tablo-98. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri” Arasındaki Farkın Testi

Öğretim Türü	N	$\bar{X}$	Sx	t	Sd	p
Normal Öğretim	191	- 1,120	1,051	-4,079	155,155	0,000*
İkinci Öğretim	63	0,363	0,719			

İkinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının yapısal özyeterliği ile ilgili özyeterlik düzeyleri ($\bar{X} = 0,363$), normal öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının yapısal özyeterliği ile ilgili özyeterlik düzeylerinden ($\bar{X} = - 1,120$) daha yüksektir. İstatistiksel olarak da, normal ve ikinci öğretimde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapısal özyeterliği ile ilgili özyeterlik düzeyleri

arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Bir başka deyişle, normal öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının yapısal özyeterliği ile ilgili özyeterlik düzeyleri ile ikinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının yapısal özyeterliği ile ilgili özyeterlik düzeyleri birbirinden farklıdır. Dolayısıyla, Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapısal özyeterliği ile ilgili özyeterlik düzeylerinin, onların öğrenim gördükleri öğretim türüne göre farklılık gösterdiği söylenebilir.

4. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-7)” Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının mezun oldukları ortaöğretim kurumuna göre “yapısal özyeterlik ile ilgili özyeterlik düzeyleri” ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 99 ‘da gösterilmiştir.

Tablo-99. Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumu	N	$\bar{X}$	Sx
Genel Lise	217	0,036	0,976
Anadolu Öğretmen Lisesi	7	0,337	0,190
Anadolu/Fen Lisesi	12	-0,012	1,026
Anadolu/İmam Hatip Lisesi	2	-1,609	2,602
Diğer	16	-0,431	1,131
Toplam	254		

Anadolu Öğretmen Liselerinden mezun olan öğretmen adaylarının yapısal özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 0,337$), diğer gruplarda belirtilen ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğretmen adaylarının (Genel Lise $\bar{X} = 0,036$, Anadolu/ Fen Lisesi $\bar{X} = -0,012$, Anadolu/İmam Hatip Lisesi $\bar{X} = -1,609$ ve Diğer $\bar{X} = -0,431$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre yapısal özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-100’de gösterilmiştir.

Tablo–100. Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğretmen Adaylarının Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	9,255	4	2,314	2,364	0,054
Gruplar içi	243,745	249	0,979		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapısal özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, mezun olunan ortaöğretim kurumu değişkenine göre öğretmen adaylarının yapısal özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen yapısal özyeterliğine ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının mezun olunan ortaöğretim kurumlarından etkilenmediği söylenebilir.

5. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör–7)” ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre “yapısal özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 101 ‘de gösterilmiştir.

Tablo-101. ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Yapısal Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

ÖSS’deki Tercih Sırası	N	$\bar{X}$	S _x
1- 5	125	0,034	0,974
6-11	74	-0,026	1,062
12-17	46	-0,120	1,048
18-23	7	0,287	0,422
24	2	0,622	0,237
Toplam	254		

Öğrenim gördükleri programı ÖSS’de 24. sırada tercih eden öğretmen adaylarının yapısal özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X} = 0,622$), ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre diğer gruplardaki öğretmen adaylarının (1 – 5 için $\bar{X} = 0,034$, 6–11 için $\bar{X} = -0,026$, 12–17 için $\bar{X} = -0,120$ ve 18–23 için $\bar{X} = 0,287$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre yapısal özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-102’de gösterilmiştir.

Tablo–102. ÖSS’deki Tercih Sırasına Göre “Yapısal Özyeterlik” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	2,221	4	0,555	0,551	0,698
Gruplar içi	250,779	249	1,007		
Toplam	253,000	253			

Varyans analizi testine göre öğretmen adaylarının “yapısal özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih etme sırasına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Bir başka deyişle, öğrenim gördükleri programı ÖSS’de tercih ettikleri sıraya göre öğretmen adaylarının

“yapısal özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçülen “yapısal özyeterliğine” ilişkin özyeterliklerin, okudukları programın ÖSS’deki tercih sırasından etkilenmediği söylenebilir.

6. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-7)” Akademik Başarı Ortalamalarına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamasına göre “yapısal özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 103’te gösterilmiştir.

Tablo-103. Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Yapısal Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Akademik Başarı Ortalaması	N	$\bar{X}$	Sx
0-2.00	15	0,192	0,891
2.01-2.50	64	0,147	0,773
2.51-3.00	105	-0,017	1,050
3.01-3.50	56	-0,214	1,105
3.51-4.00	14	0,109	1,154
Toplam	254		

Akademik başarı ortalaması 0 – 2.00 arasında olan öğretmen adaylarının yapısal özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X} = 0,192$), diğer akademik başarı ortalamalarına sahip öğretmen adaylarının (2.01–2.50 için $\bar{X} = 0,147$, 2.51–3.00 için $\bar{X} = -0,017$, 3.01–3.50 için $\bar{X} = -0,214$ ve 3.51–4.00 için $\bar{X} = 0,109$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamalarına göre “yapısal özyeterliğine “ ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-104’te gösterilmiştir.

Tablo-104. Akademik Başarı Ortalamalarına Göre “Yapısal Özyeterlik” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	4,724	4	1,181	1,185	0,318
Gruplar içi	248,276	249	0,997		
Toplam	253,000	253			

Öğretmen adaylarının “yapısal özyeterliğine “ ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin akademik başarı ortalamalarına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bir başka deyişle, akademik başarı ortalamalarına göre öğretmen adaylarının “yapısal özyeterliğine “ ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

7. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör-7)” Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre Farklılaşmakta mıdır?

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısına göre “yapısal özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 105 ‘de gösterilmiştir.

Tablo-105. Okudukları Kitap Sayısına Göre “Yapısal Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Bir Yılda Okunan Kitap Sayısı	N	$\bar{X}$	Sx
1-5	105	0,128	0,879
6-11	86	-0,076	1,137
12-17	34	-0,223	1,113
18-23	12	0,155	0,936
24 ve üzeri	17	-0,069	0,696
Toplam	254		

Son bir yılda okudukları kitap sayısı 18–23 arasında olan öğretmen adaylarının “yapısal özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin, ($\bar{X} = 0,352$), okunan kitap sayısına göre diğer gruptaki öğretmen adaylarının (1 – 5 için $\bar{X} = 0,128$, 6–11 için $\bar{X} = -0,076$, 12–17 için $\bar{X} = -0,223$ ve 24 ve üzeri için $\bar{X} = -0,069$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısına göre “yapısal özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında bulgular Tablo-106’da gösterilmiştir.

Tablo–106. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısına Göre “Yapısal Özyeterlik” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p
Gruplar arası	4,316	4	1,079	1,080	0,367
Gruplar içi	248,684	249	0,999		
Toplam	253,000	253			

Öğretmen adaylarının “yapısal özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin son bir yılda okudukları kitap sayısına göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Bir başka deyişle, son bir yılda okudukları kitap sayısına göre öğretmen adaylarının “yapısal özyeterliğine” ilişkin ölçülen öz-yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

8. Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeyleri (Faktör–7)” Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre “yapısal özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalama ve standart sapma istatistikleri Tablo - 107 ‘de gösterilmiştir.

Tablo-107. Sınıf Düzeyine Göre “Yapısal Özyeterliğine” İlişkin Ölçülen Özyeterlik Düzeylerinin Ortalamaları

Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	Sx
1.Sınıf	129	0,258	0,842
2.Sınıf	70	-0,388	1,190
3.Sınıf	36	-0,296	0,854
4.Sınıf	19	0,235	0,919
Toplam	254		

1. Sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının “yapısal özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 0,258$), diğer sınıf düzeyindeki öğretmen adaylarının (2. Sınıf $\bar{X} = -0,388$, 3. Sınıf $\bar{X} = -0,296$ ve 4. Sınıf $\bar{X} = 0,235$) ölçülen özyeterlik düzeylerinden daha yüksek bulunduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre “yapısal özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakıldığında; ilgili bulgular Tablo-108’de gösterilmiştir.

Tablo-108. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre “Yapısal Özyeterlik” İle İlgili Ölçülen Özyeterlik Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi

	Karelerinin toplamı	Sd	Karelerinin ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	23,423	3	7,808	8,502	0,000 *	1.Sınıf ile 2.Sınıf
Gruplar içi	229,577	250	0,918			1.Sınıf ile 3.Sınıf (Tamhane)
Toplam	253,000	253				

Varyans analizi testine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “yapısal özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaştığı görülmüştür ($p < 0.05$). Bir başka deyişle, sınıf düzeyine göre öğretmen adaylarının “yapısal özyeterliğine” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri

arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ölçülen “yapısal özyeterliğine” ilişkin özyeterliklerin, öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerinden etkilendiği söylenebilir.

Bulunan bu farklılık, 1. sınıf düzeyinde olan öğretmen adaylarının “yapısal özyeterliğine” yönelik özyeterlik düzeyleri ile 2. sınıf düzeyinde olan öğretmen adaylarının “yapısal özyeterliğine” yönelik özyeterlik düzeyleri arasındadır. Bunun yanı sıra, 1. sınıf düzeyinde olan öğretmen adaylarının “yapısal özyeterliğine” yönelik özyeterlik düzeyleri ile 3. sınıf düzeyinde olan öğretmen adaylarının “yapısal özyeterliğine” yönelik özyeterlik düzeyleri arasındadır.

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın sonuçlarına ve bu sonuçlar ışığında önerilere yer verilmiştir.

I. SONUÇLAR

1. Araştırmaya katılanların demografik özelliklerine ilişkin bulgular özetlenmiştir.

2. Araştırmanın güvenilirliğini belirlemek için Cronbach Alpha formülü kullanılarak, verilerin güvenilirliği ve geçerliliği için oldukça yüksek bir alfa değeri bulunmuştur.

3. Güvenilirliği kanıtlanan ölçeğin kapsam ve yapı geçerliliği için faktör analizi tekniği olan “temel bileşenler analizi” uygulanmıştır.

4. Verilerin, faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett testi ile incelenerek, araştırmada örnek büyüklüğünün yeterli olduğu tespit edilmiştir.

5. Yapılan faktör analizi sonucunda, Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapılandırmacı Eğitim Açısından Özyeterlik İnançlarının Belirlenmesi Ölçeğinin yedi faktörlü; “ alan öğretim özyeterliği, giriş davranışları, materyal ve etkinlik

uygulamaları, yapılandırmacı öğrenme ortamı, benlik algısı, motivasyonel inançlar, yapısal özyeterlik” olarak belirlenmiştir.

6. Araştırmanın alt problemlerine ilişkin verilerin analizinden elde edilen sonuçlar şunlardır:

Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Alan Öğretim Özyeterliği İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-1) İlişkin Sonuçlar

Alan öğretim özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin (Faktör-1);

- Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyetlerinden etkilenmediği söylenebilir.
- Varyans analizi testine göre yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre farklılaşmadığı görülmüştür.
- Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, onların öğrenim gördükleri öğretim türünden etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mezun oldukları ortaöğretim kurumu türüne göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ÖSS’deki tercih sırasından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamalarından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerinden etkilenmediği söylenebilir.

Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Giriş Davranışları İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-2) İlişkin Sonuçlar

Giriş davranışlarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin (Faktör-2);

- Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre farklılık gösterdiği söylenebilir.
- Varyans analizi testine göre yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre farklılaşmadığı görülmüştür.
- Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, onların öğrenim gördükleri öğretim türünden etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mezun oldukları ortaöğretim kurumu türüne göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ÖSS'deki tercih sırasından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamalarından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerinden etkilenmediği söylenebilir.

Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Materyal ve Etkinlik Planlamaları İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-3) İlişkin Sonuçlar

Materyal ve etkinlik planlamalarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin (Faktör-3);

- Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyetlerinden etkilenmediği söylenebilir.

- Varyans analizi testine göre yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre farklılaşmadığı görülmüştür.
- Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, onların öğrenim gördükleri öğretim türünden etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mezun oldukları ortaöğretim kurumu türüne göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ÖSS'deki tercih sırasından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerinden etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamalarına göre farklılaştığı görülmüştür. Bir başka deyişle, akademik başarı ortalamalarına göre öğretmen adaylarının “materyal ve etkinlik planlamalarına” ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bulunan bu farklılık, akademik başarı ortalaması 2.01-2.50 olan öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamalarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri ile akademik başarı ortalaması 2.51-3.00 olan öğretmen adaylarının materyal ve etkinlik planlamalarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeyleri arasındadır.

Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-4) İlişkin Sonuçlar

Yapılandırmacı öğrenme ortamına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin (Faktör-4) ;

- Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyetlerinden etkilenmediği söylenebilir.
- Varyans analizi testine göre yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre farklılaşmadığı görülmüştür.
- Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, onların öğrenim gördükleri öğretim türünden etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mezun oldukları ortaöğretim kurumu türüne göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ÖSS'deki tercih sırasından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamalarından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerinden etkilenmediği söylenebilir.

Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Benlik Algısı İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-5) İlişkin Sonuçlar

Benlik algılarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin (Faktör-5);

- Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyetlerinden etkilenmediği söylenebilir.
- Varyans analizi testine göre yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre farklılaşmadığı görülmüştür.
- Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, onların öğrenim gördükleri öğretim türünden etkilenmediği söylenebilir.

- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mezun oldukları ortaöğretim kurumu türüne göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ÖSS'deki tercih sırasından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamalarından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaştığı söylenebilir. Bulunan bu farklılık, 1. sınıf düzeyinde olan öğretmen adaylarının benlik algısına yönelik özyeterlik düzeyleri ile 4. sınıf düzeyinde olan öğretmen adaylarının benlik algısına yönelik özyeterlik düzeyleri arasındadır. Bunun yanı sıra, 2. sınıf düzeyinde olan öğretmen adaylarının “benlik algısına” yönelik özyeterlik düzeyleri ile 4. sınıf düzeyinde olan öğretmen adaylarının “benlik algısına” yönelik öz-yeterlik düzeyleri arasındadır.

Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Motivasyonel İnançlar İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-6) İlişkin Sonuçlar

Motivasyonel inançlarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin (Faktör-6);

- Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyetlerinden etkilenmediği söylenebilir.
- Varyans analizi testine göre yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre farklılaşmadığı görülmüştür.
- Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, onların öğrenim gördükleri öğretim türünden etkilenmediği söylenebilir.

- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mezun oldukları ortaöğretim kurumu türüne göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ÖSS'deki tercih sırasına göre farklılaştığı görülmüştür. Bulunan bu farklılık; 1-5 grubunda olan öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” yönelik özyeterlik düzeyleri ile 24. Tercih grubunda olan öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” yönelik özyeterlik düzeyleri arasındadır. 6-11 grubunda olan öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” yönelik özyeterlik düzeyleri ile 24. Tercih grubunda olan öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” yönelik özyeterlik düzeyleri arasındadır. 12-17 grubunda olan öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” yönelik özyeterlik düzeyleri ile 24. Tercih grubunda olan öğretmen adaylarının “motivasyonel inançlarına” yönelik özyeterlik düzeyleri arasındadır.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamalarından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerinden etkilenmediği söylenebilir.

Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapısal Özyeterlik İle İlgili Özyeterlik Düzeylerine (Faktör-7) İlişkin Sonuçlar

Yapısal özyeterliğine ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinde (Faktör-7);

- Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyetlerinden etkilenmediği söylenebilir.
- Varyans analizi testine göre yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre farklılaşmadığı görülmüştür.

- Normal ve ikinci öğretimde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adayları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Bir başka deyişle, normal öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının yapısal özyeterliği ile ilgili özyeterlik düzeyleri ile ikinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının yapısal özyeterliği ile ilgili özyeterlik düzeyleri birbirinden farklıdır.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mezun oldukları ortaöğretim kurumu türüne göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ÖSS'deki tercih sırasından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarı ortalamalarından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının son bir yılda okudukları kitap sayısından etkilenmediği söylenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaştığı söylenebilir. Bulunan bu farklılık, 1. sınıf düzeyinde olan öğretmen adaylarının yapısal özyeterliğine yönelik özyeterlik düzeyleri ile 2. sınıf düzeyinde olan öğretmen adaylarının yapısal özyeterliğine yönelik özyeterlik düzeyleri arasındadır. Bunun yanı sıra, 1. sınıf düzeyinde olan öğretmen adaylarının yapısal özyeterliğine yönelik özyeterlik düzeyleri ile 3. sınıf düzeyinde olan öğretmen adaylarının yapısal özyeterliğine yönelik özyeterlik düzeyleri arasındadır.

II. ÖNERİLER

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyet, öğretim türü, akademik başarı ortalamaları, öğrenim gördükleri programı ÖSS'de tercih etme sırası ve öğrenim gördükleri sınıf düzeyi ile özyeterlik düzeylerinin bazı faktörler arasında anlamlı çıkması bu konuda araştırma yapacak olanlara ışık tutabilir.

Bu araştırma, ölçülen grup (çalışma grubu) açısından genişletilebilir. Bu genişletme sayıca olabileceği gibi, grupların çeşitliliği açısından da olabilir. Yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının özyeterlik düzeylerinin ölçülmesi gibi, yine Eğitim Fakültelerinde başka Anabilim Dalları içinde aynı ölçek kullanılarak ölçme yapmak mümkündür. Bu ölçmeler, birden fazla Anabilim Dalı öğrencilerinin karşılaştırılması ile de olabilir (sınıf öğretmenliği, Türkçe öğretmenliği, v.b.). Böylece yapılan aşamalı bir ölçme sayesinde daha kapsamlı ve önemli sonuçlara ulaşılması mümkün olacaktır.

Bu çalışmada kullanılan ölçme aracı ile sosyal bilgiler öğretmenlerinin de özyeterlik düzeyleri ölçülebilir ve bu ölçüm sonuçlarının, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ölçüm sonuçları ile kıyaslanması yolu ile önemli ve daha kapsamlı sonuçlara varılabileceği düşünülmektedir. Burada araştırmanın bağımsız değişkenleri elbette öğretmenlere uygun hale getirilmeli ve öyle uygulanmalıdır.

Araştırmada kullanılan ölçeğin, yine farklı branştaki öğretmenlere uygulanması yoluyla (sınıf öğretmeni, fen ve teknoloji öğretmeni, v.b.) ve bağımsız değişkenlerin sayısı ve kapsamının genişletilmesiyle, yapılandırmacı eğitime göre öğretmen adaylarının özyeterliliği konusunda önemli ve kapsamlı bulgulara ve sonuçlara ulaşılacağı düşünülmektedir.

Araştırmada kullanılan ölçme aracının bağımsız değişkenlerinden, yaş, mezun olunan ortaöğretim kurumu ve son bir yılda okudukları kitap sayısına ilişkin öğretmen adaylarının özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın çıkmaması sebebiyle, ileride yapılacak buna benzer çalışmalarda kullanılacak bağımsız değişkenlerin seçiminde bu çalışmada kullanılan bağımsız değişkenlerin elenmesi ve kullanılmaması ve yerlerine daha başka bağımsız değişkenlerin kullanılması yoluyla daha önemli bulgulara ve sonuçlara ulaşılacağı umulmaktadır.

Araştırma Erzincan üniversitesi ile sınırlandırılmıştır. Bu konuda daha kesin ve genel sonuçlara ulaşabilmek için araştırma Türkiye genelinde de yapılabilir.

Öğretmen yetiştirilmesinden sorumlu olan kurumlarda öğretmen adaylarının özyeterlik inançlarının geliştirilmesine yönelik bir dersin programa alınması yararlı olabilir.

Sosyal bilgiler ile ilgili derslerde öğretmen adaylarının daha çok etkin olması sağlanılabilir.

Öğretmen adaylarına kendilerini sosyal bilgiler öğretimi konusunda geliştirebilecekleri olanaklar sunulabilir.

BÖLÜM V

KAYNAKÇA

AKBAŞ, Ahmet, ÇELİKKALELİ, Öner; “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Fen Öğretimi Özyeterlik İnançlarının Cinsiyet, Öğrenim Türü ve Üniversitelerine Göre İncelenmesi,” *Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), Mersin 2006, s. 98-110.

AKSOY, Veysel, DİKEN, İbrahim. H.; “Rehber Öğretmenlerin Özel Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberliğe İlişkin Öz Yeterlik Algılarının İncelenmesi”, *Elementary Education Online*, 8(3), 2009, s. 709-719.

AKTAĞ, Işıl, WALTER, James; “Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlilik Duygusu”, *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, III (4), 2005, s. 127-131.

ALCI, Bülent; “Yıldız Teknik Üniversitesi Öğrencilerinin, Matematik Başarıları ile Algıladıkları Problem Çözme Becerileri, Özyeterlik Algıları Bilişüstü Özdüzenleme Stratejileri ve ÖSS Sayısal Puanları Arasındaki Açıklayıcı ve Yordayıcı İlişkiler Örüntüsü”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi SBE, İstanbul 2007.

ARSLAN, Mehmet; “Eğitimde Yapılandırmacı Yaklaşımlar”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C. 40, S. 1, Ankara 2007, s. 41-61.

ARSLAN, Ali; “Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya Yönelik Tutumları ile Öz-Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 7, S. 24, İlkbahar 2008, s. 101-109.

ASAN, Aşkın; “Fen ve Sosyal Alanlarda Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Bilgisayara Yönelik Tutumları”, *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, S. 7, 2002.

- AYDIN, İrem Erdem; “Yapıcı Görüşe Göre Ders Kitaplarının Tasarımı: AÖF Uzaktan Öğretim Ders Kitapları Örneği”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir 2002, s.10.
- BABADOĞAN, Cem; “Sorumlu Davranış Geliştirme Stratejileri Bağlamında Öğrenen Sınıf”, *Milli Eğitim Dergisi*, S.157, 2003.
- BANDURA, Albert; “Self-efficacy Mechanism in Human Agency”, *American Psychologist*, 37(2), 2002, 122-147.
- BERK, Fatih; “Eski ve Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programları ve Ders Kitaplarında Tarih Konularının Karşılaştırılması”, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana 2004, s. 13.
- BIKMAZ, Fatma Hazır; “Sınıf Öğretmenlerinin Fen Öğretiminde Öz-yeterlik İnancı Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *Milli Eğitim Dergisi*, S.161. 2004, s.199.
- BROOKS, Jacqueline Grennon, BROOKS, Martin G.; “In Search of Understanding: The Case for Constructivist Classrooms”, Association for Supervision and Curriculum Development, New York 1999, s.23.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener; *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum*, Pegem Akademi, Ankara 2009.
- CAN, Tuncer; “Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretmenlerinin Yetiştirilmesinde Kuram ve Uygulama Boyutuyla Oluşturmacı Yaklaşım”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İngiliz Dili Eğitimi Bölümü, İstanbul 2004.
- CROWTHER, David T.; “The Constructivist Zone”, *Electronic Journal Of Science Education*, Vol: 2, No: 2, December 1997, s. 12.
- ÇAKIR, Özler, KAN, Adnan, SÜNBÜL, Önder; “Öğretmenlik Meslek Bilgisi ve Tezsiz Yüksek Lisans Programlarının Tutum ve Özyeterlik Açısından Değerlendirilmesi”, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), Mersin 2006, s. 36-47.
- ÇERÇİ, A. ve SEMERCİ, Ç.; “Yapılandırmacı Bilişsel Çıraklık Modelinin Yapı Tekniği ve Uygulaması-1 Dersinde Psiko-Motor Öğrenmeye Etkisi”, Web: http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2004_cilt2/sayi_2/207-220.pdf adresinden 31.12.2009 tarihinde indirildi.

- ÇETİN, Barış; “Marmara Üniversitesi Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bilgisayarla İlgili Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi”, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 11, 2008, s. 101-114.
- ÇOKTAN, Ahmet Naci; “Öğretmen Adaylarının Eğitim Teknolojisi Standartları ile İlgili Özyeterliklerinin Belirlenmesi”, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Eskişehir 2008, s. 71.
- DEMİREL, Özcan; *Eğitim Sözlüğü*, Ankara 2001, s.133.
- DENİZOĞLU, Pınar; “Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Fen Bilgisi Öğretimi Öz-Yeterlik İnanç Düzeyleri, Öğrenme Stilleri ve Fen Bilgisi Öğretimine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana 2008, s.31-32.
- DEVECİ, Handan; *Sosyal Bilgiler Dersinde Probleme Dayalı Öğrenmenin Öğrencilerin Derse İlişkin Tutumlarına, Akademik Başarılarına ve Hatırlama Düzeylerine Etkisi*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir 2003, s. 22.
- DOĞANAY, Ahmet; *Sosyal Bilgiler ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, C. Öztürk, D. Bilek (edt.), Pegem A Yayıncılık, Ankara 2002, s. 17.
- EKİCİ, Gülay; “Sınıf Yönetimi Dersinin Öğretmen Adaylarının Öğretmen Öz-Yeterlik Algı Düzeyine Etkisi”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2008), s. 98-110.
- ERDEM, Eda, “Program Geliştirmede Yapılandırıcılık Yaklaşımı”, Hacettepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2001, s. 119.
- ERDEN, Münire; *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara 1996, s. 9.
- GLASERSFELD, Ernst Von; *Radical Constructivism: A way of knowing and learning*. London 1995, s. 7.
- GRESHAM, D.E.; *The Relationships Between Teacher Self Efficacy Beliefs, Teacher Job Satisfaction, Socioeconomic Status and Student Academic Success*. USA: The College of William and Mary in Virginia, (Unpublished Doctoral Dissertation), 2001.
- HOLLOWAY, John H.; “Caution: Constructivism Ahead”, *Educational Leadership*, November 1999, s. 85
- İSRAEL, Eli; “Özdüzenleme Eğitimi, Fen Başarısı ve Özyeterlilik”, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir 2007, s. xxv.

- KAHYAOĞLU, Mustafa; “Öğretmen Adaylarının Fen ve Teknoloji Dersinde Çevresel Problemlerin Öğretimine Yönelik Bakış Açıları, Hazır Bulunuşlukları ve Öz-Yeterliliklerinin Belirlenmesi”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl 9, Sayı 17, Haziran 2009, 28- 40.
- KAN, Adnan; “Öğretmen Adaylarının Eğitime-Öğretme Öz-yetkinliğine Yönelik Ölçek Geliştirme ve Eğitime-Öğretme Öz-yetkinlikleri Açısından Değerlendirilmesi (Mersin Üniversitesi Örneği)”, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 3, S. 1, Mersin 2007, s. 35-50.
- KAPTAN, Fitnat, KORKMAZ, Hünkar; *İlköğretimde Fen Bilgisi öğretimi*, Ankara 2001.
- KARADAĞ, Engin, KORKMAZ, Tuğba; *Kuramdan Uygulamaya Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı: 1-5. Sınıf Etkinlik Örnekleriyle*, Kök Yayıncılık, Ankara 2007, s. 79.
- KARADUMAN, Hıdır; “*Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılandırmacı Öğrenme İlkelerine Göre Hazırlanan Öğretim Materyallerinin Öğrencilerin Derse İlişkin Tutumlarına, Başarılarına ve Hatırlama Düzeylerine Etkisi*”, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir 2005, s.44.
- KARASAR, Niyazi; *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 1998.
- KAYA, Barış; “*Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Düşünme Becerilerinin Öğretimine Yönelik Öz-yeterliliklerinin Değerlendirilmesi*”, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2008, s. 1-240.
- KÖSTÜKLÜ, Nuri; *Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi*, Konya 2001, s. 9.
- KÜÇÜKYILMAZ, E, Aysin, DUBAN, Nil; “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Fen Öğretimi Öz-yeterlilik İnançlarının Artırılabilmesi için Alınacak Önlemlere İlişkin Görüşleri”, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 3, S. 2, Van 2006.
- MEB; *4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Programı*, MEB Yayınları, Ankara 2005, s. 51.
- MİRZEOĞLU, Dilşad, AKTAĞ, Işıl, BOŞNAK, Muhterem; “Beden Eğitimi Öğretmeni, Öğretmen Adayı ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Mesleki Yeterlilik Duygusunun Karşılaştırılması”, *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe*, 18 (3), 109-125.

- OĞUZ, Aytunga; “Öğretmen Adaylarının Sözlü ve Yazılı Anlatım Becerilerine ilişkin Öz-yeterlik Algıları”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 8, S. 30, Sonbahar 2009, s. 18-42.
- OĞUZKAN, Ferhan, *Eğitim Terimleri Sözlüğü*, 3. bs., Ankara 1993, s. 158.
- ÖZÇALLI, Sema; “Öz-Yeterlik İnancı (Teacher Efficacy) ve Yansıtıcı Düşünce Yetkinliği (Reflective Thinking) Açısından Hizmet-İçi Eğitim Programının Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi Üzerindeki Olası Etkileri”, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2007.
- ÖZDEN, Yüksel; *Öğrenme ve Öğretme*, 6.bs., Ankara 2005, s. 67.
- ÖZDEN, Yüksel; *Öğrenme ve Öğretme*, Ankara 2003, s. 64.
- ÖZTÜRK, Çağrı; “Coğrafya Öğretiminde Gezi-Gözlem Tekniğini Kullanabilme Öz-Yeterlilik İnanç Ölçeğinin Geliştirilmesi”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 25, 2008, s. 13-23.
- PAJARES, Frank; “Self-efficacy Beliefs in Academic Settings”, *Review of Educational Research*, 66 (4), 1996, 543-578.
<http://www.des.emory.edu/mfp/PajaresSE1996.html>
- RITTER, Jennifer M, BOONE, William J., RUBBA, Peter A.; “Development of An Instrument To Assess Prospective Elementary Teacher Self-Efficacy Beliefs About Equitable Science Teaching And Learning (SEBEST)”, *Journal of Science Teacher Education*, 12(3), 2001, 175-198.
- SENEMOĞLU, Nuray; *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*, 9.bs., Ankara 2004, s. 56-57.
- SÖZER, Ersan; “Sosyal Bilgiler Programının Amaçları, İlkeleri ve Temel Özellikleri: Sosyal Bilgiler Öğretimi, G. Can (edt.), AÖF Yayınları, Eskişehir 1998, s. 3.
- ŞAHİN, Ali Ekber; “Öğretmen Yeterliliklerinin Belirlenmesi”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, S. 58
- TERZİ, Mustafa, MİRASYEDİOĞLU, Şeref; “İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Matematiğe Yönelik Öz-Yeterlilik Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *Türk Bilim Araştırma Vakfı(TUBAV) Dergisi*, C. 2, S. 2, 2009, s. 257-265.

- TEZCİ, Erdoğan; “*Oluşturmacı Öğretim Tasarım Uygulamasının İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcılıklarına Etkisi*”, Fırat Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elazığ 2002, s. 34.
- UZEL, Aycan; “Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Yabancı Dile Yönelik Özyeterlik Algılarının ve Öğrenme İhtiyaçlarının Belirlenmesi”, *Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul 2009. s.14-15.
- ÜLGEN, Gülten; *Kavram Geliştirme: Kuramlar ve Uygulamalar*, 3.bs., Ankara 2001, s.91.
- ÜNLÜ, Hüseyin, SÜNBÜL, Ali Murat, AYDOS, Latif; “Beden Eğitimi Öğretmenleri Yeterlilik Ölçeği Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması”, *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 9, S.2, 2008, s. 23-33.
- ÜREDİ, Işıl, ÜREDİ, Lütfi; “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Cinsiyetlerine, Buldukları Sınıflara ve Başarı Düzeylerine Göre Fen Öğretimine İlişkin Öz-yeterlilik İnançlarının Karşılaştırılması”, *Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), İstanbul 2006.
- YAŞAR, Şefik; “Yapılandırmacı Kuram ve Öğrenme –Öğretme Süreci”, *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 8, S. 1-2, Eskişehir 1998, s. 71-72.
- YAŞAR, Şefik; *Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu, Eğitimde Yansımalar (VIII)*, Ankara 2005, s. 33.
- YILMAZ, Kürşad, BÖKEOĞLU, Ömay Çokluk; “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Yeterlilik İnançları”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. C.41, S. 2, Ankara 2008, s.148.
- YİĞİT, Emine Özlem, GÖRSEV, Alper; “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müzikten Yararlanılması”, *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, S. 20, 2008, s. 6.
- YÖK; *Öğretmen Eğitimi Dizisi, Sosyal Bilgiler Öğretimi*, (Dünya Bankası: YÖK ve MEB Projesi), Ankara 1996, s. 6.
- ZİMMERMAN, Barry. J., BANDURA, Albert, MARTÍNEZ-PONS, Manuel; “Self-Motivation for Academic Attainment: The Role of Self-Efficacy Beliefs and Personal Goal- Setting.”, *American Educational Research Journal*, 29, 3, 663-676.

EKLER

Ek-1. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapılandırmacı Eğitim Açısından Özyeterlik İnançlarının Belirlenmesi Ölçeği

Ek-2. Enstitüye Verilen Dilekçe Örneği

EK 1

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapılandırmacı Eğitim Açısından Öz-yeterlik İnançlarının Belirlenmesi Ölçeği

ANKET

Sayın Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayı,

Bu araştırmanın amacı; Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlik düzeylerinin saptanmasıdır. Bu ölçme aracı, eşit önemde ve kapsamda iki bölümden oluşmaktadır. İki bölümün de tamamlanması önemlidir. Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde yapılandırmacı eğitime göre sosyal bilgiler öğretmen adayları ile ilgili öz-yeterlik maddeleri yer almaktadır.

Anketteki maddeleri lütfen dikkatlice okuyunuz. Size en uygun olan seçeneğin bulunduğu parantezin ya da kutucuğun içerisine (X) işareti koyunuz. Anketi doldurmak yaklaşık olarak 20 dakikanızı alacaktır. Vermiş olduğunuz bilgiler sadece bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Kişisel bir değerlendirme yapılmayacağı için ad ve soyadı gibi kendinizi tanıtabilecek bir bilgiyi yazmanıza gerek yoktur.

Değerli zamanınızı ayırarak sağladığınız katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

İbrahim ÇINAR

Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM 1 (ÖĞRENCİ KİŞİSEL BİLGİ FORMU)

1. Cinsiyet:

(A) Kadın (B) Erkek

2. Yaşınız:

(A) 18 den küçük (B)19-21 (C) 22-24 (D) 25 ve üzeri.

3. Öğretim Türünüz:

(A) Normal Öğretim (B) İkinci Öğretim

4. Mezun olduğunuz Ortaöğretim Kurumu:

(A) Genel Lise (B) Anadolu Öğretmen Lisesi
(C) Anadolu/Fen Lisesi (D) Anadolu/İmam Hatip Lisesi
(E) Diğer

5. Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı kaçınıcı tercihinizdi?

(A) 1-5 (B) 6-11 (C) 12-17 (D) 18-23
(E) 24

6. Fakülte akademik başarı ortalamanızı belirtiniz:

(A) 0-2.00 (B) 2.01-2.50 (C) 2.51-3.00 (D) 3.01-3.50 (E) 3.51-4.00

7. Bir yılda ders kitapları haricinde okuduğunuz ortalama kitap sayısını belirtiniz

(A) 1-5 (B) 6-11 (C) 12-17 (D) 18-23 (E) 24+

8. Sınıf Düzeyiniz

(A) 1. Sınıf (B) 2.sınıf (C) 3.sınıf (D) 4.sınıf

BÖLÜM 2 (Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapılandırıcı Eğitim Açısından Öz-Yeterlik İnançlarının Belirlenmesi Ölçeği)

Aşağıdaki ifadelere katılma derecenizi değerlendiriniz.	katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
9. Sosyal bilgiler kavramlarını etkili bir şekilde öğretmek için gerekli olan adımları biliyorum	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
10. Sosyal bilgiler dersini etkili bir şekilde yönlendirebileceğimi düşünüyorum	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
11. Sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin sorularını memnuniyetle karşılayabilirim	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
12. Sosyal bilgiler dersi etkinlikleriyle ilgili soruları açıklayabileceğime inanıyorum	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
13. Sosyal bilgiler kavramlarını anlamada zorlanan öğrencilerime nasıl yardımcı olabileceğimi biliyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
14. Sosyal bilgiler konularını öğretmek için sürekli daha iyi yöntemler geliştirebileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
15. Sosyal bilgiler kitabında anlatılan bir etkinliği rahatlıkla yapabileceğimi düşünüyorum	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
16. Öğrencilerimin sosyal bilgilere karşı ilgilerini artırabileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
17. Sosyal bilgileri diğer alanlara entegre edebilirim	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
	katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
9. Öğrencilerimin Sosyal bilgiler derslerinde öğrenecekleri bilgileri gerçek dünyada rahatlıkla kullanabilmelerini sağlayabileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
10. Öğrencilerin sosyal bilgiler etkinliklerini kurmalarına yardımcı olacağıma inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
11. İlköğretim sosyal bilgiler programında yer alan konularda kendimi rahat hissedebileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)

12. Öğrenci merkezli sınıf ortamı oluşturabileceğime inanıyorum	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
13. Dersleri ve projeleri öğrencilerin düşünmelerine zaman verecek şekilde planlayabileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
14. Gerçek hayatla, sınıfta öğrenilen konular arasında paralellikler geliştirmeyi teşvik edebileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
15. Öğrencilerdeki farklı öğrenme biçimlerini fark edebileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
16. Öğrenciler yapılandırmacı sınıf ortamını oluşturabileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
17. Şimdiye kadar alan hakkında yeteri kadar okuduğuma inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
18. Sosyal bilgileri günlük yaşamımda etkin olarak kullanabildiğimi düşünüyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
19. Sosyal bilgilerin benim için uygun bir uğraş olduğuna inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
20. Sosyal bilgilerde yeni bir durumla karşılaştığımda nasıl davranmam gerektiğine inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
21. Sosyal bilgilerle ilgili sorunlarında çevremdekilere kolaylıkla yardım edebileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
22. Dersi gerekli materyal kullanarak işlemede yeterli olduğuma inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
	katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
23. Eğitim programı ve amaçlar doğrultusunda gerekli öğretim materyallerini geliştirebileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
24. Öğretim planı ve amaçlar çerçevesinde uygun öğretim yöntem ve tekniklerini etkin bir biçimde kullanabileceğine inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
25. Öğretim süreci içinde amaçlar doğrultusunda gerekli öğretim	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)

etkinliklerini tasarlayabileceğime inanıyorum.					
26. Öğrencilerin bilgi ve becerilerine ilişkin davranışları ne derece kazandığını belirleyebilmek için gerekli ölçme ve değerlendirme yöntemlerini etkin bir biçimde kullanabileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
27. Öğrencilerin öğrenme biçimindeki farklılıkları anlayabilir ve bu farklara uygun öğrenme fırsatları oluşturabileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
28. Öğrencilerin fiziksel, duyuşsal ve psikomotor özelliklerine uygun öğrenme deneyimleri kazanmalarını sağlayabileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
29. Öğrencilerle, onların kişisel, sosyal ve psikolojik özelliklerini göz önünde bulundurarak etkin bir iletişim kurabileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
30. Öğrencilerin birbirleriyle etkili iletişim kurabilmeleri için gerekli ortamı hazırlayabileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
31. Sınıf ortamında doğabilecek bireysel ve grup sorunlarıyla rahatlıkla başa çıkabileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
32. Öğrencilerin derse aktif bir biçimde katılımını sağlayabileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)

	katılmıyorum	Kesinlikle	Katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
33. Öğrencileri çeşitli özellikleri (fiziksel, sosyal, psikolojik, zihinsel, psikomotor) ile tanıyabileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)	
34. Öğretim süreci içinde motivasyon, pekiştireç, ipucu, dönüt, düzeltme gibi değişkenleri etkin bir biçimde tasarlayıp	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)	

kullanabileceğime inanıyorum.					
35. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarabilir onları bu doğrultuda yönlendirebileceğime inanıyorum	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
36. Sosyal bilgileri günlük yaşamımda etkin olarak kullanabileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
37. Yapılandırmacı anlayışla bilişsel terminolojiyi sınıflama, analiz, kestirim ve yaratıcılık için kullanabileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
38. Öğrencilerin özel hipotezleri ile çelişkiler oluşturabilecek deneylere katılımlarını sağlayarak tartışma ortamını oluşturabileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
39. Öğrencilerin bireysel görüşlerini ortaya çıkarma ve bu görüşlere değer verebileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
40. Öğrencileri, konuya ilgi uyandıran problemlere yöneltebileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
41. öğrencilerin dikkatini çekip onları konuya odaklayacak (film izletme, data show kullanma, modeller kullandırma vb.) değişik öğretim yöntemlerinden yararlanabileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
42. Öğrenciler sınıflara daha önceden edindikleri deneyimleri, fikirleri ve yanlış kavramları düzeltebileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
43. Derste yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına dayalı etkinliklere yer verebileceğime inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)

EK 2

ENSTİTÜYE VERİLEN DİLEKÇE ÖRNEĞİ

Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne

Enstitünüzün İlköğretim Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalında yüksek lisans programında okumakta olan 87701001 no'lu öğrencisiyim. “Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının özyeterliklerinin belirlenmesi” adlı tez çalışmasına ait anketi Sosyal Bilgiler Anabilim Dalı öğrencilerine uygulamam gerekmektedir.

Gereğinin yapılmasını bilgilerinize arz ederim.

İbrahim ÇINAR

EK 1: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapılandırmacı Eğitim Açısından Özyeterlik İnançlarının Belirlenmesi Ölçeği